

OCJENA ODREDIŠTA GLOBALNOG VIJEĆA ZA ODRŽIVI TURIZAM

Dubrovnik, Hrvatska 2019.

SADRŽAJ

Sažetak	1
Zahvale	4
Akronimi i kratice	5
Popis tablica	6
Popis slika	7
Uvod	8
Pregled turističke djelatnosti u Dubrovniku	11
A. Zemljopisna i turistička statistika.....	11
B. Turistički proizvodi i atrakcije.....	17
Metodologija Ocjene	22
Sažetak ključnih nalaza	26
A. Rezultati Ocjene odredišta	26
B. Akcijski plan dionika temeljen na rezultatima Ocjene	32
Prioritetno pitanje 1: Standardi održivosti.....	35
Prioritetno pitanje 2: Infrastruktura i svijest o okolišu i prirodnim resursima.....	36
Prioritetno pitanje 3: Upravljanje kriznim i izvanrednim situacijama	38
Prioritetno pitanje 4: Promet i kontrola prometa.....	39
Prioritetno pitanje 5: Zadovoljstvo stanovnika i sudjelovanje javnosti u donošenju odluka u odredištu.....	41
Prioritetno pitanje 6: Potpora lokalnim poduzetnicima	42
Zaključak	45
Dodatci	46
A. Primjeri dobre prakse	46
B. Popis konzultiranih dionika	51
C. Ocjena odredišta GSTC-a – itinerar na terenu	61
D. Cjelovita matrica Ocjene.....	67
E. Ostali prioriteti	109
Izvori	111

Dubrovnik, Hrvatska 2019.

SAŽETAK

Dubrovnik, poznat i kao „biser Jadrana”, jedno je od najistaknutijih turističkih odredišta na Mediteranu. Turistički promet u Dubrovniku posljednjih je godina u stalnom porastu. U periodu između 2013. i 2016. godine broj dolazaka povećao se za 357 513, odnosno za četvrtinu (28,80 %). U 2018. godini Dubrovnik je zabilježio približno 1,3 milijuna noćenja. Dubrovnik uz to svakodnevno dočekuje između 9000 i 9500 putnika s kruzera tijekom vrhunca sezone (9334 zabilježenih na dan 22. kolovoza 2019.), podijeljenih jednako između jutarnjih i popodnevni sati. Iako ovaj porast jača dubrovačko gospodarstvo, također je rezultirao u operativnim poteškoćama poput prometnih gužvi, pretrpanosti lokacija i atrakcija, degradacije važnih dobara, otuđenosti stanovnika te drugih izazova.

Kako bi se dijagnosticirale i započele rješavati neke od slabih točaka te planiralo održivije upravljanje, Grad Dubrovnik naručio je Ocjenu odredišta GSTC-a koja primjenjuje Kriterije GSTC-a za odredišta (Verzija 1, 2013.) – standard za održivo upravljanje turističkim odredištima koji su utvrdili Ujedinjeni narodi. Ocjenu odredišta GSTC-a financirala je Međunarodna udruga brodarskih kompanija za kružna putovanja (CLIA) kao dio CLIA-ina partnerstva s Dubrovnikom kako bi se zajednički riješila održivost turizma u Gradu. CLIA uvažava zahtjev GSTC-a da CLIA-i, kao financijeru, nije dopušteno uvoditi promjene u sadržaj ovog izvješća.

GSTC je proveo Ocjenu odredišta u studenome i prosincu 2019., usko surađujući s Turističkom zajednicom grada Dubrovnika i Dubrovačkom razvojnom agencijom. Primjenjujući metodologiju Ocjene GSTC-a, GSTC je pregledao pravnu i stratešku dokumentaciju koja određuje upravljanje Gradom i kroz opsežne sastanke konzultirao se s oko 70 ključnih dionika i vodećih organizacija iz nacionalne i lokalne uprave, privatnog sektora, nevladinih organizacija i sveučilišnih ustanova te stanovnicima, a sve u cilju procjene učinka Grada u odnosu na Kriterije GSTC-a za odredišta.

Standard GSTC-a obuhvaća četiri glavna stupa održivosti odredišta: (1) odredišnu politiku i planiranje, (2) uključivanje i koristi zajednice, (3) upravljanje kulturnim i prirodnim dobrima te (4) upravljanje okolišnim i prirodnim resursima. Ocjena destinacije GSTC-a za Dubrovnik utvrdila je da su potrebna znatna poboljšanja u upravljanju turizmom kako bi se osigurao

GSTC potiče

*Dubrovnik da nadgleda
napredak usvajanjem
standarda GSTC-a,
koristeći se rezultatima
Ocjene GSTC-a kao
početnom vrijednošću.*

dugoročni prosperitet odredišta. Od 105 pokazatelja u standardu GSTC-a 12 (11,4 %) ih je ocijenjeno izvrsnima, 47 (44,8 %) ih je ocijenjeno dobrima s potrebnim poboljšanjima, 37 (35,2 %) ih je prepoznato kao područja sa srednjim rizikom, a devet (8,6 %) ih je označeno kao područja visokog rizika.

U prosincu 2019., na temelju početnih rezultata GSTC-a o učinku Dubrovnika u tim područjima, 34 dionika sudjelovala su u radionici na kojoj su stavili prioritet na šest najhitnijih i najvažnijih pitanja na koja će se fokusirati u sljedećem razdoblju. Sudionici su osmislili akcijske projekte za rješavanje sljedećih pitanja koja su označili kao prioritete:

- Standardi održivosti
- Infrastruktura i svijest o okolišu i prirodnim resursima
- Upravljanje kriznim i izvanrednim situacijama
- Promet i kontrola prometa
- Zadovoljstvo stanovnika i sudjelovanje javnosti u donošenju odluka u odredištu
- Potpora lokalnim poduzetnicima.

Ovo izvješće predstavlja nalaze GSTC-a o učinku Dubrovnika u skladu s Kriterijima GSTC-a za odredišta, kao i hodogram koji je oblikovala zajednica za rješavanje prioriteta rizika dionika. Sudjelovanje Dubrovnika u ovoj Ocjeni odredišta GSTC-a, prvoj u Hrvatskoj, pokazuje predanost Grada upravljanju odredištem. Ocjena GSTC-a provedena je prije nego što je COVID-19 doveo do potpune globalne pandemije i ekonomske krize. Unatoč tome, poboljšanje planiranja i reagiranja u kriznim i izvanrednim situacijama u Dubrovniku definirano je kao prioritet za lokalne dionike. Cjelokupni nalazi i akcijski plan Ocjene odredišta GSTC-a mogu pružiti informacije budućim inicijativama kako bi osigurali održivo upravljanje Dubrovnikom. GSTC pozdravlja odluku Dubrovnika za poduzimanje ovog koraka i potiče ga da nastavi pratiti napredak usvajanjem standarda GSTC-a, koristeći se rezultatima Ocjene GSTC-a kao početnom vrijednošću.

ZAHVALE

Brojni dužnosnici i pojedinci pridonijeli su ovoj Ocjeni odredišta i akcijskom planu GSTC-a, među njima gradonačelnik Mato Franković, zamjenica gradonačelnika Jelka Tepšić, zamjenica gradonačelnika Orlanda Tokić, predsjednik Gradskog vijeća Marko Potrebića, voditelj projekta Poštujmo Grad Ranko Milić, voditeljica Kongresnog ureda Turističke zajednice grada Dubrovnika Romana Vlašić, pročelnici Marijeta Hladilo, Marko Miljanić, Ana Hilje, Jelena Lončarić, Dživo Brčić, Đuro Šutalo, Zlatko Uršić, Zrinka Raguž, Zdenko Medović, Nada Medović, Ivan Bajić, Silva Vlašić, Srđan Todorovski, Anita Burić te Marina Lazarević iz Dubrovačke razvojne agencije.

GSTC želi zahvaliti sljedećim državnim i područnim dužnosnicima na sudjelovanju: ministru turizma Gariju Cappelliju, državnom tajniku Frani Matušiću, pročelnici Žani Baći i načelnici Tatjani Lolić iz Ministarstva kulture – Konzervatorski odjel, Zoranu Klariću s Instituta za turizam, županu Dubrovačko-neretvanske županije Nikoli Dobrosraviću, zamjeniku župana Jošku Cebalu, pročelniku Upravnog odjela za turizam Ivi Klaiću te Nikši Burumu sa Sveučilišta u Dubrovniku.

GSTC je također zahvalan na podršci i doprinosu brojnih javnih i privatnih institucija i njihovih predstavnika, među kojima su Mihaela Skurić sa Zavoda za obnovu, Julijana Antić Brautović iz Dubrovačkih muzeja, Nikša Matić iz Doma Marina Držića, Tonko Smokvina iz Umjetničke galerije Dubrovnik, Ivica Grilec iz Javne ustanove Rezervat Lokrum, Vlaho Kljunak iz Folklornog ansambla Linđo, Tonči Daničić iz Dubrovačke baštine d.o.o., Frano Luetić iz Zračne luke Dubrovnik, Željko Raguž iz Luke Dubrovnik, Blaž Pezo iz Lučke uprave Dubrovnik, Lukša Matušić iz Vodovoda Dubrovnik, Tomislav Tabak iz Saniteta Dubrovnik, Alma Majstorović iz Vrtlara Dubrovnik, Marko Iveković iz Čistoće Dubrovnik, Ante Vojvodić iz Libertasa Dubrovnik, Zvonimir Mataga iz Elektrojuga Dubrovnik, Vladimir Bakić iz Turističke zajednice Dubrovačko-neretvanske županije, Maja Milovčić iz Društva turističkih vodiča, Melanija Milić iz Regionalne razvojne agencije Dubrovačko-neretvanske županije DUNEA, Marijana Miljas Đuračić iz Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Dubrovačko-neretvanske županije, Mato Lakić sa Zavoda za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije, Dasen Jasprica s Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Lukša Hanza iz Gradskih zidina / Društva prijatelja dubrovačke starine, Ana Cvjetković iz Deše – Regionalnog centra za izgradnju zajednice i razvoj civilnog društva, Nikolina Farčić iz Ceha ugostitelja i turističkih djelatnika Hrvatske obrtničke komore, Nikolina Trojić iz Hrvatske gospodarske komore, Maro Savinović iz Udruge hrvatskih putničkih agencija, Goran Hrnić iz agencije Gulliver Travel, Ivan Tokić iz Excelsa nekretnina, Ivan Šimić iz Arboretuma Tršteno, Nenad Antolović s Instituta za more i priobalje – Akvarij Dubrovnik, Hrvoje Katušić iz Dubrovačke biskupije, Ivan Pavličević iz Policijske uprave dubrovačko-neretvanske, Ana Miličić iz Područnog ureda za civilnu zaštitu i spašavanje, Marijo Begić iz Hrvatske gorske službe spašavanja, Živko Šimunović iz Hrvatskog crvenog križa, Stjepan Srhoj iz Centra kompetencija, Domagoj Nikolić s RIT-a Croatia, Milan Perić s Libertas međunarodnog sveučilišta, Antun Perušina iz Turističke i ugostiteljske škole Dubrovnik, Stanko Ljubić iz Hrvatske gospodarske komore, Robert Kulaš iz Udruženja autotaksi prijevoznika, Mirna Stražičić Lončar iz Ville Dubrovnik, Marilka Tovarac iz Valamara, Katija Jerković iz Adriatic Luxury Hotela, Leo Ajduković iz ACI-jeve marine Dubrovnik, Anja Marković iz Udruge za razvoj civilnog društva Bonsai, Tea Batinić iz Udruge DART, predstavnici gradskih kotareva te mnogi drugi. Potpuni popis sudionika može se pronaći u Dodatku B. GSTC želi posebno zahvaliti zamjenici gradonačelnika Dubrovnika Jelki Tepšić i njezinu timu: Katiji Klaić, Ivani Brnin, Ranku Miliću te Alisi Aliti Vlašić, Nataši Mirić, Tei Puzović i Melini Mohorić iz DURA-e na podršci i smjernicama tijekom procesa Ocjene odredišta GSTC-a.

AKRONIMI I KRATICE

ALH	Adriatic Luxury Hotels
CLIA	Cruise Lines International Association / Međunarodna udruga brodarskih kompanija za kružna putovanja
CRA	Centar za regionalne aktivnosti
CTV	Ceh turističkih vodiča
DTV	Društvo turističkih vodiča
DURA	Dubrovačka razvojna agencija
ETA	Elite Travel Agency
GD	Grad Dubrovnik
GSTC	Global Sustainable Tourism Council / Globalno vijeće za održivi turizam
GSTC-D	Global Sustainable Tourism Council Criteria for Destinations / Kriteriji GSTC-a za odredišta
GV	Gradsko vijeće
IUCN	International Union for Conservation of Nature / Međunarodna unija za očuvanje prirode
JPP	Javno privatno partnerstvo
LD	Luka Dubrovnik
MICE	Meetings, Incentives, Conferences, and Exhibitions / Sastanci, poticaji, konferencije i izložbe
MSP	Mala i srednja poduzeća
MT	Ministarstvo turizma
NVO	Nevladina organizacija
PPrP	Postaja prometne policije
RTC	Respect the City Project / Projekt Poštujmo Grad
UHPA	Udruga hrvatskih putničkih agencija
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization / Organizacija UN-a za obrazovanje, znanost i kulturu
UNIDU	University of Dubrovnik / Sveučilište u Dubrovniku
UNWTO	United World Tourism Organization / Svjetska turistička organizacija
UPUHH	Udruga poslodavaca u hotelijerstvu Hrvatske
WTTC	World Travel and Tourism Council / Svjetsko vijeće za putovanje i turizam
ZTK	Zajednica tehničke kulture

POPIS TABLICA

Tablica 1. Razine učinka GSTC-a i pridružena shema boja	26
Tablica 2. Sažetak učinka održivosti odredišta GSTC-a	26
Tablica 3. Prosječne ocjene za Kriterije GSTC-a za odredište u 2019. godini.....	29
Tablica 4. Glavnih 16 tema utvrđenih GSTC-ovom Ocjenom destinacije, po GSTC-ovim stupovima 32	
Tablica 5. Primjeri dobre prakse.....	46
Tablica 6. Raspored sastanaka i posjeta lokacijama	62
Tablica 7. Cjelovita matrica Ocjene	67

POPIS SLIKA

Slika 1. GUP Grada Dubrovnika, karta namjene zemljišta i prostorni obuhvat SUMP-a.....	11
Slika 2. Struktura zaposlenosti po sektorima u Dubrovniku.....	12
Slika 3. Podatci o strukturi stanovništva u Dubrovniku (City Population 2018).....	12
Slika 4. Broj ostvarenih noćenja u Dubrovniku između 2011. i 2018. godine (u tisućama).....	13
Slika 5. Najveći broj posjetitelja zabilježen u jednom danu (2019.), DURA.....	13
Slika 6. Broj dolazaka turista u Dubrovnik po godinama (u milijunima) (Kessel 2017).....	14
Slika 7. Aktivnosti tijekom boravka u Dubrovniku (TOMAS Dubrovnik 2018)	14
Slika 8. Stupanj zadovoljstva elementima dubrovačke ponude prema zemlji porijekla posjetitelja (TOMAS Dubrovnik 2018)	15
Slika 9. Smetnje tijekom boravka u Dubrovniku (TOMAS Dubrovnik 2018).....	16
Slika 10. Turistički rezultat i njegove komponente (Weather Spark 2020).....	16
Slika 11. Aktivnost dubrovačkih hotela na društvenim mrežama	17
Slika 12. Broj dubrovačkih hotela koji imaju recenzije na društvenim mrežama	18
Slika 13. Najpopularnije dubrovačke atrakcije	19
Slika 14. Povijesna jezgra Dubrovnika	20
Slika 15. Sustav dubrovačkih suvenira	21
Slika 16. Faze rada Ocjene odredišta GSTC-a.....	22
Slika 17. Rasprava, pregled i analiza odredišne dokumentacije	22
Slika 18. Uvodna orijentacijska radionica	23
Slika 19. Konzultacijski sastanak s dionicima	23
Slika 20. Terenski posjet objektima Luke Dubrovnik.....	23
Slika 21. Priprema prezentacije preliminarnih rezultata	24
Slika 22. Predstavljanje preliminarnih rezultata na završnom događanju.....	24
Slika 23. Provođenje radionice akcijskog planiranja s dionicima	24
Slika 24. Učinak održivosti odredišta GSTC-a po stupovima	27
Slika 25. Sažetak rezultata prema ukupnom broju pokazatelja po stupu održivosti	28
Slika 26. Učinak pojedinog stupa održivosti	28
Slika 27. Prikaz održivosti odredišta 2019. godine.....	30
Slika 28. Izglasavanje prioriteta na radionici akcijskog plana	33
Slika 29. Rezultati glasanja	33
Slika 30. Radionica akcijskog plana u organizaciji DURA-e	34
Slika 31. Radionice interesnih skupina, savjetovanja i posjeti lokacijama.....	61

STUDIO
DUBROVNIK

T-SHIRT
SHOP

T
S
H
I
R
T
S
60

기
수도원
60쿠
杜布
T恤
只要60

UVOD

Dubrovnik je jedno od najistaknutijih turističkih odredišta na Mediteranu. Poznat kao „biser Jadrana”, Dubrovnik je morska luka u središtu Dubrovačko-neretvanske županije, smješten na obali Jadrana. Predstavlja pomorsko gospodarstvo u kojem turizam igra ključnu ulogu. Raznolikost i obilje prirodnih dobara Grada predstavljaju značajan potencijal za jedinstveni i opsežni turistički ekosustav. Međutim, razvijanje mnogobrojnih individualnih komponenti u kohezivne proizvode i iskustva kao dijelova dobro organiziranoga turističkog lanca vrijednosti do danas se pokazalo se kao izazov za menadžere odredišta.

Sa svjetski poznatim i UNESCO-ovim prirodnim, kulturnim i povijesnim dobrima, Dubrovnik predstavlja bogatu paletu povijesnih, arhitekturnih i kulturnih iskustava u kojima podjednako mogu uživati i stanovnici i posjetitelji. Snažni lokalni kulturni sektor ima dugogodišnju tradiciju stvaranja i organiziranja međunarodnih scenskih događanja (npr. Dubrovačke ljetne igre), izložbi (npr. Umjetnička galerija, Dubrovački muzeji, Prirodoslovni muzej) i koncerata (npr. Dubrovački simfonijski orkestar).

Turistički promet u Dubrovniku posljednjih je godina u stalnom porastu. Dubrovnik sada mora donijeti važne odluke o nizu kritičnih pitanja. Koji su utjecaji turizma na njegove prirodne i kulturne znamenitosti i atrakcije? Koliko dobro Grad trenutačno rukovodi tim utjecajima kako bi zaštitio nepovredivost resursa na kojima je turizam građen? Koje su strategije i postupci potrebni za učinkovitije upravljanje Gradom kako bi se umanjili negativni utjecaji i osigurao dugoročan prosperitet odredišta?

U tom kontekstu, i kako bi pomogao u unaprjeđenju dubrovačkog strateškog cilja ostvarenja uravnoteženog i održivog razvoja turizma, Grad Dubrovnik, uz podršku svoje Turističke zajednice, naručio je ovu Ocjenu odredišta Globalnog vijeća za održivi turizam (GSTC-a) kako bi procijenio usklađenost Dubrovnika s Kriterijima GSTC-a za odredišta (Verzija 1, 2013.) – standardom za održivost turističkih odredišta koji su utvrdili Ujedinjeni narodi. Ocjena odredišta GSTC-a omogućena je kroz financiranje Međunarodne udruge brodarskih kompanija za kružna putovanja (CLIA-e) u sklopu CLIA-ina partnerstva s Gradom Dubrovnikom za poboljšano upravljanje održivim turizmom.

Ocjena GSTC-a odvijala se tijekom studenoga i prosinca 2019. i temelji se na snažnoj bazi inicijativa Grada za procjenu i poboljšanje održivosti turističkog sektora u Dubrovniku. Cilj je Ocjene odredišta GSTC-a da procijeni trenutačnu i buduću sposobnost odredišta da dugoročno održi turizam. Cjeloviti i participativni proces GSTC-a razmatra pitanja poput:

- Koliko je Dubrovnik danas usklađen s međunarodno priznatim pokazateljima održivog upravljanja odredištem?
- Koje važeće dobre prakse i ključne inicijative poboljšavaju okolišnu, društvenu i ekonomsku održivost Dubrovnika, a koji odredišni rizici visokog prioriteta narušavaju održivost?
- Koje su implikacije rizika na iskustvo posjetitelja, stanovnika i poslovne zajednice?
- Kojima od prepoznatih rizika dubrovački dionici daju prioritet kao najhitnijima i najvažnijima?
- Koje praktične mjere i inicijative mogu riješiti prepoznate rizike visokog prioriteta?

Ocjena odredišta GSTC-a olakšava sustavnu analizu izrađujući hodogram u svrhu ispunjavanja međunarodno priznatog standarda GSTC-a za održivo upravljanje odredištem i Kriterija GSTC-a za odredište i njegovih pokazatelja (vidi Dodatak D).

Standard GSTC-a pokriva četiri glavne kategorije održivosti odredišta:

1. održivo upravljanje i gospodarenje odredištem
2. gospodarske koristi za lokalnu zajednicu domaćina
3. zaštita dobrobiti kulturne baštine, zajednice i posjetitelja
4. zaštita i očuvanje okoliša.

Ocjena odredišta GSTC-a nije program certifikacije, ali je široko prepoznata kao ključni instrument za pomaganje odredištima u poboljšanju njihovih praksi upravljanja te ih, ako se na to odluče, priprema za certifikaciju po akreditacijskom programu certifikacije odredišta GSTC-a.

Ovo izvješće predstavlja nalaze Ocjene odredišta GSTC-a i akcijski plan dubrovačkih dionika za održivo upravljanje odredištem Grada.

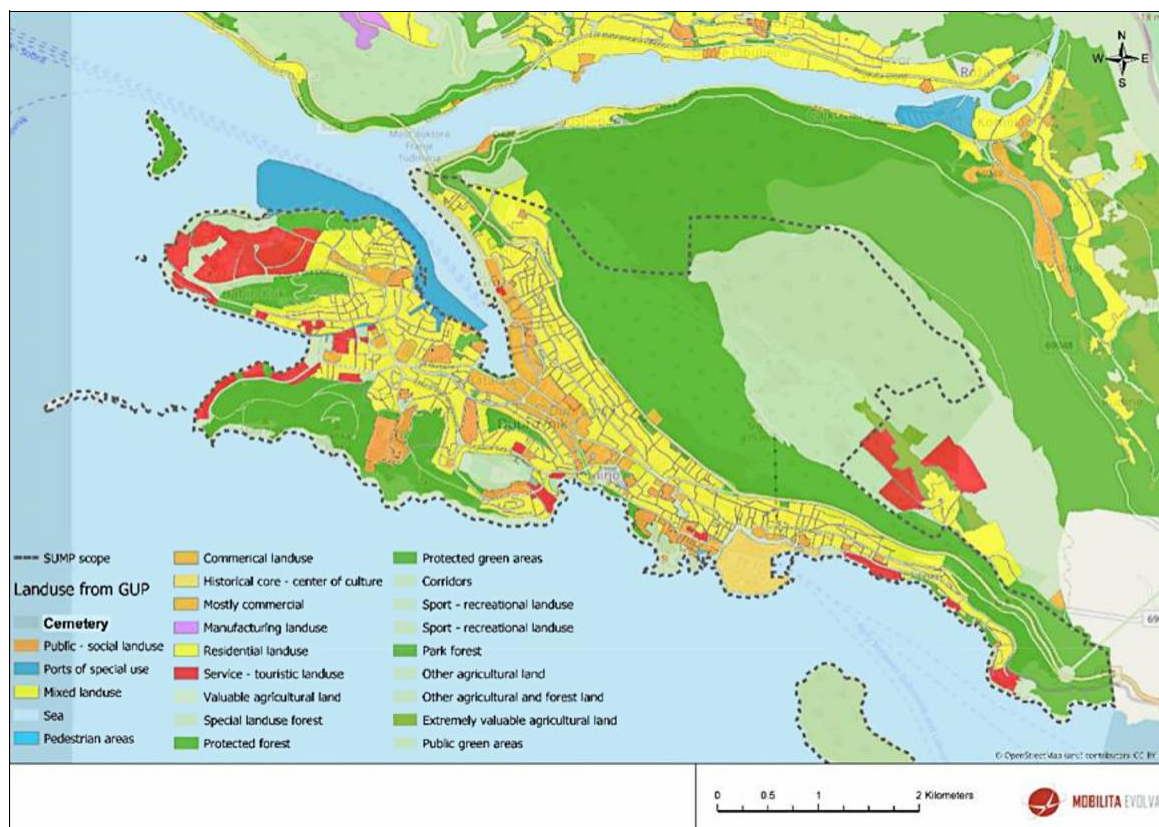

PREGLED TURISTIČKE DJELATNOSTI U DUBROVNIKU

A. Zemljopisna i turistička statistika

Grad Dubrovnik središte je Dubrovačko-neretvanske županije, najjužnije regije, čiji morski dio zauzima 81 % ukupne površine Županije. Dubrovnik je jedna od 22 jedinice lokalne uprave i samouprave Županije koju čine još četiri grada i 17 općina.

Slika 1. GUP Grada Dubrovnika, karta namjene zemljišta i prostorni obuhvat SUMP-a

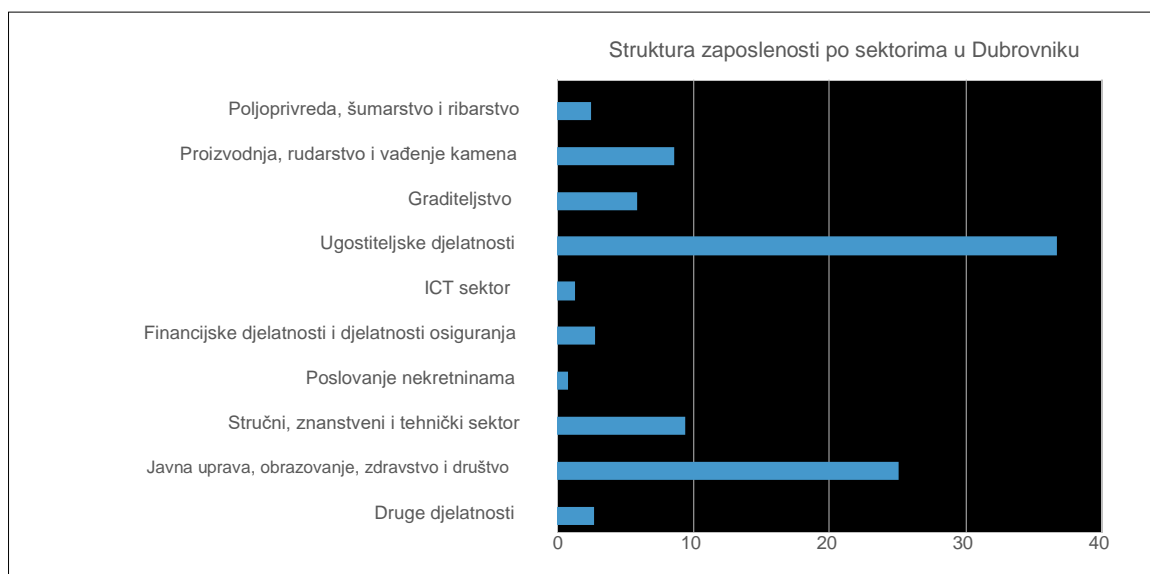
Dubrovačko-neretvanska županija, podijeljena u dva dijela zbog granice s Bosnom i Hercegovinom, jedna je od najljepših područja mediteranske regije. Sadrži dramatične i raznolike karakteristike, od razvedene obale do planina (Dinarske Alpe), riječne delte (Neretva) i poluotoka (Pelješac) s priobalnim otocima. Obala je razvedena i različitog tipa, od zaklonjenih uvala s egzotičnim pješčanim plažama do strmih litica okrenutih otvorenom moru.

Grad Dubrovnik upošljava 282 službenika te djelatnike javnih komunalnih poduzeća i 12 javnih ustanova u kulturi. Službena stopa nezaposlenosti jedna je od najnižih u Hrvatskoj (6,9 %). Međutim, nezaposlenost mladih je visoka, što se ogleda i u podatku da jedna od tri nezaposlene osobe ima između 15 i 29 godina.

Dubrovački proračun za 2018. godinu iznosio je oko 94,2 milijuna eura. Gospodarstvo je uglavnom orijentirano na ugostiteljstvo i turizam. Poljoprivreda i pomorski promet također su ključni pokretači i sektori fokusa za mikroregiju oko rijeke Neretve i otoka Korčule, poznatog po brodogradnji. U posljednje vrijeme obnovljiva energija znatno pridonosi dubrovačkom gospodarstvu te se potražnja povećava ne samo u privatnom sektoru nego i u sve većem broju domaćinstava u regiji.

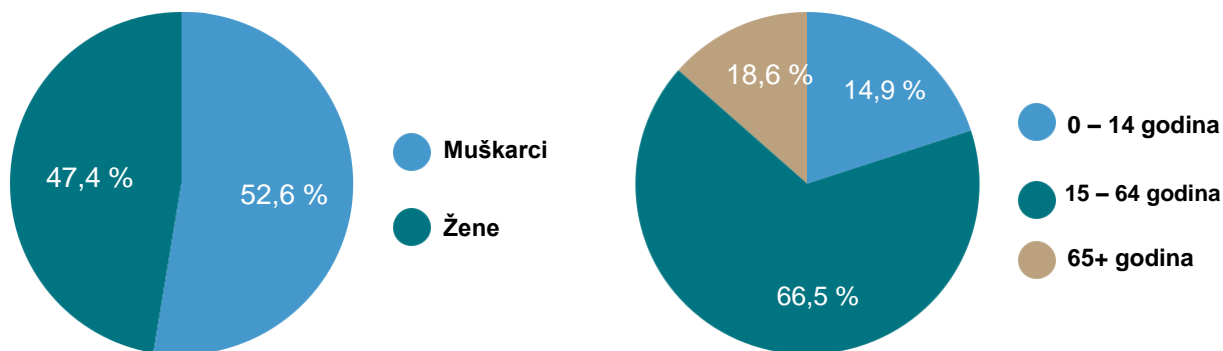
Kako bi iskoristio svoja prirodna dobra, uključujući veze između turizma i poljoprivrede, Dubrovnik se planira još više usredotočiti na vinogradarstvo i maslinarstvo, ribarstvo i marikulturu, ugostiteljstvo i turizam, brodarstvo, cestovni i lučki promet te na ekološki prihvatljivu proizvodnju (Službene mrežne stranice Dubrovačko-neretvanske županije 2020).

Slika 2. Struktura zaposlenosti po sektorima u Dubrovniku

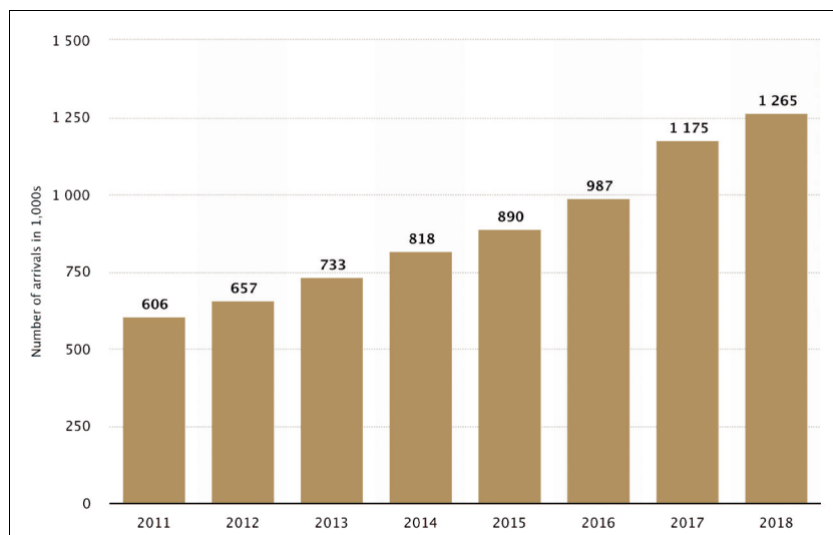
Grad Dubrovnik, s 36 % ukupnog stanovništva Županije, gospodarski dominira regijom s 53 % ukupnog prihoda, 58 % ukupnoga turističkog prometa i s oko 70 % ukupnog prihoda od turizma. Osim najbližih susjednih područja Grada (Konavle, Župa Dubrovačka, Dubrovačko primorje i Elafitski otoci), ostali dijelovi Županije trenutačno ne iskorištavaju potencijalne gospodarske veze turizma u Dubrovniku. Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine, Dubrovačko-neretvanska županija ima 122 568 stanovnika, što čini 2,86 % ukupnoga hrvatskog stanovništva.

Slika 3. Podatci o strukturi stanovništva u Dubrovniku (City Population 2018)

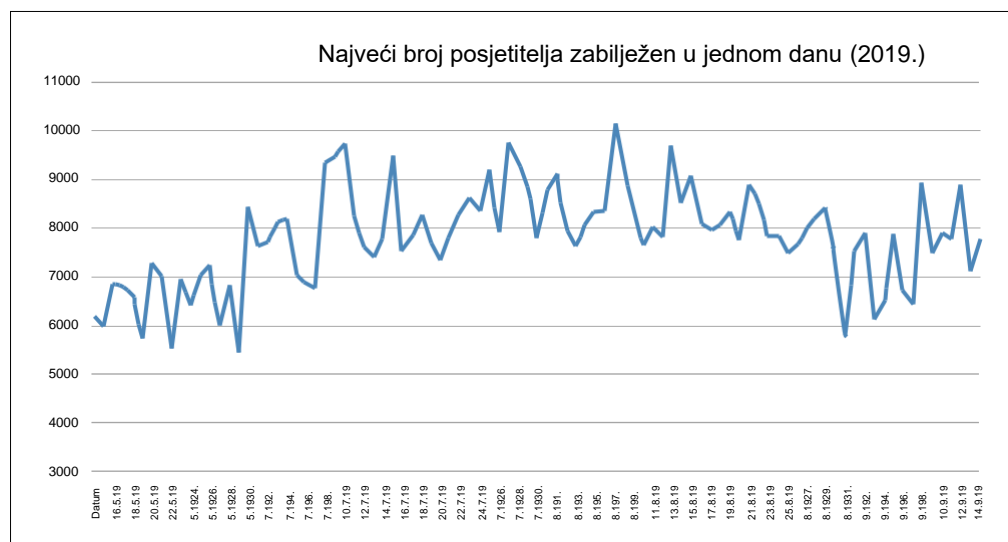
U 2018. godini Dubrovnik je zabilježio gotovo 1,3 milijuna noćenja. To ne uključuje izletnike i putnike s kruzera koji svakodnevno ulaze u Grad tijekom vrhunca sezone (zabilježen je maksimum od 9334 posjetitelja tijekom kolovoza 2019.).

Slika 4. Broj ostvarenih noćenja u Dubrovniku između 2011. i 2018. godine (u tisućama)

Između 2013. i 2016. godine broj turističkih dolazaka u Dubrovačko-neretvansku županiju povećao se za 357 513, tj. za četvrtinu (28,8 %). Turistički promet u regiji izrazito je usmjeren na Dubrovnik. Grad je u 2016. godini primio čak 61,77 % svih dolazaka u Županiji. Turistička sezona u Dubrovačko-neretvanskoj županiji uspješno traje od travnja do rujna. Sezonalnost je važan faktor dubrovačkoga turističkog gospodarstva, što se vidi i u podatku da je 49,75 % svih cjelogodišnjih noćenja i 49,11 % svih cjelogodišnjih dolazaka ostvareno u ljetnim mjesecima. Prosječna je dob stanovništva Dubrovačko-neretvanske županije 41,5 godina, što je stavlja točno u sredinu s obzirom na prosječnu dob unutar Hrvatske. Dubrovnik se, uvelike zbog ekstremne sezonalnosti svojeg primarnog gospodarskog sektora, suočava sa zabrinjavajućim trendovima stanovništva koji uključuju i pad broja stanovništva, pogotovo među mladima koji traže cjelogodišnje zaposlenje.

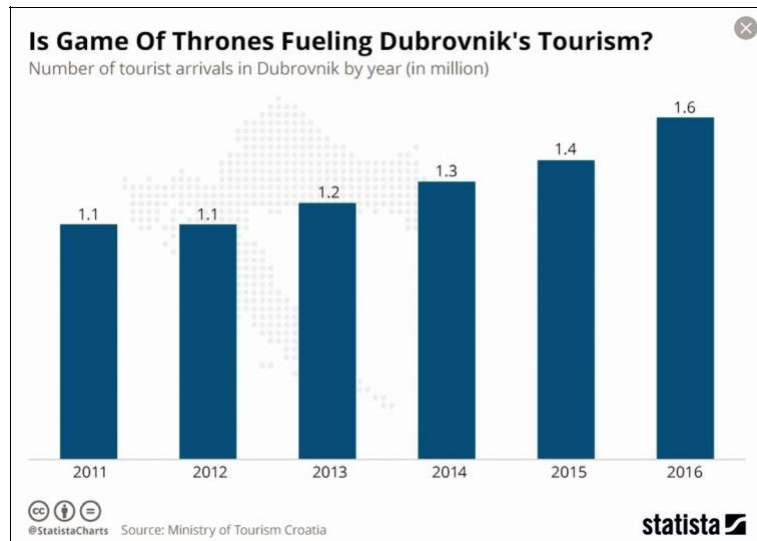
Slika 5. Najveći broj posjetitelja zabilježen u jednom danu (2019.), DURA

Zbog koncentracije posjetitelja u glavnoj sezoni, Dubrovnik se, između ostalog, bori s pretrpanošću tijekom tih mjeseci. Svjetska popularnost serije *Igra prijestolja* (*Game of Thrones*), koja se djelomično snimala u Dubrovniku, također je povećala ukupan broj posjetitelja tijekom ljetnih mjeseci. Nastali filmski turizam rezultirao je porastom dolazaka turista za 38 %, porastom ostvarenih noćenja za 29 % te porastom prodaje ulaznica za Gradske zidine za 37 % u usporedbi s

razdobljem prije serije, gdje se bilježe neznatni porasti od 7 % u broju dolazaka, 8 % u broju noćenja te 2 % u prodaji ulaznica za Gradske zidine. Najposjećenije atrakcije – povijesna jezgra, Gradske zidine i mnogobrojne tvrđave, koncentrirane su na jednom mjestu. To stvara gužve i pretrpanost te povećava nezadovoljstvo (Šegota 2019).

Slika 6. Broj dolazaka turista u Dubrovnik po godinama (u milijunima) (Kessel 2017)

Jeftini letovi također su pridonijeli porastu turizma u Dubrovniku omogućujući posjetiteljima jednostavan i povoljan izlet u Dubrovnik iz cijele Europe. Prosječna duljina boravka u Dubrovniku 2017. godine bila je manja od tri dana.

Slika 7. Aktivnosti tijekom boravka u Dubrovniku (TOMAS Dubrovnik, 2018.)

Aktivnosti tijekom boravka u Dubrovniku		%
Aktivnosti	Ukupno	
Korištenje javnim prijevozom	88,9	
Samostalno razgledavanje grada	82,2	
Konzumiranje pića u restoranima/barovima/hotelima	63,3	
Konzumiranje hrane u restoranima	62,2	
Odlazak u kupnju	61,1	
Odlazak na plažu	37,8	
Organizirano razgledavanje grada i/ili okolnih područja	36,7	
Organizirano razgledavanje grada	28,9	
Organizirani poludnevni obilazak okolnih područja	17,8	
Organizirani cjelodnevni obilazak okolnih područja	0,0	
Posjet turističkim informativnim centrima	35,6	
Posjet muzejima/galerijama/izložbama	34,4	
Posjet koncertima	2,2	
Samostalno razgledavanje okolnih područja	1,1	
Iznajmljivanje vozila (<i>rent-a-car</i>)	0,0	

Posljednjih godina gradonačelnik poduzima dodatne korake za rješavanje problema protoka posjetitelja s kruzera. Grad je 2017. godine primio oko 742 000 putnika s 538 kruzera (Stieghorst 2018), dok je u 2019. godini između siječnja i studenoga pristalo 518 brodova. Gradonačelnik Mato Franković 2018. godine najavio je strategiju ograničavanja broja kruzera na dva dnevno, s maksimalno 5000 posjetitelja gradu, u cilju smanjenja gužvi (npr. dodjela veza). Grad je započeo s provedbom ove strategije 2019. godine. Kao što je gradonačelnik Mato Franković objasnio: „Ključ uspjeha svake destinacije je upravljanje. Dogovorili smo bolji raspored dolaska i odlaska brodova s kružnih putovanja čime smo značajno rasteretili povijesnu jezgru.” Strategija o kruzima za 2021. godinu cilja na 4000 putnika u jednom dijelu dana (tj. 4000 ujutro i 4000 popodne).

Uz to, Dubrovnik je sklopio partnerstvo s Međunarodnom udrugom brodarskih kompanija za kružna putovanja kako bi surađivali na inicijativama za održivije upravljanje kruzerskim turizmom u Gradu, što uključuje komponente kao što su:

- provođenje ove Ocjene odredišta GSTC-a kako bi se utvrdili rizici održivosti s kojima se Dubrovnik suočava te isplanirao hodogram za bolje upravljanje odredištem
- angažiranje dionika, uključujući i lokalnu zajednicu i međunarodne organizacije, za uspostavljanje radne skupine posvećene održivom upravljanju odredištem
- priopćenje i provođenje dubrovačke strategije pristajanja kruzera za 2020. godinu i
- razvijanje edukativne kampanje Poštujmo Grad (Respect the City) za posjetitelje.

Slika 8. Stupanj zadovoljstva elementima dubrovačke ponude prema zemlji porijekla posjetitelja (TOMAS Dubrovnik 2018)

Stupanj zadovoljstva elementima dubrovačke ponude prema zemlji porijekla posjetitelja								
Elementi ponude	Ukupno	Italija	UK	Njemačka	SAD	Španjolska	Ostale europske zemlje	Ostale neeuropske zemlje
Urednost (čiste ulice, zelene površine / parkovi)	97,0	94,4	98,9	96,6	98,2	100,0	95,5	96,9
Osobna sigurnost	96,9	97,8	98,0	100,0	94,1	97,7	97,9	92,1
Atmosfera, ugođaj	96,4	92,6	95,6	94,9	99,8	92,3	99,2	100,0
Organizirani obilazak okolnih područja	95,6	-	84,5	100,0	100,0	-	100,0	100,0
Organizirano razgledavanje grada	90,0	74,8	92,3	94,7	85,0	100,0	87,8	90,3
Gostoljubivost lokalnih stanovnika	88,9	83,8	87,4	91,8	94,0	84,4	88,9	91,2
Ljubaznost turističkog i ugostiteljskog osoblja	81,5	84,0	76,4	74,5	85,1	74,5	83,2	92,0
Gastronomska ponuda	80,9	75,6	82,9	72,1	89,5	75,9	81,4	89,3
Profesionalnost turističkih vodiča, poznavanje stranog jezika	80,8	74,7	81,5	80,3	86,6	71,1	82,2	86,8
Dostupnost brošura	69,5	63,6	71,0	59,0	79,0	69,5	71,3	75,9
Suveniri	66,4	64,0	65,0	54,8	79,8	67,6	64,9	72,1
Kvaliteta turističke signalizacije	66,2	53,5	58,4	74,5	73,5	61,5	74,9	69,1
Mogućnosti za kupnju	58,0	50,1	58,0	52,7	64,8	49,0	55,5	74,6
Gradski promet	44,1	40,4	35,9	45,1	54,7	18,2	49,0	59,0
Ukupni dojmovi	97,4	95,6	98,9	96,6	95,1	97,3	98,1	100,0

Slika 9. Smetnje tijekom boravka u Dubrovniku (TOMAS Dubrovnik 2018)

Smetnje tijekom boravka u Dubrovniku	%
Smetnje	Ukupno
Gužve na javnim površinama (ulicama, šetalištima, igralištima itd.)	17,8
Neprijmjereno odloženo smeće	10,0
Neugodni mirisi (iz kontejnera i kanti za smeće)	7,8
Nemogućnost razdvajanja otpada	5,6
Prometne gužve	2,2

Slika 10. Turistički rezultat i njegove komponente (Weather Spark 2020)

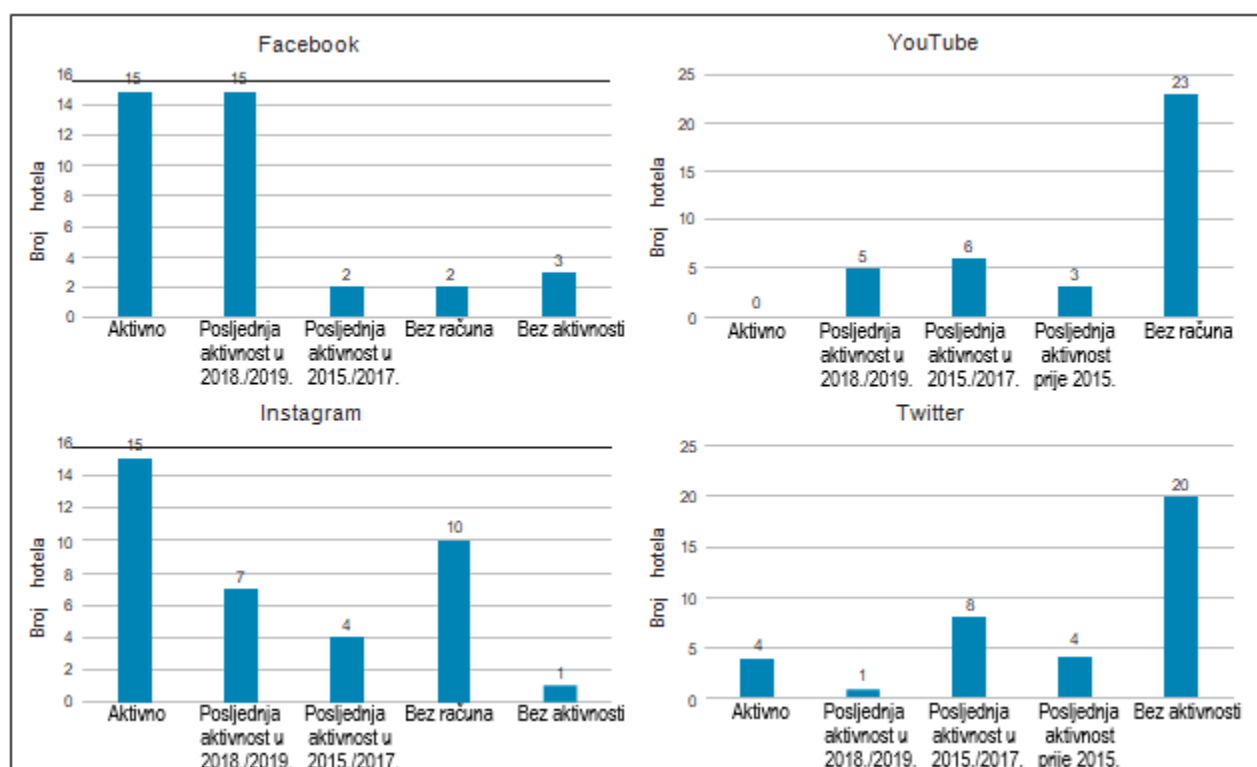
Prema Köppenovoj klasifikaciji klime, dubrovačka klima je na granici vlažne suptropske (Cfa) i mediteranske (Csa). U srpnju i kolovozu dnevne maksimalne temperature obično dosežu 28 °C, a noću padnu na 23 °C. U proljeće i jesen maksimalne temperature u pravilu su između 20 °C i 28 °C. Zime su među najblažima od hrvatskih gradova, s dnevnim temperaturama od oko 13 °C u najhladnijim mjesecima. Snijeg rijetko pada u Dubrovniku. Turistički rezultat (slika 10) preferira vedre dane bez kiše s osjetom ugone između 18,5 °C i 27,7 °C. Ovaj rezultat potiče aktivnosti na otvorenom u Dubrovniku od sredine svibnja do kraja srpnja te od sredine kolovoza do početka listopada, s vrhuncem u drugom tjednu rujna. Dubrovnik pokazuje kreativnost u iskorištavanju prednosti svojih obilježja kako bi što bolje raspodijelio posjetitelje tijekom cijele godine, što uključuje i kampanju Turističke zajednice „Dubrovnik – grad za sva godišnja doba”.

Dubrovnik također provodi nekoliko obećavajućih inicijativa za upravljanje odredištem, među kojima je i projekt „Smart City Dubrovnik” („Pametni grad Dubrovnik”), koji primjenjuje inovativnu tehnologiju u pitanjima upravljanja, od daljinskog upravljanja rasvjetom grada do sigurnosti i protoka prometa. Nadalje, dubrovački projekt Ureda gradonačelnika Poštujmo Grad (Respect the City – RTC) ima za cilj poboljšati nekoliko pitanja razvoja održivog turizma kroz niz međusobno povezanih pristupa, od informiranja dionika i posjetitelja, izgradnje kapaciteta i provedbe plana urbane mobilnosti do razvoja proizvoda i infrastrukture za bolje upravljanje protoka posjetitelja i prometa i još mnogo toga. Cjelovito razvijanje odredišta i plan upravljanja koji GSTC potiče u ovom izvješću trebali bi se temeljiti na uspješnoj provedbi ovih i drugih postojećih inicijativa, kao i uključiti mehanizme za osiguravanje usklađenosti s Kriterijima GSTC-a. To će usuglašavanje zahtijevati složenu suradnju svih sektora dubrovačkog gospodarstva i zajednice.

B. Turistički proizvodi i atrakcije

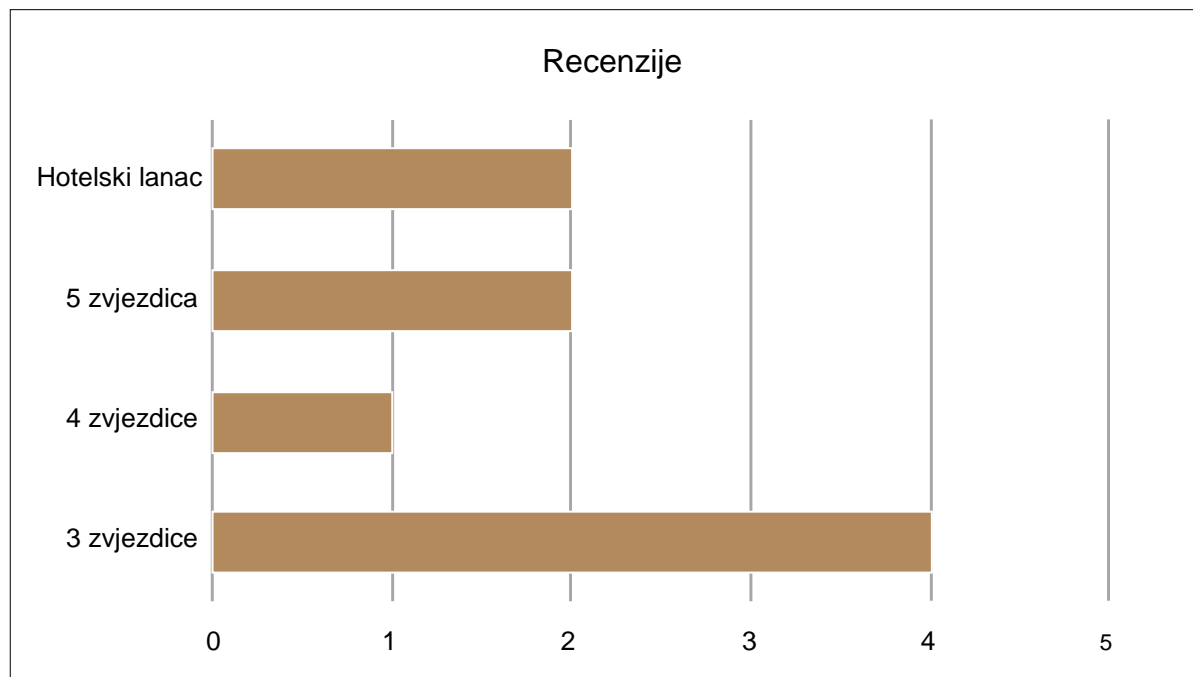
Od kraja 2019. godine Dubrovnik broji čak petnaest hotela najviše kategorije, što ga čini turističkim odredištem s najviše hotela s pet zvjezdica u Hrvatskoj. Iznimna kvaliteta obnove i ponuda visoke razine značajke su jedanaest hotela s četiri zvjezdice, šesnaest hotela s tri zvjezdice i dvaju hotela s dvije zvjezdice. Ukupni hotelski kapaciteti iznose 12 027 postelja, s dodatnih 16 019 postelja u privatnom smještaju, 547 postelja u hostelima i 1542 mjesta u kampovima. Nedavno istraživanje analiziralo je, proučavajući mrežne stranice 37 hotela i prateći njihove platforme na društvenim mrežama (Instagram, Facebook, YouTube i Twitter) tijekom dva tjedna, koliko su dubrovački hoteli privlačni rastućem tržištu milenijalaca. Rezultati su pokazali nisku aktivnost dubrovačkih hotela na društvenim mrežama. Čak i oni koji su pokazali višu razinu aktivnosti na društvenim mrežama ne objavljuju sadržaj koji je privlačan milenijalcima (Počuča 2019).

Slika 11. Aktivnost dubrovačkih hotela na društvenim mrežama

Dubrovnik je apsolutni vladar društvenih mreža u Hrvatskoj. U usporedbi s ostalim odredištima u Hrvatskoj, Dubrovnik privlači daleko najviše prometa i interesa na internetu i društvenim mrežama, gotovo dvostruko više od drugoplasiranoga hrvatskog grada. Najveći broj spominjanja na društvenim mrežama, od kojih je većina (89 %) pozitivna, potječe iz Sjedinjenih Američkih Država, Ujedinjene Kraljevine, Švicarske, Njemačke i Italije. Mnogi komentari govore o prirodnim ljepotama Hrvatske, o moru, otocima i povijesti. Instagram je daleko najkorištenija društvena mreža na kojoj se spominje Dubrovnik. Tri su odredišta u Hrvatskoj s najviše posjetitelja u prvih šest mjeseci Rovinj, Dubrovnik i Zagreb. Kada su u pitanju društvene mreže i internet, dva se grada najviše spominju – Dubrovnik (12 759 spominjanja) i Split (7313 spominjanja). Dubrovačka spominjanja uglavnom su povezana s popularnom serijom *Igra prijestolja*. Kraljev grudobran (King's Landing) spomenut je 4000 puta u objavama posjetitelja, od kojih se 741 odnosi na Dubrovnik, a 321 na Hrvatsku (Total Croatia News 2019).

Slika 12. Broj dubrovačkih hotela koji imaju recenzije na društvenim mrežama

Luka Dubrovnik prikupila je važne turističke nagrade. Nakon što ga je MedCruise proglasio najboljom lukom jadranske regije, Dubrovnik je, na temelju recenzija i ocjena putnika, proglašen najboljim odredištem za kružna putovanja istočnog Mediterana za 2019. godinu u natječaju Cruisers' Choice Destination Awards portala Cruise Critics (*The Dubrovnik Times* 2019).

Iako je Dubrovnik popularno odredište kružnih putovanja, većina posjetitelja u Dubrovnik dolazi zračnim putem. Od ožujka do studenoga većina posjetitelja stiže izravnim letovima iz gotovo pedeset europskih gradova, dok se zračni promet zimi odvija preko Zagreba. Posjetitelji Dubrovnika pretežno su iz Velike Britanije, a potom iz Francuske, Hrvatske, Španjolske i Njemačke. Bilježi se porast dolazaka s grčkog, turskog i skandinavskog tržišta.

Povijesna jezgra najposjećeniji je dio Dubrovnika. Tu se mogu naći mnoge glavne atrakcije. Prva od njih su ulazna vrata u obliku luka ugrađena u srednjovjekovne zidine koje okružuju povijesnu jezgru – jedna na istoku (Ploče) i jedna na zapadu (Pile). Čuvene dubrovačke zidine uistinu su posebne te su dio identiteta povijesne jezgre. Zapravo su toliko posebne da je 1979. godine UNESCO uvrstio povijesnu jezgru Dubrovnika na Popis svjetske kulturne baštine. Zidine su građene od 13. do 17. stoljeća te su obnavljane i održavane kroz stoljeća tijekom mnogih ratova i drugih događaja. Duge 1940 metara, dubrovačke gradske zidine jedan su od najveličanstvenijih fortifikacijskih spomenika u Europi te su primjer rane fortifikacijske arhitekture. Prve su utvrde sagrađene u osmom stoljeću, ali se najintenzivnija gradnja odvijala od sredine petnaestog do kraja šesnaestog stoljeća.

Glavna je ulica povijesne jezgre bez automobila Stradun, poznat i kao Placa, s čije se lijeve i desne strane proteže mreža uskih ulica u kojima putnici mogu pronaći brojne kafiće i restorane. Ostale atrakcije uključuju franjevački samostan s jednom od najstarijih ljekarni na svijetu koja u kontinuitetu djeluje od 1317. godine, katedralu, skladnu gotičko-renesansnu palaču Sponzu, Knežev dvor te zidinama zaštićen dominikanski samostan.

Za turiste koji traže dozu sunca i kulture, zapadno od povijesne jezgre nalazi se poluotok Lapad s nekoliko plaža na kojima mogu uživati svi ljubitelji sunca. Dostupan je i niz avanturističkih aktivnosti na otvorenom, od pješaćenja stazama, raftinga na divljim vodama i kajakarenja na moru do planinarenja, jahanja i ronjenja s bocom.

Slika 13. Najpopularnije dubrovačke atrakcije

Najpopularnije dubrovačke atrakcije
Povijesna jezgra
Gradske zidine
Franjevački samostan
Placa/Stradun
Lovrijenac
Žičara – panorama i muzej
Prirodne znamenitosti (otok Lokrum, Arboretum Trsteno, Elafiti)

Ako želite uživati u panoramskom pogledu na povijesnu jezgru Dubrovnika, dovoljna je kratka vožnja ultramodernom žičarom koja vas vodi na vrh brda Srđ. Smještena tik izvan gradskih zidina, postaja žičare nudi posjetiteljima brz, jednostavan i panoramski način prijevoza do vrha brdašca. Uz restoran, *snack bar* i suvenirnicu, na vrhu se nalaze spomenik i Muzej Domovinskog rata koji se vodio 1990-ih. Pješaci također mogu uživati u spuštanju s brda strmom planinarskom stazom (Touropia 2020).

U nacionalnim okvirima, Dubrovnik je grad s:

- najvišom kulturnom potrošnjom po stanovniku
- najvećim brojem kulturnih institucija i organizacija po stanovniku
- najvećim udjelom kulturnog turizma u odnosu na ostale vrste turizma (Ministarstvo kulture 2019).

Dubrovnik je uvršten na UNESCO-ov Popis svjetske kulturne baštine prije četrdeset godina, a u listopadu 2009. godine Festa sv. Vlaha upisana je na Reprezentativni popis nematerijalne kulturne baštine čovječanstva. Grad je uistinu od velike povijesne, arhitekturne i kulturne važnosti. Dubrovnik je često kandidat za Europsku prijestolnicu kulture, pa tako i za 2020. godinu. Kultura i baština sastavni su dio identiteta Grada, kao i dominantni resursi za gospodarski prosperitet.

Lokalni kulturni sektor ima dugogodišnju tradiciju stvaranja i organiziranja međunarodnih scenskih događanja (npr. Dubrovačke ljetne igre), izložbi (npr. Umjetnička galerija, Dubrovački muzeji, Prirodoslovni muzej) i koncerata (npr. Dubrovački simfonijski orkestar). Grad također održava karnevale i festivale tijekom cijele godine, od kojih su najpoznatije Dubrovačke ljetne igre. Od 1950. godine ovaj se festival održava svake godine od 10. srpnja do 25. kolovoza. Priređuje operne, kazališne, plesne i glazbene priredbe na brojnim lokacijama na otvorenom širom grada. Uz to Lovrijenac, popularna dubrovačka atrakcija, ugošćuje različita kulturna događanja od Svjetske serije skokova u vodu Red Bull (Red Bull Cliff Diving World Series) do domaće produkcije Shakespeareova *Hamleta*. Također je poslužio kao pozadina u nekima od najupečatljivijih scena *Igre prijestolja* (Sustain Europe 2018).

Dubrovnik je prestižno svjetsko odredište i za turiste i za poslovne putnike koje svojim gostima nudi turističko iskustvo tijekom cijele godine temeljeno na kulturi i događanjima. Nova turistička infrastruktura uglavnom se stvara kroz investicijske inicijative lokalnih poduzetnika (npr. Prvi hrvatski muzej vinogradarstva i vinarstva, podizanje kvalitete ruralnog smještaja), a u manjoj mjeri kroz velike investicijske projekte (npr. Marina Gruž i odmaralište u kasnijim fazama projekta). Nova turistička infrastruktura i projekti konkurentnosti omogućuju kvalitativno preusmjeravanje proizvoda „sunca i mora” te uspostavu

nautičkog proizvoda, čime se stvara novo tržište za ruralnu i gastro ponudu te se turistički proizvod poluotoka pozicionira na dosljedno kvalitetan način.

Slika 14. Povijesna jezgra Dubrovnika

Dubrovnik se odlikuje inovativnim i profesionalnim upravljanjem turizmom te sofisticiranim turističkim lancem vrijednosti s brojnim proizvodima i tržištima, što ga čini jednim od vodećih odredišta na Mediteranu. Veličanstveni arhipelag (Elafitski otoci i konavoska obala) utočište je za posjetitelje koji se žele odmoriti i opustiti. Područje Konavala pripada ruralnom dijelu ponude koja zaokružuje iskustvo posjetitelja svojim seoskim značajkama i poljoprivrednim proizvodima kao dodanom vrijednošću.

Vino, gastronomija i ambijent poluotoka komparativna su prednost za razvoj ruralnih i gastronomskih proizvoda visoke kvalitete, posebice vina i voća. U mnogim se domaćinstvima uzgajaju masline, agrumi, trešnje i smokve. Prirodni preduvjeti (npr. klima, ruralno okruženje i ulaganje) i tržišna potražnja stanovnika i posjetitelja Dubrovnika pogoduju ovom tipu poljoprivrednog razvoja. Međutim, i dalje postoje izazovi u upravljanju, koordinaciji s dionicima i marketingu kako bi se proizvodnja učinkovito povezala s turističkim lancem vrijednosti. Grad planira gospodarski razvoj usmjeren na daljnji razvoj vinogradarstva i maslinarstva, zatim na ribarstvo i marikulturu, ugostiteljstvo i turizam, brodarstvo, cestovni i lučki promet te ekološki prihvatljivu proizvodnju. Mikroregija kao što je Malostonski zaljev posebno je pogodna za marikulturu (Službene mrežne stranice Dubrovačko-neretvanske županije 2020).

Bogatstvo lokalno proizvedene robe rezultira nizom dubrovačkih suvenira među kojima su lavanda, maslinovo ulje, brojna vina, rakije i likeri te domaće slastice. Kada su u pitanju suveniri povezani s kulturom, u ponudi se obično mogu naći konavoske naušnice (naušnice u obliku zlatnih prstenova ukrašene dragim kamenjem, koraljem, emajlom ili malim kuglicama) i drugi tradicijski nakit. Kupnja kravate također je popularna opcija jer potječe od rupca koji su u 17. stoljeću oko vrata nosili pripadnici vojne postrojbe zvane Hrvatima. Startas, hrvatska marka tenisica koja je stekla svjetsku slavu, još je jedan popularan suvenir.

Slika 15. Sustav dubrovačkih suvenirâ

Na području Dubrovačko-neretvanske županije zaštićeno je 40 dijelova prirode u sedam različitih kategorija, u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode. Javna ustanova upravlja s 34 zaštićena dijela prirode, dok ostalim područjima (Nacionalni park *Mljet*, Park prirode *Lastovsko otočje*, Rezervat Lokrum i Arboretum Trsteno) upravljaju pojedine Javne ustanove: Javna ustanova Nacionalni park *Mljet* (JU NP Mljet – dva područja), Javna ustanova Park prirode *Lastovsko otočje* (JU PP Lastovsko otočje – dva područja), Javna ustanova Rezervat Lokrum (JU Rezervat Lokrum – jedno područje) i Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti (HAZU – jedno područje).

METODOLOGIJA OCJENE

Metodologija za ovu Ocjenu odredišta GSTC-a sastoji se od četiri glavne faze rada, kao što je i sažeto u nastavku.

Slika 16. Faze rada Ocjene odredišta GSTC-a

Prva faza Ocjene GSTC-a utvrdila je lokalne okolnosti odredišta važne za Kriterije GSTC-a za odredište i za njegove pokazatelje. To je omogućilo preliminarno razumijevanje izazova održivosti i konkurentnosti s kojima se odredište suočava. Primjenjujući alate GSTC-a za popisivanje dionika i strategija, tim GSTC-a surađivao je s osobom za kontakt iz lokalne samouprave i ključnih lokalnih organizacija kako bi utvrdili ključne dionike i dokumente potrebne za provjeru primjene GSTC-ovih pokazatelja za odredište u Dubrovniku.

Druga faza rada uključila je lokalne dionike u validaciju analize situacije i u popunjavanje informacijskih praznina. Od 24. studenoga do 2. prosinca 2019. GSTC-ov procjenitelj sudjelovao je u ciljanim informativnim intervjuiima, posjetima lokacijama i grupnim sastancima s vodećim predstavnicima organizacija iz javnog i privatnog sektora, nevladinih organizacija i civilnih društava kako bi prikupio nedostajuće dokaze i dokumentaciju o usklađenosti Dubrovnika s kriterijima i pokazateljima GSTC-a na razini odredišta.

Dodatni ključni ciljevi ovih sastanaka bili su predstavljanje projekta i njegova procesa te povećanje svijesti o važnosti održivog upravljanja odredištem. Oko 70 dionika sudjelovalo je u ovim konzultacijama i radionicama na terenu, predstavljajući više od 50 različitih organizacija i institucija. Potpuni popis sudionika može se naći u Dodatku B.

Slika 17. Rasprava, pregled i analiza odredišne dokumentacije

Slika 18. Uvodna orijentacijska radionica

Slika 19. Konzultacijski sastanak s dionicima

Slika 20. Terenski posjet objektima Luke Dubrovnik

Slika 21. Priprema prezentacije preliminarnih rezultata

Dionici koji su sudjelovali na ovim sastancima okupili su se 2. prosinca 2019. na radionici razvijanja zajedničkoga akcijskog plana. GSTC-ov procjenitelj podijelio je preliminarne nalaze Ocjene te dobio dodatne povratne informacije i validaciju rezultata od dionika i projektnih partnera. Zatim je procjenitelj surađivao s vodećim lokalnim predstavnicima turizma i zajednice kako bi uključio dionike u proces glasanja za određivanje prioriteta među pitanjima identificiranim u Ocjeni koja smatraju najhitnijima i najvažnijima.

Slika 22. Predstavljanje preliminarnih rezultata na završnom događanju

Na radionici u organizaciji DURA-e i pod nadzorom GSTC-a (17. prosinca 2019.) oko 46 dionika osmislilo je akcijske projekte kako bi riješili rizike visokog prioriteta prepoznate u Ocjeni GSTC-a.

Slika 23. Provođenje radionice akcijskog planiranja s dionicima

SAŽETAK KLJUČNIH NALAZA

A. Rezultati Ocjene odredišta

Kako bi odredio razinu usklađenosti sa svim Kriterijima GSTC-a za odredište i njegovim pokazateljima, GSTC je analizirao učinak, što je prikazano u tablici 1. Od 105 analiziranih pokazatelja 12 (11,4 %) je ocijenjeno „zeleno”, 47 (44,8 %) je ocijenjeno „žuto”, 37 (35,2 %) je ocijenjeno „ružičasto” i devet (8,6 %) je ocijenjeno „crveno”. Pokazatelji označeni crvenom ili ružičastom bojom predstavljaju nedostatke ili rizike za održivo upravljanje odredištem.

Tablica 1. Razine učinka GSTC-a i pridružena shema boja

Boja	Zelena	Žuta	Ružičasta	Crvena	N/P
Opis	Strateška dokumentacija postoji i provodi se na uzoran način – na razini najbolje prakse (izvrstan učinak)	Strateška dokumentacija postoji i provodi se na prihvatljiv način, s potrebnim poboljšanjima (dobar učinak s potrebom za poboljšanjem)	Strateška dokumentacija postoji, ali se ne provodi – ili obrnuto (nizak učinak / srednji rizik)	Strateška dokumentacija ne postoji i ne provodi se (bez učinka / visoki rizik)	Pokazatelj nije primjenjiv na odredište

Od četiri kategorije održivosti odredišta, Ocjena GSTC-a pokazala je da Dubrovnik ima najbolji učinak u ostvarivanju društvenih i gospodarskih koristi od turizma te u upravljanju kulturnim i prirodnim dobrima. Rezultati su pokazali da ima prostora za poboljšanje u sustavima upravljanja odredištem i okolišne održivosti. Tablica 2 prikazuje pregled rezultata Ocjene odredišta GSTC-a Grada Dubrovnika.

Tablica 2. Sažetak učinka održivosti odredišta GSTC-a

Kategorije GSTC-a	A	B	C	D	Ukupni broj pokazatelja po boji
	Upravljanje odredištem	Društvene i gospodarske koristi	Upravljanje prirodnim i kulturnom baštinom	Okolišna održivost	
Pokazatelji ocijenjeni zeleno	7	2	2	1	12
Pokazatelji ocijenjeni žuto	19	8	8	12	47
Pokazatelji ocijenjeni ružičasto	13	10	3	11	37
Pokazatelji ocijenjeni crveno	4	1	0	4	9
N/P pokazatelji	0	0	0	0	0
Ukupni broj pokazatelja po kategoriji	43	21	13	28	105

Kako bi usporedno prikazao kriterije i bolje pratio napredak tijekom vremena, GSTC-ov tim pretvorio je sustav ocjenjivanja GSTC-a u sustav „semafora“ sa sljedećom metodologijom ocjenjivanja:

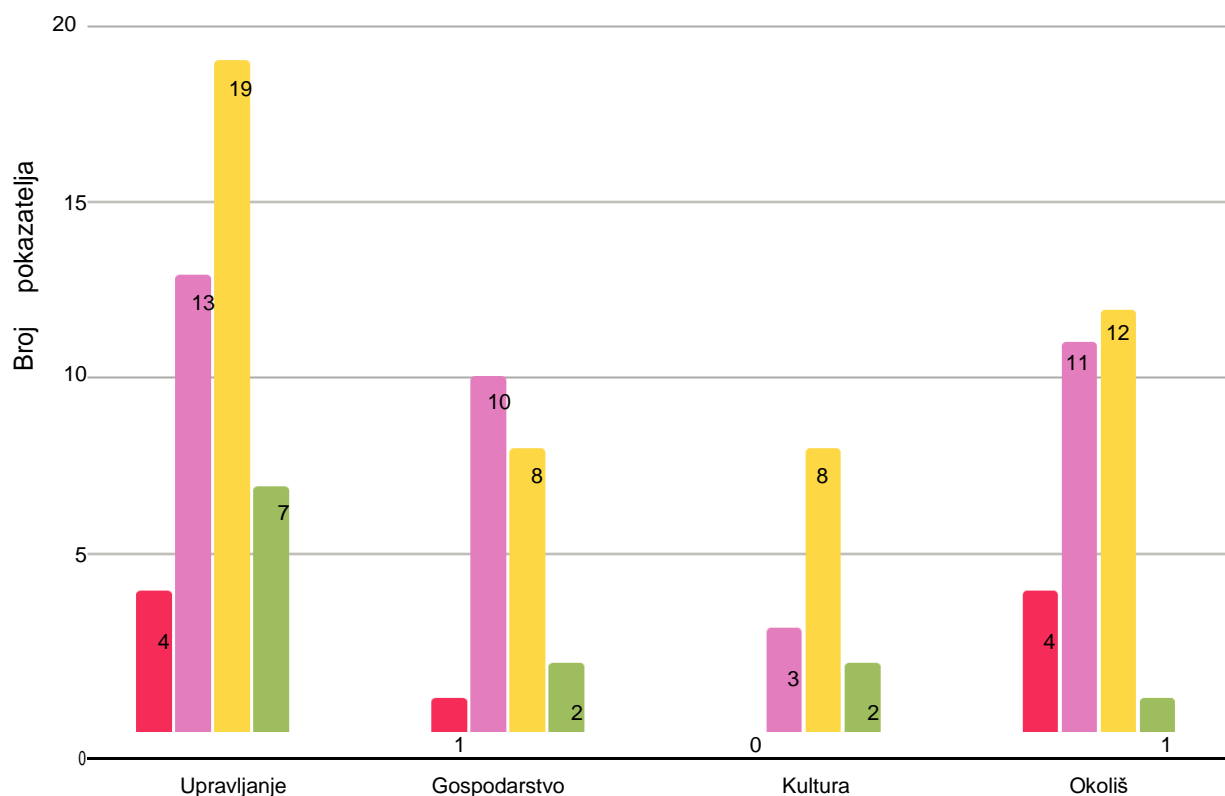
- zeleno = izvrstan učinak (ocjena od 2,26 do 3,00)
- žuto = dobar učinak, ali potrebna su poboljšanja (ocjena od 2,00 do 2,25)
- ružičasto = nizak učinak / srednji rizik (ocjena od 1,0 do 1,99)
- crveno = bez učinka / visoki rizik (ocjena od 0 do 0,99)
- sivo = N/P (nije primjenjivo na određite).

Sljedeće slike prikazuju učinak odredišta u svakom stupu održivosti. Na temelju ocjene pojedinačnog kriterija, ukupna je prosječna ocjena po stupu:

- upravljanje: 1,69 (74,9 % minimalne granice učinka izvrsnosti)
- gospodarske koristi: 1,44 (63,9 % minimalne granice učinka izvrsnosti)
- kultura, zajednice i posjetitelji: 1,97 (87,0 % minimalne granice učinka izvrsnosti)
- okolišne koristi: 1,35 (59,6 % minimalne granice učinka izvrsnosti).

Ukupna je prosječna ocjena odredišta 1,61 (69,8 % minimalne granice učinka izvrsnosti).

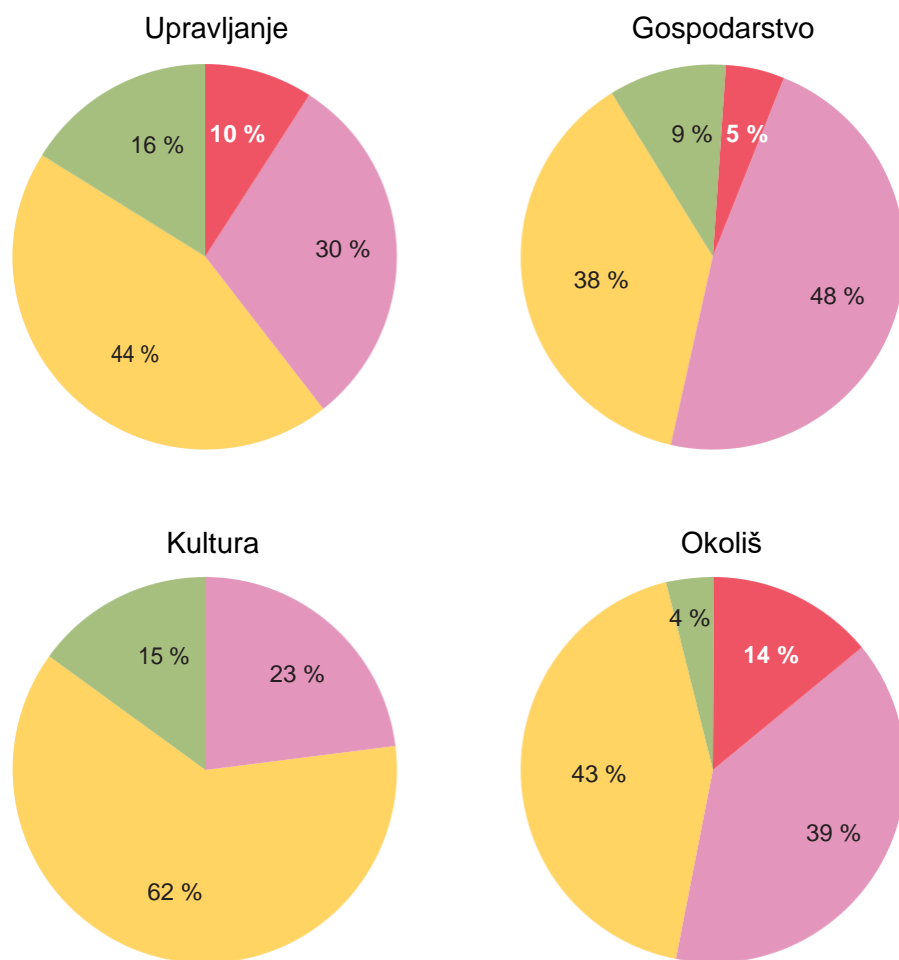
Slika 24. Učinak održivosti odredišta GSTC-a po stupovima

Slika 25. Sažetak rezultata prema ukupnom broju pokazatelja po stupu održivosti

Slika 26. Učinak pojedinog stupa održivosti

Tablica 3. Prosječne ocjene za Kriterije GSTC-a za odredište u 2019. godini

BROJ KRITERIJA	NAZIV KRITERIJA	OCJENA
A1	Strategija održivog odredišta	2,20
A2	Organizacija upravljanja odredištem	2,60
A3	Nadgledanje (monitoring)	0,67
A4	Upravljanje turističkom sezonalnošću	2,00
A5	Prilagodba klimatskim promjenama	2,00
A6	Popis turističkih dobara i atrakcija	2,00
A7	Planske uredbe	1,70
A8	Pristup za sve	2,00
A9	Stjecanje vlasništva	2,00
A10	Zadovoljstvo posjetitelja	1,00
A11	Standardi održivosti	0,50
A12	Sigurnost i zaštita	2,20
A13	Upravljanje kriznim i izvanrednim situacijama	0,80
A14	Promocija	2,00
B1	Gospodarski nadzor	1,00
B2	Lokalne mogućnosti zapošljavanja	2,50
B3	Sudjelovanje javnosti	1,50
B4	Mišljenje lokalne zajednice	1,00
B5	Lokalni pristup	1,00
B6	Informiranost i obrazovanje o turizmu	2,00
B7	Sprječavanje eksploatacije	1,50
B8	Podržavanje zajednice	1,00
B9	Podržavanje poduzetnika i pravedne trgovine	1,50
C1	Zaštita atrakcija	2,00
C2	Upravljanje posjetiteljima	2,00
C3	Ponašanje posjetitelja	1,50
C4	Zaštita kulturne baštine	2,50
C5	Objašnjenje lokacija	1,80
C6	Intelektualno vlasništvo	2,00
D1	Rizici za okoliš	0,50
D2	Zaštita osjetljivih okoliša	2,00
D3	Zaštita divlje flore i faune	2,50
D4	Emisija stakleničkih plinova	0,50
D5	Očuvanje energije	1,50
D6	Upravljanje vodama	1,00
D7	Sigurnost vode	1,00
D8	Kvaliteta vode	1,67
D9	Otpadne vode	0,75
D10	Smanjenje krutog otpada	1,25
D11	Onečišćenje bukom i svjetlosno onečišćenje	1,50
D12	Ekološki prihvatljiv prijevoz	2,00

Slika 27. Prikaz održivosti odredišta 2019. godine

Kao što je prikazano, najveći broj Kriterija GSTC-a predstavlja srednji rizik (17 kriterija ili 41,5 % u ružičastoj boji). Iduća prevalentna ocjena učinka bila je dobra s potrebnim poboljšanjima (14 od 41 ili 34,1 % u žutoj boji), a slijede je kriteriji visokog rizika (šest kriterija ili 14,6 % u crvenoj boji). Učinak na razini najboljih međunarodnih praksi (učinak u zelenoj boji) utvrđen je za samo četiri kriterija ili za 9,8 % standarda GSTC-a.

GSTC-ovi nalazi dobre prakse u sklopu učinka Dubrovnika sažeti su u Dodatku A. Kompletna zapažanja GSTC-a temeljena na analizi strategija i konzultaciji s dionicima sažeta su u Dodatku D. Na temelju nalaza i preporučenih područja poboljšanja Ocjene odredišta GSTC-a, lokalni su dionici dali prioritet pitanjima za koja su vjerovali da je ključno da ih Grad Dubrovnik riješi što prije.

B. Akcijski plan dionika temeljen na rezultatima Ocjene

Destinacijski standard GSTC-a naglašava važnost konstruktivnog uključivanja zajednice u destinacijskom odlučivanju. Stoga se GSTC-ov postupak procjene destinacije znatno oslanja na razgovor s dionicima kako bi se ocijenio rad i odredio prioritet u rizičnim situacijama. U skladu sa svojim ocjenama, GSTC je preporučio da Dubrovnik navede 16 glavnih tema koje su tijekom provođenja procjene utvrđene kao rizične. Navedene su u nastavku i označene odgovarajućim kriterijima i stupovima GSTC-a koji obrađuje svaku temu u okviru standarda GSTC-a.

Tablica 4. Glavnih 16 tema utvrđenih GSTC-ovom Ocjenom destinacije, po GSTC-ovim stupovima

Stupovi GSTC-a	16 glavnih pitanja utvrđenih GSTC-ovom ocjenom destinacije
Destinacijski menadžment	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacija upravljanja odredištem (A2) 2. Sveobuhvatni nadzor i odlučivanje temeljeno na podacima (A3) 3. Ublažavanje klimatskih promjena i prilagodba (A5) 4. Praćenje zadovoljstva posjetitelja (A10) 5. Standardi održivosti (A11) 6. Sigurnost i zaštita / kontrola prometa i prijevoza (A12) 7. Upravljanje kriznim i izvanrednim situacijama (A13)
Društvena i gospodarska korist	<ol style="list-style-type: none"> 8. Diversificirati gospodarsku bazu kako bi se razvilo iskustvo koje odražava posebnosti dubrovačkoga prirodnog i kulturnog bogatstva (B2) 9. Zadovoljstvo stanovništva i javno sudjelovanje u odlučivanju u odredištu (B3) 10. Potpora lokalnim poduzetnicima (B9) 11. Sudjelovanje posjetitelja u blagodatima zajednice i lokalnim blagodatima (B5)
Upravljanje prirodnim i kulturnim dobrima	<ol style="list-style-type: none"> 12. Sustav upravljanja posjetiteljima u svrhu zaštite mjesta i atrakcija (C2) 13. Edukacija i ponašanje posjetitelja (C3) 14. Kodeks ponašanja za turističke vodiče i <i>touroperatore</i> (C3)
Održivost okoliša	<ol style="list-style-type: none"> 15. Infrastruktura i svijest o okolišu i prirodnim resursima (D2) otpadne vode (D9) 16. Upravljanje svjetlosnim onečišćenjem i bukom (D11)

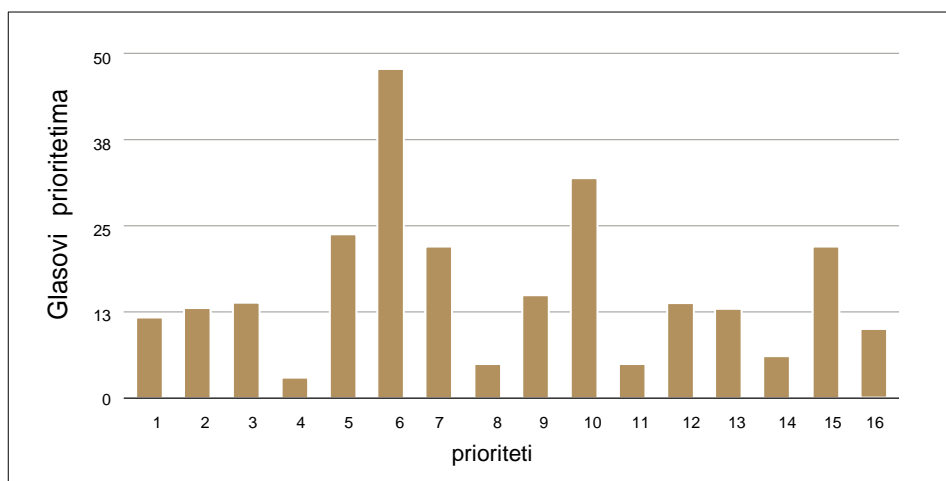
Dana 2. prosinca procjenitelj GSTC-a predstavio je navedenih 16 rizičnih pitanja dubrovačkim dionicima kao glavne rizične rezultate po GSTC-ovoj ocjeni odredišta. GSTC je zatim tražio od dubrovačkih dionika da iznesu pet-šest svojih glavnih područja rizika. Dionici su pripremili projekte kojima su predstavili šest prioritarnih pitanja. Ovi projekti mogu Gradu poslužiti kao putokaz ili akcijski plan za početak poboljšanja usklađenosti s GSTC-ovim kriterijima i pokazateljima.

Slika 28. Izglasavanje prioriteta na radionici akcijskog plana

Na radionici akcijskog plana koju je 17. prosinca 2019. organizirala DURA 34 dionika glasala su za svojih šest hitnih prioriteta od 16 rizičnih naznačenih u GSTC-ovoj Ocjeni destinacije

Slika 29. Rezultati glasanja

Dionici su se obvezali na zajednički rad na prioritetnim projektima koji će obuhvatiti rješavanje sljedećih pitanja:

- Standardi održivosti
- Infrastruktura i svijest o okolišu i prirodnim resursima
- Upravljanje krizom i izvanrednim situacijama
- Kontrola prijevoza i prometa
- Zadovoljstvo stanovništva i javno sudjelovanje u odlučivanju u destinaciji
- Potpora lokalnim poduzetnicima

Dionici su pripremili preliminarni akcijski plan kako bi razjasnili svaki od navedenih prioriteta rizika utvrđenih GSTC-ovom Ocjenom. Profili planova navedeni u nastavku predstavljaju polazište. Da bi se počelo s implementacijom navedenih prioriteta, trebat će doraditi Projekt i utvrditi resurse

Slika 30. Radionica akcijskog plana u organizaciji DURA-e

Prioritetno pitanje 1: Standardi održivosti

Projektna ideja 1.1: Implementacija standarda održivosti u Dubrovniku

<p>Ključni ciljevi Projekta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Poučiti dionike u svim sektorima o održivom turizmu i standardima održivosti • Postaviti standarde i sustave što će ih dubrovački turizam ispuniti i promicati u skladu sa standardima održivosti • Proširiti opseg održivosti preko stupova održivosti u upravljanju Gradom uključivanjem elemenata GSTC-ovih standarda
<p>Ključne aktivnosti Projekta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Provoditi programe osposobljavanja u lokalnoj zajednici o održivom razvoju turizma i primjeni standarda održivosti • Uspostaviti istraživački centar / radnu skupinu za povezivanje znanstvenih institucija, za pripremu popisa postojećih standarda i plana kojim bi se usvojili GSTC-ovi kriteriji i pokazatelji dubrovačkoga turizma 	<p>Potencijalni partneri u Projektu</p> <ul style="list-style-type: none"> • GSTC, sveučilišta, DURA • Libertas, RIT, Institut Sveučilišta u Dubrovniku, sveučilišta, DURA, Udruženje hotelijera, Udruženje <i>touropatora</i>
<p>Očekivani rezultati Projekta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje broja tvrtki u skladu s GSTC-ovim standardom održivosti za <i>touropatore</i> i smještaj • Objavljen popis turističkih tvrtki u skladu s GSTC-ovim akreditiranim programom
<p>Pokazatelji uspjeha</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Primjena standarda održivosti u privatnom sektoru • Primjena standarda održivosti u javnom sektoru

Projektna ideja 1.2: Unaprjeđenje programa izvornih suvenira

<p>Ključni ciljevi Projekta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Obogatiti izvorni hrvatski suvenir dodavanjem elemenata održivosti • Proširiti program izvan Dubrovnika
<p>Ključne aktivnosti Projekta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Unaprijediti programske kriterije kako bi se uključili glavni i sporedni kriteriji održivosti • Pripremiti i provesti edukaciju vlasnika trgovina o održivoj dobroj praksi • Provesti marketinške kampanje o novom programskom sadržaju kako bi se više trgovina potaknulo na uključivanje u program, i to ne samo trgovina iz povijesne gradske jezgre nego i iz općine. 	<p>Potencijalni partneri u Projektu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grad Dubrovnik, Turistička zajednica grada Dubrovnika • GSTC, DURA, dubrovačka Gospodarska komora, DURA, sveučilišta, GSTC • Turistička zajednica grada Dubrovnika
<p>Očekivani rezultati Projekta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje broja tvrtki u skladu s kriterijima lokalnog programa • Povećanje svijesti o Programu izvan Dubrovnika
<p>Pokazatelji uspjeha</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Broj članova uključenih u lokalni program

Prioritetno pitanje 2: Infrastruktura i svijest o okolišu i prirodnim resursima

Projektna ideja 2.1: Unaprjeđenje postrojenja i sustava gospodarenja krutim otpadom

Ključni ciljevi Projekta	<ul style="list-style-type: none"> • Unaprijediti postrojenja i sustav za gospodarenje krutim otpadom (odlagališta i sl.) • Ostvariti višu kvalitetu usluga u gospodarenju otpadom • Podignuti svijest javnosti o sudjelovanju u održivom gospodarenju otpadom
<p>Ključne aktivnosti Projekta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizirati infrastrukturu za gospodarenje krutim otpadom <ul style="list-style-type: none"> • Uspostaviti istraživački centar • Održavati informativne skupove za lokalno stanovništvo • Izgraditi postrojenje za biokompostiranje – isušivanje otpada 	<p>Potencijalni partneri u Projektu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grad Dubrovnik, komunalno poduzeće Čistoća <ul style="list-style-type: none"> • Grad, sveučilišta, DURA • Grad, Komunalno poduzeće Čistoća • Vodovod; Čistoća
Očekivani rezultati Projekta	<ul style="list-style-type: none"> • Statističko povećanje recikliranja u Gradu Dubrovniku • Poboljšano odvajanje otpada po kontejnerima; porast korištenja odvojenog otpada • Smanjenje količine otpada
Pokazatelji uspjeha	<ul style="list-style-type: none"> • Podatci o praksi recikliranja u različitim interesnim skupinama i otpadu koji nije primjereno odloženo • Vrijeme izgradnje novog objekta za gospodarenje krutim otpadom u Dubrovniku • Stopa uspješnosti odvajanja otpada

Projektna ideja 2.2: Unaprjeđenje postrojenja za otpadne vode

Ključni ciljevi Projekta	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšati kakvoću pruženih usluga • Smanjiti mogućnost bilo kakvog rizika greške na postrojenju za otpadne vode
<p>Ključne aktivnosti Projekta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Unaprjeđenje sustava isušivanja otpadnih voda • Češće praćenje objekata za otpadne vode 	<p>Potencijalni partneri u projektu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Komunalno poduzeće Vodovod, Grad Dubrovnik • Komunalno poduzeće Vodovod, Grad Dubrovnik
Očekivani rezultati Projekta	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje vidljivosti rezultata praćenja otpadnih voda • Povećanje svijesti o učinkovitosti postrojenja
Pokazatelji uspjeha	<ul style="list-style-type: none"> • Učestalost praćenja • Rezultati praćenja (prikupiti podatke)

Prioritetno pitanje 2: Infrastruktura i svijest o okolišu i prirodnim resursima

Projektna ideja 2.3: Osposobljavanje za i poticanje na odgovorno korištenje resursima

<p>Ključni ciljevi Projekta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Poboľjšati odgovorno korištenje resursima u privatnom i javnom sektoru • Povećati učinkovitost vode i energije, proizvodnju otpada svesti na najmanju mjeru
<p>Ključne aktivnosti Projekta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Edukacija javnosti i poslovnih ljudi o pitanjima očuvanja okoliša i prirodnih resursa (uključujući odvajanje otpada, svođenje uporabe jednokratnih plastičnih vrećica na najmanju mjeru itd.) • Stvaranje opsežnog sustava nadzora (<i>online</i>, izravnog ili s odgodom) nad nekoliko resursa (voda, energija, kakvoća zraka), postaviti posebne mjerače uz primjenu nove tehnologije čak i u povijesnoj gradskoj jezgri • Izgradnja pročistača za vodu Napraviti kartu s oznakama buke i osvjjetljenja u svim dijelovima Grada • Popisivanje zgrada s niskom energetsom učinkovitošću i utvrđivanje slučajeva sa značajnim potencijalom za obnovu • Donijeti ocjenu utjecaja na okoliš temeljenu na znanstvenim podacima i podacima prikupljenima na terenu 	<p>Potencijalni partneri u Projektu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Komunalno poduzeće Čistoća Grad Dubrovnik • Grad Dubrovnik, inspeksijske službe, Lučka uprava, Zdravstvena inspekcija • VODOVOD Grad Dubrovnik • Grad Dubrovnik, Domouprava • Ministarstvo zaštite okoliša i energetike
<p>Očekivani rezultati Projekta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje energetske učinkovitosti, posebice u zgradama • Pripremanje studija za financijsku potporu EU-a ili države • Implementacija praćenja i sustav ocjenjivanja • Osiguranje usluge ekosustava i održivosti • Organizacija edukativnih, informativnih i interpretacijskih panela
<p>Pokazatelji uspješnosti</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Broj obnovljenih zgrada • Broj ugrađenih zasebnih mjerača • kWh uštedene energije, m³ uštedene vode • Poboľjšanje rada prema prikupljenim podacima

Prioritetno pitanje 3: Upravljanje kriznim i izvanrednim situacijama

Projektna ideja 3.1: Razvoj mehanizama učinkovitosti u vrijeme krize	
Ključni ciljevi Projekta	<ul style="list-style-type: none"> • Poboľjšati postojeće planove upravljanja kriznim i izvanrednim situacijama • Stvoriti javnu svijest • Poboľjšati postojeću infrastrukturu, od planiranja do provedbe, do komuniciranja prije, za vrijeme i nakon krize
<p>Ključne aktivnosti Projekta</p> <p>Ocijeniti postojeće planove i napraviti potrebna poboljšanja, prilagoditi postojeće sustave tako da uključuju odgovor na pandemiju i oporavak</p> <p>Razviti nosivost (kapacitet) lokaliteta i planove upravljanja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Provoditi edukaciju / podizanje svijesti u privatnom i javnom sektoru, posebno za <i>touroperatore</i> i turističke vodiče • Ugraditi potrebnu infrastrukturu za pravodobno upozorenje i cijelo područje pokriti zvučnim sustavom upozorenja; pripremiti skloništa unutar Grada • Pripremiti pisane obavijesti za kućanstva; postaviti ekrane sa slikama • Postaviti shematski dijagram u javnim ustanovama „Kako se ponašati u kriznim situacijama” 	<p>Potencijalni partneri u Projektu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grad Dubrovnik; Ured gradonačelnika • Grad Dubrovnik; Ured gradonačelnika • Grad Dubrovnik; Uprava civilne zaštite • Grad Dubrovnik; Uprava civilne zaštite
Očekivani rezultati Projekta	<ul style="list-style-type: none"> • Novi planovi do 2021., prema prioritetima RTC-a, Strateški projekti (2021. – 2027.) i Integrirani razvojni program Dubrovnik 2030. • Javnost poučena o kriznim situacijama i planovima upravljanja • Uspostavljen elektronički sustav za izravno praćenje kriznih pitanja • Redovito ažurirani planovi temeljeni na stečenim iskustvima • Osposobljenost i svijest središnjeg upravljačkog tima, posjetitelja i lanca opskrbe • Financiranje implementacije kupnje i održavanja cijeloga aparata • Ažurirani priručnik za osposobljavanje vodiča
Pokazatelji uspjeha	<ul style="list-style-type: none"> • Broj osoba poučenih o planovima upravljanja • Broj godišnjih evakuacijskih vježbi za slučaj seizmičke aktivnosti • Broj testiranih događanja, građana, pregleda i simulacija stvarnih događaja

* Napomena: Dubrovački dionici pripremili su ovaj akcijski plan prije nego što je COVID-19 prouzročio globalnu pandemiju i gospodarsku krizu. Dubrovačka inicijativa za unaprjeđenje planiranja u kriznim i izvanrednim situacijama, kao i reakcija moraju biti uključeni u iskustvo stečeno za vrijeme krize uzrokovane bolešću COVID-19, a moraju uključiti i mjere za (1) brz gospodarski oporavak, (2) usporedni plan za oporavak turizma i povratak na održiv način i (3) stalnu komunikaciju u domovini i inozemstvu.

Prioritetno pitanje 4: Promet i kontrola prometa

Projektna ideja 4.1: Rješenja pametnog grada, kontrola i regulacija prometa

<p>Ključni ciljevi Projekta</p>	<ul style="list-style-type: none"> Smanjiti prometne gužve i povećati protoka Regulirati goruća pitanja kontrole prometa Dati prednost inovacijama i istraživanju kako bi se informiralo o stanju u prometu
<p>Ključne aktivnosti Projekta</p> <ul style="list-style-type: none"> Odabrati sustav praćenja kretanja vozila Unaprijediti Centar za kontrolu prometa <p>Uvesti regulaciju pružanja prijevoznih usluga kako bi se proveo plan upravljanja prometom i opterećenosti prometnica</p> <ul style="list-style-type: none"> Opskrba unutar Grada Uvesti dinamičan sustav prometne signalizacije (zeleni val, kamere, senzori) Regulacija boje taksija 	<p>Potencijalni partneri u Projektu</p> <ul style="list-style-type: none"> Upravni odjel za promet, PU dubrovačko-neretvanska Grad Dubrovnik; PU dubrovačko-neretvanska Republika Hrvatska; Grad Dubrovnik Upravni odjel za promet PU dubrovačko-neretvanske Republika Hrvatska; Grad Dubrovnik Republika Hrvatska; Grad Dubrovnik
<p>Očekivani rezultati Projekta</p>	<p>Tehnološko upravljanje prometom, praćenje posjetitelja, sustavi upravljanja</p> <ul style="list-style-type: none"> Poboljšanje protoka prometa Broj taksija prilagoditi veličini grada
<p>Pokazatelji uspjeha</p>	<ul style="list-style-type: none"> Podatci o vozilima oko Grada Podatci o vremenima najveće gužve u prijevozu taksijem i komercijalnom prijevozu Postotak gradske površine pokriven sustavom kontrole prometa

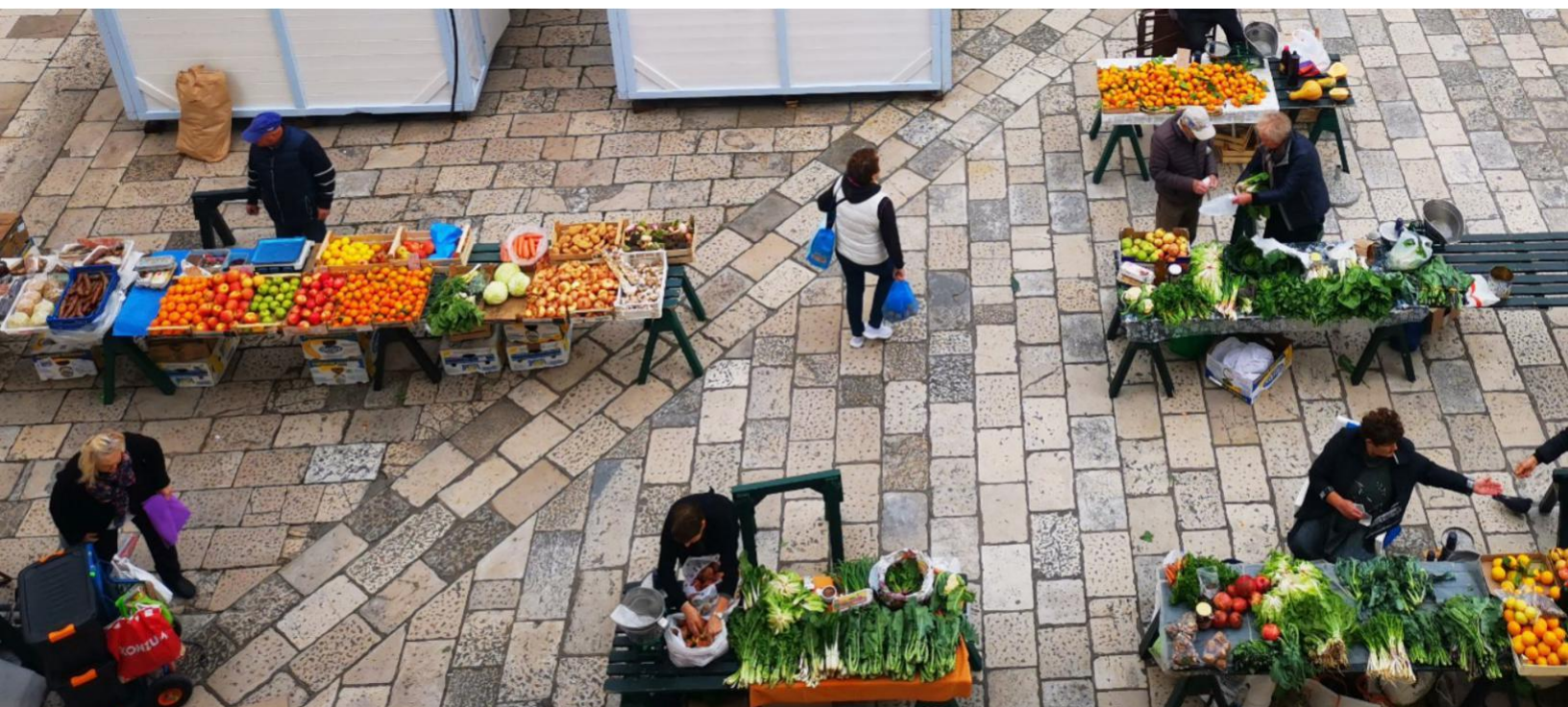
Prioritetno pitanje 4: Promet i kontrola prometa

Projektna ideja 4.2: infrastruktura, zelena mobilnost i svijest	
Ključni ciljevi Projekta	<ul style="list-style-type: none"> • Poticati održive sustave mobilnosti / zelenu mobilnost • Podignuti svijest o zelenoj mobilnosti u Dubrovniku • Uvesti inovacije i istraživanja u planiranje mobilnosti • Podupirati i promicati održivu i zelenu mobilnost kao, i poticaje u obliku igre za posjetitelje, organizatore i lokalno stanovništvo
<p>Ključne aktivnosti Projekta</p> <p>Što više uključiti lokalno stanovništvo i posjetitelje u zelenu mobilnost (rješenja)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podučiti sve dionike • Uvesti metode reguliranja kretanja pješaka • Izgraditi garaže i sigurniju cestovnu infrastrukturu • Uspostaviti informacijski sustav o primjeni zelene mobilnosti u Gradu / Sustav upravljanja protokom posjetitelja i iskustvima (Smart Visitor) • Uvesti morski tramvaj u pomorski promet kao zamjensko rješenje 	<p>Potencijalni partneri u Projektu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grad Dubrovnik; Libertas; Zavod za javno zdravstvo; PU dubrovačko-neretvanska • Grad Dubrovnik; Libertas; PU dubrovačko-neretvanska • Grad Dubrovnik; Libertas; PU dubrovačko-neretvanska • Grad Dubrovnik; DURA • Lučka uprava Dubrovačko-neretvanske županije; Županija; Grad Dubrovnik
Očekivani rezultati Projekta	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje broja pješačkih i biciklističkih staza • Povećanje opsega javnoga gradskog prijevoza • Smanjenje onečišćenja zraka od strane putnika s kruzera što posjećuju Grad • Smanjenje ispusta u dane najgušćeg prometa
Pokazatelji uspjeha	<ul style="list-style-type: none"> • Broj linija morskog tramvaja • Ekvivalent CO₂ po putniku s brodova • Broj parkirališnih mjesta za bicikle • Broj parkirališnih mjesta • Broj putnika u javnom prijevozu

Prioritetno pitanje 5: Zadovoljstvo stanovnika i sudjelovanje javnosti u donošenju odluka

Projektna ideja 5.1: Povećati zadovoljstvo stanovnika

<p>Ključni ciljevi Projekta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Potaknuti sudjelovanje stanovništva u izvršavanju proračuna Grada Dubrovnika i donošenju odluka • Podignuti svijest javnosti o uključenosti u planiranje • Podignuti zadovoljstvo stanovništva donošenjem odluka
<p>Ključne aktivnosti Projekta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uspostaviti jasan i vidljiv postupak donošenja projektnih odluka, omogućujući javno <i>online</i> praćenje razvoja projekta • Uvesti sustav <i>online</i> glasanja, referendumima i komentiranja projekta • Održavanje sastanaka na kojima će predstavnici Grada uključiti sudionike u donošenje odluka koje se njih tiču, pronalaženje mjesta održavanja sastanaka i objašnjenje razloga donošenja odluka • Uvesti Indeks zadovoljstva stanovništva (KPI) • Uspostaviti fond za kupnju stanova stanovnicima Grada • Uvesti poticaje za život u Gradu i zaustaviti odlazak stanovnika 	<p>Potencijalni partneri u Projektu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grad Dubrovnik • Grad Dubrovnik • Grad Dubrovnik; lokalno stanovništvo • Grad Dubrovnik; NVO-i; sveučilišta • Grad Dubrovnik; Biskupija; Zaklada Blaga djela, Društvo prijatelja dubrovačke starine • Grad; Sabor, Vlada – kvaliteta životnih uvjeta – sustav zdravstvene zaštite obrazovanje, sport, hobiji, ekologija, infrastruktura
<p>Očekivani rezultati Projekta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jasan i vidljiv program donošenja odluka u Gradu • Šire i otvorenije sudjelovanje javnosti u odlučivanju
<p>Pokazatelji uspjeha</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Broj anketa o upravljanju Gradom • Broj sudionika među lokalnim stanovništvom u odlučivanju • Visok Indeks zadovoljstva stanovništva • Povećanje broja kupljenih i obnovljenih stanova • Dostupnost stanova po pristupačnim cijenama

Prioritetno pitanje 6: Potpora lokalnim poduzetnicima

Projektna ideja 6.1: Razvoj lokalne poduzetničke infrastrukture

<p>Ključni ciljevi Projekta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podupirati razvoj lokalne poduzetničke infrastrukture • Odrediti, ocijeniti i pratiti pokazatelje održivog razvoja i održivog razvoja turizma s posebnim naglaskom na male tvrtke i poduzetništvo, uključujući pristup tržišta lancima vrijednosti u turizmu • Odljev mozgova svesti na najmanju moguću mjeru na području Dubrovnika • Povezati poduzetnike s tehnologijom i istraživanjima
<p>Ključne aktivnosti Projekta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uspostaviti poduzetničku zonu • Uspostaviti umreženi poduzetnički poslovni inkubator i poslovni akcelerator za lokalne tvrtke <p>Napraviti kartu malih i srednjih poduzeća i sustava u svrhu boljeg povezivanja zemljopisno raspršenih tvrtki unutar turističkog lanca vrijednosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uvesti inicijativu za poticanje zapošljavanja pripravnika, žena i osoba s teškoćama • Organizirati osposobljavanje poduzetnika uključujući „meke i tvrde” vještine <p>Osigurati financijsku potporu lokalnim predstavnicima tvrtki za sudjelovanje na međunarodnim događanjima u svrhu promicanja destinacije</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osigurati financijsku potporu lokalnim predstavnicima tvrtki za sudjelovanje na međunarodnim događanjima u svrhu promicanja destinacije 	<p>Potencijalni partneri u Projektu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grad Dubrovnik • Grad Dubrovnik; DURA <ul style="list-style-type: none"> • Grad Dubrovnik <ul style="list-style-type: none"> • Grad Dubrovnik <ul style="list-style-type: none"> • Grad Dubrovnik; DURA; sveučilišta <p>Grad Dubrovnik</p>
<p>Očekivani rezultati Projekta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Viši prihod i tržišna povezanost • Povećana zaposlenost lokalnog stanovništva • Veća primjena inkubatora i akceleratora • Veće sudjelovanje u sufinanciranim projektima • Viša stopa prijenosa tehnologija na tržište
<p>Pokazatelji uspjeha</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Godišnje/mjesečno izvješće o provedenim aktivnostima • Broj odobrenih subvencija • Broj studenata prijavljenih za subvencije • Broj novih lokalnih <i>startup</i> tvrtki • Broj novih programa potpore poduzetnicima • Gospodarski podatci o otvaranju i radu malih tvrtki

Prioritetno pitanje 6: Potpora lokalnim poduzetnicima

Projektna ideja 6.2: Poduzetništvo nasuprot monokulturi turizma

<p>Ključni ciljevi Projekta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Diversifikacija gospodarstva • Investiranje u programiranje povećanja diversifikacije gospodarske ponude s naglaskom na sektore koji će povezati izvorne lokalne proizvode i usluge s turističkim lancima vrijednosti kao što su poljoprivreda, ekoturizam i sl. • Poduprijeti <i>no-mainstream</i> gospodarske aktivnosti dubrovačkog područja
<p>Ključne aktivnosti Projekta</p> <p>Pripremiti opsežnu studiju o aktivnostima u okviru i izvan turističke ponude / lanca vrijednosti na području Dubrovnika uključujući alate RTC-a (Poštujmo Grad).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pripremiti program potpore za lokalne obiteljske farme i poljoprivredna gospodarstva, s naglaskom na razvoj ruralnog turizma <p>Osmisliti prepoznatljivu robnu marku / oznaku za proizvode i usluge, obogaćujući program izvornih hrvatskih suvenira</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podupirati i oživljavati tradicijske obrte <ul style="list-style-type: none"> • Razraditi posebne pokazatelje usklađene s održivim turizmom u Gradu Dubrovniku i cjelovitu analizu prikupljenih gospodarskih podataka • Razraditi programe financijske potpore i programe osposobljavanja za navedene ciljane skupine 	<p>Potencijalni partneri u Projektu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grad Dubrovnik; DURA; Turistička zajednica grada Dubrovnika • Grad Dubrovnik • Grad Dubrovnik • Grad Dubrovnik • Grad Dubrovnik; DURA, sveučilišta • Grad Dubrovnik; DURA
<p>Očekivani rezultati Projekta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje broja lokalnih poduzetnika koji rade izvan sezone koji će biti oslobođeni plaćanja najma javnih površina na cijelome području Grada Dubrovnika • Obogaćen Program izvornih hrvatskih suvenira, što uključuje raznolikiji izbor lokalnih dobavljača i proizvoda • Povećanje iznosa školarina za deficitarna zanimanja
<p>Pokazatelji uspjeha</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Godišnje/mjesečno izvješće o provedenim aktivnostima • Broj odobrenih subvencija za navedene aktivnosti • Broj malih i srednjih poduzeća i lokalnih stanovnika što su se prijavili za subvencije • Broj novih lokalnih <i>startup</i> tvrtki • Broj novih programa potpore / stipendija za poduzetnike u navedenim skupinama

ZAKLJUČAK

Plan ocjene odredišta i Akcijski plan GSTC-a Dubrovnik 2019. prikazuje opredijeljenost Grada za pomak u turizmu prema održivoj budućnosti. Rezultati Ocjene potvrđuju činjenicu da Gradu Dubrovniku trenutačno u velikoj mjeri nedostaje izvršnih i jedinstvenih sustava za promociju održivog turizma u destinaciji. Puno je posla još potrebno obaviti kako bi se osigurala održivost odredišta. Međutim, izvrsni rezultati prema GSTC-ovom Kriteriju A2 (Organizacija upravljanja odredištem) govore da u Gradu dobro funkcionira model suradnje javnog i privatnog sektora, što pridonosi uspješnom rješavanju pitanja navedenih u Ocjeni.

Stvarna je vrijednost ove Ocjene u tome što naglašava prioritete, strategije i aktivnosti. Akcijski plan što su ga pripremili lokalni dionici sadrži konsenzus u pogledu prioriteta i nekoliko prioriternih projekata za razdoblje od jedne do tri sljedeće godine. U središtu je navedenih prioriteta i projekata stvaranje održive strategije odredišta oslanjajući se na trenutačne gospodarske podatke, primjere sustavnog upravljanja posjetiteljima i ponašanje posjetitelja, kao i procjena rizika za okoliš. Osim prioriteta i akcijskih planova, pojavilo se i nekoliko složenih pitanja kojima je potrebno posvetiti pozornost, a uključuju dostupnost unutar odredišta i oko njega, razvoj standarda održivosti s praćenjem emisije stakleničkih plinova i gospodarenja vodom, kao i informiranje o njima te prikupljanje mišljenja lokalne zajednice u svrhu pravilnog shvaćanja utjecaja turizma na zajednicu. Dionici su također postavili kao prioritet unaprjeđenje sustava za upravljanje kriznim i interventnim situacijama – trenutačno se javlja hitna potreba za odgovorom na pandemiju i oporavkom od pandemije.

Pozdravljamo poduzimanje ovog prvog važnog koraka Grada Dubrovnika – uključivanje u GSTC-ovu misiju Ocjene destinacije – i donošenje Akcijskog plana u svrhu upravljanja destinacijom na održiviji način. Potičemo Grad Dubrovnik na promicanje aktivnosti potrebnih za osiguranje daljnjega održivog razvoja odredišta u korist lokalne zajednice i prirodnog okruženja, poput detaljnije analize rezultata Ocjene i Akcijskog plana, istodobno donoseći Strategiju održivog turizma.

Suradnja i inovacije predstavljaju prirodnu snagu Dubrovnika, što dokazuju brojna javno-privatna partnerstva koja se uspješno oslanjaju na planiranje i tehnologiju. Preporučuje se, međutim, daljnja izrada studija i projekata kao potpora integriranim tokovima u koje su uključeni posjetitelji i gospodarstvo između povijesne gradske jezgre i ostalih dijelova Grada. Provedba integriranog plana održivog razvoja bit će odgovor za dolazeće razdoblje. Navedene investicije namijenjene poboljšanju gradske infrastrukture moraju se temeljiti na odgovornim modelima i ciljanom razvoju održivog lanca opskrbe, što pruža mogućnost za širok raspon tvrtki u Dubrovniku, izvan trenutačno najposjećenijih dijelova Grada.

Procjena GSTC-a obavljena je prije nego što je COVID-19 prouzročio pandemiju i globalnu ekonomsku krizu. Lokalni dionici ipak su definirali kao prioritet plan unaprjeđenja upravljanja kriznim i izvanrednim situacijama u Dubrovniku, kao i reakcije. GSTC preporučuje Gradu Dubrovniku da iskoristi ovu prigodu za analizu i da u ukupan plan oporavka odredišta ugradi Ocjene GSTC-a. GSTC također preporučuje Gradu da nastavi pratiti napredak u skladu sa standardima GSTC-a, uzimajući ovu Ocjenu kao osnovicu.

A. Primjeri dobre prakse

Fotografije s opisom prikazuju područja koja je GSTC ocijenio kao primjere dobre prakse u Dubrovniku, ukazujući na činjenicu o postojanju politike dokumentiranja, a primjena je na prikazanim područjima primjerna. Navedena područja dobre prakse temelje se na informacijama prikupljenima uvidom u dokumentaciju i boravkom na terenu, uključujući sastanke s dionicima i obilaske. Ostale ocjene se nalaze u GSTC-ovoj cjelovitoj matrici Ocjene u Dodatku D.

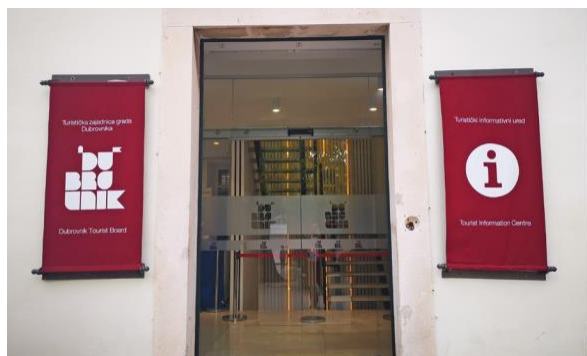
Tablica 5. Primjeri dobre prakse

Promocija događanja i kulturnih lokacija

Poštujmo Grad, informativni plakati

Informativni centar Turističke zajednice grada Dubrovnika

Kulturna događanja – informativni plakat

Lazareti – informacije / obnova kulturnog lokaliteta

Posebne mjere u svrhu zaštite kulturnog naslijeđa

Alati za praćenje zadovoljstva posjetitelja

Lokalni proizvodi i tradicijski suvenirni

Događanja u Gradu

Akcije u svrhu sprječavanja ilegalnih radnji u turizmu

Lokalni proizvodi i prodavači

Lokalni proizvodi i prodavači

Lokalni proizvodi i prodavači

Lokalni proizvodi i prodavači

Kulturno naslijeđe

Lokalni poduzetnici, zaštita naslijeđa

Zaštita bioraznolikosti, promatranje

Zaštita bioraznolikosti, uključivanje posjetitelja

Zaštita bioraznolikosti, promatranje

Zaštita bioraznolikosti

Gospodarenje otpadom, sudjelovanje lokalnog stanovništva

Gospodarenje otpadom, inovacije

Gospodarenje otpadom u Luci, nadzor

Gospodarenje otpadom, nadzor

Inovacije, gospodarenje otpadom

Upravljanje kriznim situacijama u odredištu

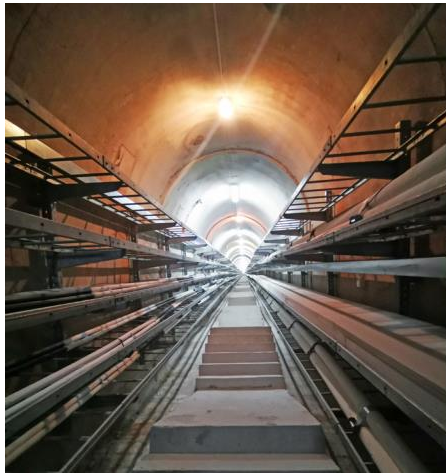
Planovi za upravljanje kriznim situacijama – Luka Postrojenja za gospodarenje opasnim otpadom – Marina

Gospodarenje vodom

Inovacije, energetski čista rješenja

Infrastruktura – električno postrojenje

Korištenje obnovljivim izvorima

Pristupna infrastruktura

Ekološki prihvatljiv prijevoz

Oglasi o gospodarenju otpadom / recikliranju na sredstvima javnog prijevoza

B. Popis konzultiranih dionika

Sljedeći dionici prisustvovali su GSTC-ovim radionicama za vrijeme ocjenjivanja destinacije na terenu u razdoblju od 24. studenoga do 2. prosinca 2019. ili su sudjelovali 17. prosinca 2019. u radionici o ocjeni odredišta i donošenju akcijskog plana. Ukupno je više od 70 dionika iz više od 50 organizacija sudjelovalo na grupnim ili individualnim sastancima, a 34 ih je sudjelovalo u radionici o ocjeni odredišta i donošenju akcijskog plana.

Osoba za kontakt koja je dostavila podatke : Katija Klaić

PODRUČJE	Organizacija/ured Odjeli (javni i privatni sektor, uključujući predstavnike lokalne zajednice)	Imena odgovornih osoba
TURIZAM		
Planiranje u turizmu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ministarstvo turizma Upravni odjel za turizam Dubrovačko-neretvanske županije 2. Turistička zajednica Dubrovačko-neretvanske županije 3. Grad Dubrovnik, upravni odjeli za turizam, financije, međunarodnu suradnju i fondove EU-a 4. Turistička zajednica grada Dubrovnika 5. Sveučilište u Dubrovniku 6. Dubrovačka razvojna agencija DURA 7. Društvo vodiča 8. Ceh turističkih vodiča 9. Gradske zidine / Društvo prijatelja dubrovačke starine 10. DEŠA – Regionalni centar za izgradnju zajednice i razvoj civilnoga društva 11. Hrvatska obrtnička komora – Ceh ugostitelja 12. Hrvatska gospodarska komora – Strukovna grupa hotelijera 13. Udruga hrvatskih putničkih agencija 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Frano Matušić 2. Ivo Klaić 3. Vladimir Bakić 4. Jelka Tepšić, Marko Miljanić, Filip Žaja, Anita Burić, Jelena Lončarić, Zrinka Raguž, Zlatko Uršić, Ranko Milić, Ivana Brnin 5. Romana Vlašić 6. Ivana Pavlić, Ana Portolan 7. Nataša Mirić 8. Maja Milovčić 9. Marina Franić 10. Lukša Hanza 11. Ana Cvjetković 12. Nikolina Farčić 13. Željko Miletić 14. Maro Savinović

<p>Upravljanje turističkim atrakcijama u odredištu</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grad Dubrovnik s upravnim odjelima za: turizam, gospodarenje gradskom imovinom i kulturu 2. Gradske zidine / Društvo prijatelja dubrovačke starine 3. Dubrovačka baština d.o.o. – Dubrovnik Card 4. Zavod za obnovu Dubrovnika 5. Konzervatorski odjel u Dubrovniku 6. Excelsa nekretnine-žičara 7. Javna ustanova Rezervat Lokrum 8. Arboretum Trsteno 9. Dubrovački muzeji 10. Institut za more i priobalje – Akvarij Dubrovnik 11. ARL – Art radionica Lazareti 12. Dubrovačka biskupija 	<p>Jelka Tepšić, Marko Miljanić,</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zdenko Medović 2. Lukša Hanza 3. Tonči Daničić Mihaela Skurić, Amalija 4. Pavlić 5. Žana Baća, Aljoša Špaleta 6. Ivan Tokić 7. Ivica Grilec 8. Ivan Šimić 9. Julijana Antić Brautović 10. Nenad Antolović 11. Srđana Cvijetić 12. Hrvoje Katušić
<p>Turistički marketing</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Turistička zajednica Dubrovačko-neretvanske županije 2. Turistička zajednica grada Dubrovnika 3. Hrvatska obrtnička komora – Ceh ugostitelja 4. Hrvatska gospodarska komora – Stručna grupa hotelijera 5. Udruga hrvatskih putničkih agencija 6. Društvo vodiča 7. Ceh turističkih vodiča 8. Gradske zidine / Društvo prijatelja dubrovačke starine 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vladimir Bakić 2. Romana Vlašić, Siniša Žakula 3. Nikolina Farčić 4. Željko Miletić 5. Maro Savinović 6. Maja Milovčić 7. Marina Franić 8. Lukša Hanza 9. Srđana Cvijetić 10. Nataša Mirić, Stjepan

	9. ARL – Art radionica Lazareti 10. Dubrovačka razvojna agencija DURA	Čavar
Sigurnost u turizmu*	1. Policijska uprava dubrovačko-neretvanska 2. Ministarstvo unutarnjih poslova – prometna policija 3. Područni ured za civilnu zaštitu i spašavanje 4. Grad Dubrovnik 5. Hrvatska gorska služba spašavanja 6. Lučka uprava Dubrovnik 7. Hrvatski crveni križ 8. Društvo vodiča	1. Miro Bajo 2. Ante Vuletić 3. Ana Miličić, Dragana Đurić 4. Marijo Bogdanović 5. Marijo Begić 6. Mato Kekez 7. Živko Šimunović
Turistička statistika	1. Turistička zajednica Dubrovačko-neretvanske županije 2. Turistička zajednica grada Dubrovnika 3. Hrvatska gospodarska komora 4. Hrvatska obrtnička komora 5. Lučka uprava 6. Gradske zidine / Društvo prijatelja dubrovačke starine 7. Dubrovačka razvojna agencija DURA	1. Vladimir Bakić 2. Romana Vlašić, Eta Lović 3. Nikolina Trojić 4. Zlatko Begušić 5. Katarina Varez 6. Lukša Hanza 7. Nataša Mirić, Stjepan Čavar

Osposobljavanje u turizmu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grad Dubrovnik 2. Turistička zajednica Dubrovačko-neretvanske županije 3. Turistička zajednica grada Dubrovnika 4. Sveučilište u Dubrovniku 5. Centar kompetencije 6. Rochester Institute of Technology – RIT 7. Libertas međunarodno sveučilište 8. Turistička i ugostiteljska škola Dubrovnik 9. Udruga hrvatskih putničkih agencija Dubrovnik 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jelka Tepšić, Marko Miljanić, Dživo Brčić 2. Vladimir Bakić 3. Romana Vlašić, 4. Nikša Burum 5. Stjepan Srhoj 6. Don Hudspeth 7. Duško Pavlović 8. Antun Perušina 9. Maro Savinović
Problemi i uključenost zajednice u turizam	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grad Dubrovnik Turistička zajednica Dubrovačko-neretvanske županije 2. Turistička zajednica grada Dubrovnika 3. Dubrovačko-neretvanska županija 4. Društvo turističkih vodiča 5. Udruga turističkih cehova 6. Gradske zidine / Društvo prijatelja dubrovačke starine 7. Deša – Regionalni centar za izgradnju zajednice i razvoj civilnoga društva 8. Dubrovačka razvojna agencija DURA 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jelka Tepšić, Marko Miljanić 2. Vladimir Bakić 3. Romana Vlašić, 4. Ivo Klaić 5. Maja Milovčić 6. Marina Franić 7. Lukša Hanza 8. Ana Cvjetković 9. Nataša Mirić, Stjepan Čavar
Praćenje utjecaja turizma	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grad Dubrovnik 2. Članovi Gradskog vijeća 3. Sveučilište u Dubrovniku 4. Hrvatska gospodarska komora 5. Sveučilište u Dubrovniku 6. Hrvatska obrtnička komora 7. Društvo turističkih vodiča 8. Dubrovačko-neretvanska županija 9. Excelsa nekretnine – žičara 10. Javna ustanova Rezervat Lokrum 11. Arboretum Trsteno 12. Dubrovački muzeji 13. Institut za more i priobalje – Akvarij Dubrovnik 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jelka Tepšić, Marko Miljanić 2. ... 3. Ivana Pavlić, Ana Portolan 4. Nikolina Trojić 6. Nikolina Farčić 7. Maja Milovčić 8. Ivo Klaić 9. Ivan Tokić 10. Ivica Grilec 11. Ivan Šimić 12. Julijana Antić Brautović 13. Nenad Antolović

<p>Standardi kvalitete u turizmu</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grad Dubrovnik Turistička zajednica Dubrovačko-neretvanske županije 2. Turistička zajednica grada Dubrovnika 3. Institut za turizam 4. Dubrovačko-neretvanska županija 5. Sveučilište u Dubrovniku 6. Ministarstvo turizma 7. Društvo turističkih vodiča 8. Udruga turističkih cehova 9. Gradske zidine / Društvo prijatelja dubrovačke starine 10. Deša – Regionalni centar za izgradnju zajednice i razvoj civilnog društva 11. Dubrovačka razvojna agencija DURA 12. Hrvatska gospodarska komora 13. Sveučilište u Dubrovniku 14. Hrvatska obrtnička komora Gradske zidine / Društvo prijatelja dubrovačke starine 15. Udruga hrvatskih putničkih agencija 16. Gradsko vijeće 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jelka Tepšić, Marko Miljanić 2. Vladimir Bakić 3. Romana Vlašić, 4. Zoran Klarić 5. Ivo Klaić 6. Stjepan Srhoj 7. ... 8. Maja Milovčić 9. Marina Franić 10. Lukša Hanza 11. Ana Cvjetković 12. Nataša Mirić 13. Nikolina Trojić 14. Ivana Pavlić, 15. Zlatko Begušić 16. Lukša Hanza 17. Maro Savinović 18. Marko Potreblica
<p>Standardi održivosti u turizmu</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grad Dubrovnik 2. Turistička zajednica grada Dubrovnika 3. Institut za turizam 4. Dubrovačka razvojna agencija DURA 5. Ministarstvo turizma 6. Društvo turističkih vodiča 7. Udruga turističkih cehova 8. Gradske zidine / Društvo prijatelja dubrovačke Starine 9. Deša – Regionalni centar za izgradnju zajednice i razvoj civilnog društva 10. Dubrovačka razvojna agencija DURA 11. Gradsko vijeće 12. Ministarstvo kulture Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode 13. Folklorni ansambl Linđo 14. Dom Marina Držića – kulturna ustanova 15. Dubrovački ljetni festival 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jelka Tepšić, Ranko Milić 2. Romana Vlašić, 3. Zoran Klarić 4. Nataša Mirić 5. .... 6. Maja Milovčić 7. Marina Franić 8. Lukša Hanza 9. Ana Cvjetković 10. Nataša Mirić 11. Marko Potreblica 12. Tatjana Lolić 13. Marijana Miljas Đuračić 14. Vlaho Kljunak 15. Nikša Matić 16. Ivana Medo Bogdanović
<p>Izdavanje dozvola u turizmu</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dubrovačko-neretvanska županija 2. Grad Dubrovnik 3. Turistička zajednica grada Dubrovnika 4. Turistička zajednica Dubrovačko-neretvanske županije 5. Društvo turističkih vodiča Dubrovnik 6. Sveučilište u Dubrovniku – Odjel ekonomije 7. Hrvatska gospodarska komora (Sektor putničkih agencija) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ivo Klaić 2. Marko Miljanić 3. Romana Vlašić, 4. Vladimir Bakić 5. Maja Milovčić 6. Katija Vojvodić 7. Stanko Ljubić

Turistička potpora malim i srednjim poduzetnicima	Dubrovačka razvojna agencija DURA 1. Regionalna razvojna agencija Dubrovačko-neretvanske županije DUNEA 2. Hrvatska obrtnička komora – Ceh ugostitelja 3. Hrvatska gospodarska komora 4. Deša – Regionalni centar za izgradnju zajednice i razvoj civilnog društva 5. Udruga putničkih agencija	1. Marina Lazarević 2. Melanija Milić 3. Zlatko Begušić, Nikolina Farčić 4. Nikolina Trojić 5. Ana Cvjetković 6. Maro Savinović
Turističke udruge / predstavništva	1. Hrvatska obrtnička komora – Ceh Ugostitelja Hrvatska gospodarska komora – Stručna grupa hotelijera 2. Društvo vodiča 3. Hotelska grupacija Valamar 4. Putnička agencija Elite 5. Putnička agencija Gulliver 6. Jadranski luksuzni hoteli 7. Ceh turističkih vodiča 8. Villa Dubrovnik	1. Zlatko Begušić 2. Nikolina Trojić, Željko Miletić 3. Maja Milovčić 4. Ivica Sabljčić 5. Boro Aleksić 6. Goran Hrnić 7. Katija Jerković 8. Marina Franić 9. Mirna Stražičić Lončar
PLANIRANJE		
Vlasnička prava (fizičko i intelektualno vlasništvo)	1. Grad Dubrovnik s Upravnim odjelom za gospodarenje gradskom imovinom 2. Gradske zidine / Društvo prijatelja dubrovačke Starine 3. Dubrovačka baština d.o.o. 4. Zavod za obnovu Dubrovnika 5. Konzervatorski odjel Dubrovnik 6. CEDRA – <i>Cluster</i> za eko-društvene inovacije	1. Zdenko Medović, 2. Lukša Hanza 3. Tonči Daničić 4. Mihaela Skurić, Amalija Pavlić 5. Žana Baća, Aljoša Špaleta 6. Ranko Milić
Pristup objektima i infrastrukturi	1. Grad Dubrovnik Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije 2. Grad Dubrovnik, Upravni odjel za obrazovanje, šport, socijalnu skrb i civilno društvo 3. Zaklada Blaga djela	1. Orlanda Tokić, Jelka Tepšić, Jelena Lončarić, Zlatko Uršić, Đuro Šutalo, Ivo Cvjetković 2. Mato Lakić 3. Dživo Brčić 4. Nada Medović

Zdravlje i sigurnost	<p>Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. neretvanske županije 2. Crveni križ 3. Opća bolnica Dubrovnik 4. Hrvatska gorska služba spašavanja 5. Područni ured za civilnu zaštitu Upravni odjel za obrazovanje, šport, socijalnu skrb i civilno društvo 6. skrb i civilno društvo 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mato Lakić 2. Živko Šimunović 3. Marijo Bekić 4. Marijo Begić 5. Ana Miličić 6. Dživo Brčić

Upravljanje kriznim i izvanrednim situacijama	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grad Dubrovnik 2. Policijska uprava dubrovačko-neretvanska Ministarstvo unutarnjih poslova – prometna policija 3. Područni ured civilne zaštite i spašavanja 4. Dubrovački vatrogasci 5. Crveni križ Dubrovnik 6. Hrvatska gorska služba spašavanja 7. Zavod za hitnu medicinu 8. Opća bolnica Dubrovnik 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Marijeta Hladilo, Marijo Bogdanović 2. Miro Bajo 3. Ante Vuletić 4. Ana Miličić, Dragana Đurić 5. Stjepko Krilanović 6. Živko Šimunović 7. Marijo Begić 8. Luka Lulić 9. Marijo Bekić
Podjela/korištenje zemljišta	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grad Dubrovnik Dubrovačko-neretvanska županija – Zavod za prostorno uređenje 2. Gradsko vijeće 3. Društvo arhitekata Dubrovnik 4. DEŠA – Regionalni centar za izgradnju zajednice i razvoj civilnog društva 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Orlanda Tokić, Jelena Lončarić 2. Marina Oreb 3. Marko Potrebeca 4. Božo Benić 5. Ana Cvjetković
Zakonodavstvo	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ministarstvo turizma 2. Grad Dubrovnik 3. Dubrovačko-neretvanska županija 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Marijeta Hladilo
Provedba prava	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grad Dubrovnik 2. Dubrovačko-neretvanska županija 3. Gradsko vijeće 4. Bonsai – Udruga za razvoj civilnog društva, Dubrovnik 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mato Franković 2. Nikola Dobrosravić 3. Marko Potrebeca 4. Anja Marković
Promet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lučka uprava Dubrovnik 2. Luka Dubrovnik 3. Sanitat Dubrovnik 4. Libertas Dubrovnik 5. Prometna policija 6. Policijska uprava DNŽ 7. Grad Dubrovnik – Upravni odjel za promet 8. Sindikat vozača taksija 9. Javna ustanova Rezervat Lokrum 10. Zračna luka Dubrovnik 11. CLIA – kruzerski turizam 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Blaž Pezo, Hrvoje Kulušić 2. Željko Raguž 3. Tomislav Tabak 4. Ante Vojvodić 5. Ante Vuletić 6. Miro Bajo 7. Đuro Šutalo, Miro Džamonja 8. Robert Kulaš 9. Ivica Grilec 10. Frano Luetić

Planiranje i razvoj	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grad Dubrovnik 2. Dubrovačko-neretvanska županija 3. Dubrovačka razvojna agencija DURA Regionalna razvojna agencija Dubrovačko-neretvanske županije 4. DUNEА 5. Gradsko vijeće 6. Gradske zidine / Društvo prijatelja dubrovačke starine 7. Društvo arhitekata 8. DEŠA – Regionalni centar za izgradnju zajednice i razvoj civilnog društva 9. Hrvatski zavod za zapošljavanje 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Orlanda Tokić, Jelka Tepšić, Marijeta Hladilo, Jelena Lončarić, Zrinka Raguž, Ranko Milić 2. Ivo Klaić 3. Marina Lazarević, Nataša Mirić, Stjepan Čavar 4. Melanija Milić 5. Marko Potrebica 6. Lukša Hanza 7. Božo Benić 8. Ana Cvjetković 9. Dasen Jasprica
Održivi razvoj	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grad Dubrovnik 2. Dubrovačko-neretvanska županija 3. Dubrovačka razvojna agencija DURA Regionalna razvojna agencija Dubrovačko-neretvanske županije 4. DUNEА 5. Lučka uprava Dubrovnik 6. Zavod za obnovu Dubrovnika 7. Sveučilište u Dubrovniku 8. Ministarstvo turizma 9. DEŠA – Regionalni centar za izgradnju zajednice i razvoj civilnog društva 10. Gradske zidine / Društvo prijatelja dubrovačke dubrovačke starine 11. Zaklada Blaga djela 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jelka Tepšić, Orlanda Tokić, Katija Klaić, Ivana Brnin, Ranko Milić, Marko Miljanić 2. Ivo Klaić 3. Marina Lazarević, 4. Melanija Milić 5. Blaž Pezo 6. Mihaela Skurić 9. Ana Cvjetković 10. Lukša Hanza 11. Nada Medović
OKOLIŠ/KOMUNALNE USLUGE		
Podnošenje izvješća o održivosti	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grad Dubrovnik 2. Dubrovačko-neretvanska županija 3. Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Dubrovačko-neretvanske županije 4. Institut za turizam 5. DEŠA – Regionalni centar za izgradnju zajednice i razvoj civilnog društva 6. Gradske zidine / Društvo prijatelja dubrovačke Starine 7. Zaklada Blaga djela 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jelka Tepšić, Marijeta Hladilo, Katija Klaić, Ranko Milić, Antonela Đurđević Bujak 2. Ivo Klaić 3. Marijana Miljas Đuračić 4. Hrvoje Carić, Zoran Klarić, Izidora Marković Vukadin 5. Ana Cvjetković 6. Lukša Hanza 7. Nada Medović
Energetika	<ol style="list-style-type: none"> 1. HEP 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zvonimir Mataga
Potrošnja i kontrola vode za piće	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vodovod Dubrovnik 2. Zavod za javno zdravstvo 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lukša Matušić 2. Mato Lakić
Kontrola kvalitete mora	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zavod za javno zdravstvo 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mato Lakić

	2. Sveučilište u Dubrovniku	
--	-----------------------------	--

Gospodarenje otpadom i recikliranje	<ol style="list-style-type: none"> 1. Čistoća Dubrovnik 2. Grad Dubrovnik 3. Dubrovačko-neretvanska županija CIAN Split – tvrtka za sanitarnu zaštitu i zaštitu 4. okoliša 5. DEŠA – Regionalni centar za izgradnju zajednice i razvoj civilnog društva 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Marko Iveković 2. Zlatko Uršić 3... 4. Matko Bašić 5. Ana Cvjetković
Onečišćenje	<ol style="list-style-type: none"> 1. Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Dubrovačko-neretvanske županije 2. Zavod za javno zdravstvo 3. Javna ustanova Rezervat Lokrum 4. Lučka uprava Dubrovnik 5. Sveučilište u Dubrovniku, Odjel za akvakulturu 6. DEŠA – Regionalni centar za izgradnju zajednice i zaštitu civilnog društva 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Marijana Miljas Đuračić 2. Mato Lakić 3. Ivica Grilec 4. Darijo Barbarić 5. Marijana Pečarević 6. Ana Cvjetković
Očuvanje/konzervacija	<ol style="list-style-type: none"> 1. Konzervatorski odjel Dubrovnik 2. Zavod za obnovu of Dubrovnika 3. Društvo prijatelja dubrovačke starine 4. Ministarstvo kulture 5. Gradske zidine/ Društvo prijatelja dubrovačke starine 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Žana Baća, Aljoša Špaleta 2. Mihaela Skurić, Amalija Pavlić 3. Lukša Hanza 4. Tomislav Petrincec, Tanja Lolić 5. Lukša Hanza
Divlja flora i fauna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Dubrovačko-neretvanske županije 2. Javna ustanova Rezervat Lokrum 3. Arboretum Trsteno 4. D'Art Association 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Marijana Miljas Đuračić 2. Marija Crnčević 3. Ivan Šimić 4. Tea Batinić
Parkovi i zaštićena područja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Dubrovačko-neretvanske županije 2. Javna ustanova Rezervat Lokrum 3. Arboretum Trsteno 4. DEŠA – Regionalni centar za izgradnju zajednice i zaštitu civilnog društva 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Marijana Miljas Đuračić 2. Marija Crnčević 3. Ivan Šimić 4. Ana Cvjetković
Klimatske promjene	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sveučilište u Dubrovniku 2. DEŠA – Regionalni centar za izgradnju zajednice i zaštitu civilnog društva 3. DURA 	
Zaštita mora	<ol style="list-style-type: none"> 1. Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Dubrovačko-neretvanske županije 2. Lučka uprava Dubrovnik 3. Sveučilište u Dubrovniku – Odjel za akvakulturu 4. Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture 5. Ministarstvo turizma 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Marijana Miljas Đuračić 2. Darijo Barbarić

Pomorski promet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grad Dubrovnik 2. Dubrovačko-neretvanska županija 3. Lučka uprava Dubrovnik 4. Luka Dubrovnik 5. Javna ustanova Rezervat Lokrum 6. Županijska lučka uprava 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Marko Miljanić 2. Ivo Klaić 3. Blaž Pezo, Hrvoje Kulušić 4. Željko Raguž 5. Ivica Grilec 6. Željko Dadić
ZAJEDNICA I KULTURA		
Kultura i naslijeđe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grad Dubrovnik s upravnim odjelima za: turizam, upravljanje gradskom imovinom i kulturu 2. Gradske zidine / Društvo prijatelja dubrovačke starine 3. Dubrovačka baština d.o.o. 4. Zavod za obnovu Dubrovnika 5. Konzervatorski zavod Dubrovnik 6. Dubrovački muzeji, 11 kulturnih ustanova 7. DEŠA – Regionalni centar za izgradnju zajednice i zaštitu civilnog društva 8. Folklorni ansambl Lindo 9. ARL – Art radionica Lazareti 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jelka Tepšić, Marko Miljanić, Ana Hilje, Zdenko Medović, Ivana Brnin 2. Lukša Hanza 3. Tonči Daničić 4. Mihaela Skurić, Amalija Pavlič 5. Žana Baća, Aljoša Špaleta 6. Julijana Antić Brautović 7. Ana Cvjetković 8. Vlaho Kljunak 9. Srđana Cvijetić
Kulturno-povijesni lokaliteti/ustanove	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grad Dubrovnik, Upravni odjel za gospodarenje imovinom 2. Gradske zidine / Društvo prijatelja dubrovačke starine 3. Dubrovačka baština d.o.o. 4. Zavod za obnovu Dubrovnika 5. Konzervatorski odjel Dubrovnik 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zdenko Medović 2. Lukša Hanza 3. Tonči Daničić 4. Mihaela Skurić, Amalija Pavlič 5. Žana Baća, Aljoša Špaleta
Uključenost zajednice i građana	<ol style="list-style-type: none"> 1. Društvo prijatelja dubrovačke starine 2. Bonsai – Volonterski centar za izgradnju društva Dubrovnik 3. DEŠA 4. D'art Association 5. ARL – Art radionica Lazareti 6. Gradsko vijeće 7. Grad Dubrovnik – Upravni odjel za kulturu 8. Dubrovačko-neretvanska županija 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lukša Hanza 2. Anja Marković, Nina Zore 3. Ana Cvjetković 4. Tea Batinić 5. Srđana Cvijetić 6. Marko Potrebica 7. Ana Hilje
Sprječavanje iskorištavanja/zloupore	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grad Dubrovnik 2. Konzervatorski odjel Dubrovnik 3. Zavod za obnovu Dubrovnika 4. Članovi Gradskog vijeća 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jelka Tepšić 2. Žana Baća, Aljoša Špaleta 3. Mihaela Skurić

GOSPODARSTVO

<p>Mikro, mali i srednji poduzetnici / promocija i izgradnja kapaciteta</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hrvatska gospodarska komora 2. Hrvatska obrtnička komora 3. Dubrovačka razvojna agencija DURA 4. Regionalna razvojna agencija Dubrovačko-neretvanske županije DUNEA 5. Sveučilište u Dubrovniku 6. Udruga ugostitelja 7. Hrvatski zavod za zapošljavanje 8. Deša 9. Društvo vodiča 10. Folklorni ansambl Lindo 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nikolina Trojić 2. Zlatko Begušić 3. Marina Lazarević 4. Melanija Milić 5. Ivana Pavlić 6. Ante Vlašić 7. Dasen Jasprica 8. Ana Cvjetković 9. Maja Milovčić 10. Vlaho Kljunak
<p>Gospodarski razvoj</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hrvatska gospodarska komora 2. Hrvatska obrtnička komora 3. Dubrovačko-neretvanska županija 4. Grad Dubrovnik 5. Dubrovačka razvojna agencija DURA 6. Regionalna razvojna agencija Dubrovačko-neretvanske županije DUNEA 7. Hrvatski zavod za zapošljavanje 8. Društvo vodiča 9. Ceh ugostitelja 10. Deša 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nikolina Trojić 2. Zlatko Bergušić 3. Ivo Klaić 4. Marko Miljanić, Zrinka Raguž, Marko Milić 5. Marina Lazarević 6. Melanija Milić 7. Dasen Jasprica 8. Maja Milovčić 9. Nikolina Farčić 10. Ana Cvjetković
<p>Gospodarski nadzor</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hrvatska gospodarska komora 2. Hrvatska obrtnička komora 3. Grad Dubrovnik 4. Dubrovačko-neretvanska županija 5. Zavod za zapošljavanje 6. Društvo vodiča 7. Ceh ugostitelja 8. Deša 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Terezina Orlić 2. Nikolina Trojić 3. Nikolina Farčić, Zlatko Begušić 4. Marko Miljanić 5. Ivo Klaić 6. Dasen Jasprica 7. Maja Milovčić 8. Nikolina Farčić 9. Ana Cvjetković
<p>Razvoj na području zapošljavanja</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zavod za zapošljavanje 2. Dubrovačka razvojna agencija DURA 3. Deša 4. Bonsai – Udruga za razvoj civilnog društva, Dubrovnik 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dasen Jasprica 2. Marijana Puljas 3. Ana Cvjetković 4. Anja Marković

- Ne odnosi se samo na turiste, nego i na stanovnike i posjetitelje.

C. Ocjena odredišta GSTC-a – itinerar na terenu

Slika 31. Radionice interesnih skupina, savjetovanja i posjeti lokacijama

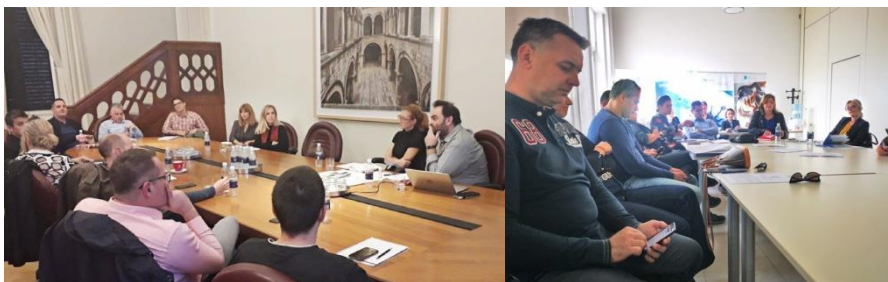
Uvodni sastanak s predstavnicima Grada

Uvodna radionica sa savjetnicima dionika (više od 70 sudionika)

Završna radionica sa sudionicima projekta i interesnim stranama (više od 40 sudionika)

Tri fokusne skupine (46 sudionika)

27 pojedinačnih sastanaka s članovima nevladinih organizacija i udruga, udruga hotelijera i ostalim turističkim radnicima te voditeljima mrežnih stranica i lokalnih znamenitosti

Tablica 6. Raspored sastanaka i posjeta lokacijama

<p>1. dan: nedjelja 24. 11. 2019.</p>	<p>✍ Sastanak s predstavnicima Grada Dubrovnika (Jelka Tepšić, Ranko Milić, Katija Klaić, Nataša Mirić, Alisa Aliti Vlašić)</p> <p>✍ Radni doručak u hotelu Pucić Palace ULOGI NA SASTANCIMA / MAPA S PREDSTAVNICIMA GRADA I PREDSTAVNICIMA INTERESNIH SKUPINA – AŽURIRANJE PODATAKA NAKON UVODNOG SASTANKA FOKUSNE SKUPINE / PREDSTAVNICI OSNOVNIH DRUŠTVENIH SKUPINA S PREDSTAVNICIMA RAZLIČITIH SEKTORA I DIJELOVA DRUŠTVA I TJEDNI RASPORED VOĐENJA AKTIVNOSTI – MOLIMO AŽURIRANJE DOSTAVLJENI MATERIJALI – MATERIJALI ZA DOSTAVU POPIS SUDIONIKA S PODATCIMA O PRIPADNOSTI ODREĐENOJ INTERESNOJ SKUPINI (IMENA, NAZIVI ORGANIZACIJA I ADRESE ZA KONTAKT) MATERIJALI ZA PRIPREMU ZA VIŠE DANA (A2 + NALJEPNICE) ISPIS MATERIJALA / PRIPREMA MATERIJALA ZA NOŠENJE I ODLAZAK NA PUTOVANJE – OK MOGUĆNOST PREVOĐENJA (MATERIJALI SE JOŠ UVIJEK PREVODE I BIT ĆE DOSTAVLJENI TIJEKOM IDUĆIH DANA / OSIGURANE USLUGE PREVODITELJA) PAUZE ZA RUČAK / PAUZE ZA KAVU – OK KONTAKT S MEDIJIMA / USLUGE FOTOGRAFA – GRAD OSIGURAVA MATERIJALE ZA SUDIONIKE – ODREDITI KRITERIJE ZA TISAK MATERIJALA (KOLIČINU, KVALITETU...) OSIGURATI MAPU LOKACIJA S UPUTAMA ZA ORGANIZACIJU POSJETA OSIGURATI POTREBNU DOKUMENTACIJU / FOTOGRAFIJE I PROPISE (TRAŽITI POTREBNE DOZVOLE)</p> <p>✍ Organizirana tura vođenja unutar Gradskih zidina</p>
---------------------------------------	--

<p>2. dan: ponedjeljak 25. 11. 2019.</p> <p>Gradska vijećnica</p>	<p>✍Uvodni sastanak s predstavnicima Grada Dubrovnika Gradonačelnik Mato Franković, zamjenica gradonačelnika Jelka Tepšić, zamjenica gradonačelnika Orlanda Tokić, predsjednik Gradskog vijeća Marko Potrebica, voditelj projekta Poštujmo Grad Ranko Milić, Grad Dubrovnik – Katija Klaić, Grad Dubrovnik – Ivana Brnin, pročelnici odjela: Marijeta Hladilo, Marko Miljanić, Ana Hilje, Jelena Lončarić, Erna Raguž, Dživo Brčić, Đuro Šutalo, Ivo Cvjetković, Zlatko Uršić, Katija Miljković, Zrinka Raguž, Zdenko Medović, Dubrovačka razvojna agencija DURA – Marina Lazarević, Nataša Mirić</p>
<p>Kratka šetnja do Lazareta</p>	<p>(15 min)</p>
<p>Lazareti</p>	<p>✍Uvodna radionica sa savjetnicima interesnih skupina</p> <p>Gradonačelnik Mato Franković, zamjenica gradonačelnika Jelka Tepšić, zamjenica gradonačelnika Orlanda Tokić, predsjednik Gradskog vijeća Marko Potrebica, voditelj projekta Poštujmo Grad Ranko Milić, Grad Dubrovnik – Katija Klaić, Grad Dubrovnik – Ivana Brnin, pročelnici odjela: Marijeta Hladilo, Marko Miljanić, Ana Hilje, Jelena Lončarić, Erna Raguž, Dživo Brčić, Đuro Šutalo, Ivo Cvjetković, Zlatko Uršić, Katija Miljković, Zrinka Raguž, Zdenko Medović, Anita Burić, Dubrovačka razvojna agencija DURA – Marina Lazarević, Nataša Mirić, Alisa Aliti Vlašić; Gradsko vijeće: Ivan Jelčić, Miho Obradović, Vido Bogdanović, Nikša Selmani, Jadran Barač, Blaž Pezo</p> <p>1. Ministarstvo turizma: ministar Gari Capelli, 2. državni tajnik Frano Matušić, 3. župan Dubrovačko-neretvanske županije Nikola Dobroslović, zamjenik župana Joško Cebalo, 4. pročelnik Upravnog odjela za turizam, pomorstvo, poduzetništvo i energetiku Ivo Klaić, 5. Filip Žaja, 6. Romana Vlašić, 7. Vladimir Bakić, 8. rektor Sveučilišta u Dubrovniku Nikša Burum, 9. Ivana Pavlić, 10. Ana Portolan, 11. Ivona Vrdoljak Raguž, 12. Stjepan Srhoj, 13. Maja Milovčić, 14. Marina Franić, 15. Lukša Hanza, 16. Nikolina Farčić, 17. Nikolina Trojić, 18. Terezina Orlić, 19. Ana Cvjetković, 20. Maro Savinović, 21. Tonči Daničić, 22. Mihaela Skurić, 23. Žana Baća, 24. Srđana Cvijetić, 25. Ivica Grilec, 26. Željko Miletić, 27. Ivan Pavličević, 28. Miro Bajo, 29. Ante Vuletić, 30. Ana Miličić, 31. Marijo Begić, 32. Živko Šimunović, 33. Zlatko Begušić, 34. Blaž Pezo, 35. Katarina Varez, 36. Darijo Barbarić, 37. Ivan Tokić, 38. Ivan Šimić, 39. Marijana Miljas Đuračić, 40. Vlaho Kljunak, 41. Ivana Medo Bogdanović, 42. Nikša Matić, 43. Pavica Vilać, 44. Julijana Brautović, 45. Mato Lakić, 46. Stjepko Krilanović, 47. Anja Marković, 48. Željko Raguž, 49. Tomislav Tabak, 50. Ante Vojvodić, 51. Frano Luetić, 52. Lukša Matušić, 53. Marko Iveković, 54. Dasen Jasprica, 55. Hrvoje Carić, 56. Anto Rusković, 57. Zvonimir Mataga, 58. Tea Batinić, 59. Ante Vlašić, 60. Marina Oreb, 61. Melanija Milić, 62. Tomislav Dumančić, 63. Mario Matković, 64. Katija Jerković, 65. Mirna Stražičić Lončar, 66. Tom Zovko, 67. Goran Hrnić, 68. Boro Aleksić, 69. Antun Perušina, 70. Don Hudspeth, 71. Duško Pavlović, 72. Nenad Antolović, 73. Mato Kekez, 74. Jadranka Šimunović, 75. Romana Tomić, 76. Zoran Klarić, 77. Izidora Marković Vukadin, 78. Jelena Šobat, 79. Stanko Ljubić, 80. Baldo Pušić, 81. Melanija Milić, 82. Ivica Sabljic, Mario Miličević, 83. Marijo Bekić, 84. Nada Medović, 85. Luka Lulić, 86. Božo Benić, 86. Anita Kunica Jelčić, 87. Robert Kulaš, 88. Marijana Pečarević, 89. Željko Dadić, 90. Mario Miličević</p>
<p>Gradska vijećnica</p>	<p>Kratak uvod i prikaz GSTC-a (Global Sustainable Tourism Council) (GVOT – Globalno vijeće za održivi turizam) (10 min) Prikaz destinacija predloženih nakon izvršene procjene GSTC-a, objašnjenje o načinu bodovanja, postupak (25 min), usmjeravanje prema kriterijima GSTC-a (45 min) Diskusija, pitanja o GSTC-u, kriteriji i postupak procjene (45 min) Moguće uključivanje glavnih pripadnika interesnih skupina u debatu o glavnim problemima koji se tiču konačnog odabira destinacije (ako to bude vremenski dopustivo) / Osvrt na buduće korake / Završna riječ (20 min)</p> <p>✍Osvrt na nacrt dokumenta s osobom iz Grada Dubrovnika zaduženom za projekt (Katija Klaić) ✍Sastanak sa Zlatkom Uršićem (pročelnik Upravnog odjela za komunalne djelatnosti i mjesnu samoupravu)</p>

<p>3. dan: utorak 26. 11. 2019.</p> <p>Gradska vijećnica</p>	<p>Ažuriranje podataka 25. 11. u 15:22</p> <p>✍ Sastanak fokusnih skupina (TURISTIČKI MENADŽMENT, KULTURA I LOKALNA ZAJEDNICA) Ivo Klaić – Dubrovačko-neretvanska županija – pročelnik Upravnog odjela za turizam, pomorstvo, poduzetništvo i energetiku (potrebno potvrditi) Marko Miljanić – Grad Dubrovnik, pročelnik Upravnog odjela za turizam, gospodarstvo i more Dživo Brčić – Grad Dubrovnik, pročelnik Upravnog odjela za obrazovanje, šport, socijalnu skrb i civilno društvo Ana Hilje – Grad Dubrovnik, pročelnica Upravnog odjela za kulturu i baštinu Erna Raguž – Grad Dubrovnik, Odjel za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša Nataša Mirić / Melina Mohorić – Dubrovačka razvojna agencija DURA Nikolina Trojić / Jelena Diklić / Terezina Orlić – Hrvatska gospodarska komora (HRK) Zlatko Begušić – Hrvatska obrtnička komora (potrebno potvrditi) Maja Milovčić – Udruga turističkih vodiča (potrebno potvrditi) Marina Franić – Udruga turističkih vodiča (potrebno potvrditi) Sandra Milovčević / Romana Vlašić – Turistička zajednica grada Dubrovnika Ivona Vrdoljak Raguž – Sveučilište u Dubrovniku Tonči Daničić – Društvo prijatelja dubrovačke starine d.o.o. Lukša Hanza – Dubrovačke gradske zidine Tea Batinić – nevladina udruga DART Romana Tomić – Udruga Deša Julijana Antić Brautović – Dubrovački muzeji Vlaho Kljunak – Folklorni ansambl Lindo Mihaela Skurić – Restauratorski odjel Dubrovnik, Hrvatski restauratorski zavod Žana Baća – Restauratorski odjel Dubrovnik, Hrvatski restauratorski zavod Domagoj Nikolić – RIT Croatia – Rochester Institute of Technology Dubrovnik Ana Hilje – Grad Dubrovnik, Pročelnica Upravnog odjela za kulturu i baštinu Sastanci: Marko Miljanić – Grad Dubrovnik, Grad Dubrovnik, pročelnik Upravnog odjela za turizam, gospodarstvo i more Projekt SMART CITY, Stjepan Čavar – DURA Tomislav Tabak – Sanitat (SMART Parking) Petar Kotlar – Grad Dubrovnik, Odjel za IT Ivo Cvjetković – Upravni odjel za promet Srđan Todorovski – Upravni odjel za izdavanje i provedbu dokumenata prostornog uređenja i gradnje ✍ Osvrt na dokument s osobom zaduženom za odabir destinacija (<i>Destination Liaison</i>)</p>
<p>4. dan: srijeda 27. 11. 2019.</p> <p>Gradska vijećnica</p>	<p>✍ Sastanak predstavnika fokusnih skupina interesnih skupina (EKONOMSKI RAZVOJ / PRIVATNI SEKTOR) (Ivo Klaić, Marko Miljanić, Ivona Vrdoljak Raguž, Dasen Jasprica, Mihaela Skurić, Romana Vlašić, Vladimir Bakić, Lukša Hanza, Tonči Daničić, Melina Mohorić, Ana Cvjetković, Nikolina Trojić, Terezina Orlić, Zlatko Begušić, Maro Savinović, Goran Hrnić, Boro Aleksić, Antun Perušina, Don Hudspeth, Duško Pavlović, Maja Milovčić, Marina Franić, Nikolina Farčić, Ante Vlašić, Željko Miletić, Marijana Miljas Đuračić, Ivica Grilec, Pavica Vilać, Robert Kulaš, Stanko Ljubić, Stjepan Srhoj, Katija Jerković, Mirna Stražičić Lončar, Mario Matković, Tom Zovko, Tomislav Dumančić, Ivica Sabljčić)</p> <p>✍ Osvrt na dokument s osobom zaduženom za odabir destinacija ✍ Sastanak: Dubrovački muzeji – Julijana Antić Brautović ✍ Sastanak: Kompleks Lazareti – Tonči Daničić</p>

<p>5. dan: četvrtak 28. 11. 2019.</p> <p>Gradska vijećnica</p>	<p>Ažuriranje podataka 27. 11. u 15:00 Ažuriranje podataka 28. 11. u 13:00</p> <p>Prijevoz ispred hotela Lero</p> <p>✍️ Posjeti lokacijama (lokacije važne za zaštitu okoliša i ostali ključni infrastrukturni objekti i lokacije) Gradsko odlagalište otpada Grabovica Marko Iveković – Čistoća Dubrovnik Uređaj za pročišćavanje pitke vode Komolac Slobodan Tikvica – Vodovod Dubrovnik Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Petka Boris Rabušić – Vodovod Dubrovnik Trafostanica Srd Zvonimir Mataga – HEP Dubrovnik</p> <p>✍️ Sastanak s Nenadom Antolovićem – Akvarij Dubrovnik ✍️ Sastanak predstavnika fokusnih skupina koje se bave zaštitom okoliša Jelena Lončarić, Erna Raguž, Lukša Matušić, Jadran Barač, Marko Iveković, Blaž Pezo, Darijo Barbarić, Zvonimir Mataga, Ivica Grilec, Marijana Miljas Đuračić, Jadranka Šimunović, Ivan Šimić, Marijana Pećarević, Nenad Antolović, Nataša Mirić, Romana Tomić, Matea Kordić</p> <p>✍️ Intervjui sa sudionicima interesnih skupina i prateći radni sastanci po potrebi ✍️ Pregled dokumenta s osobom za kontakt zaduženom za projekt iz Grada Dubrovnika</p>
<p>6. dan: petak 29. 11. 2019.</p>	<p>Prijevoz ispred hotela LERO</p> <p>✍️ Posjeti odredištima (odredišta, lokalne atrakcije i znamenitosti, mjesta od interesa ili od posebne važnosti) Arboretum Tršteno– Ivan Šimić ACI-jeva Marina Dubrovnik – Leo Ajduković, Ana Bačić Luka Dubrovnik, CIAN – Darijo Barbarić, Katarina Varez, Hrvoje Kulušić, Matko Bašić (CIAN) Žičara Dubrovnik – Ivan Tokić Dubrovačke zidine – Lukša Hanza</p> <p>✍️ Sastanak s Romanom Vlašić – Turistička zajednica grada Dubrovnika ✍️ Posjet hotelu Valamar Lacroma – Marilka Tovarac</p>
<p>7. dan: subota 30. 11. 2019.</p>	<p>✍️ Posjeti odredištima (odredišta, lokalne atrakcije i znamenitosti, mjesta od interesa ili od posebne važnosti) Otok Lokrum – Ivica Grilec Crkve i vjerski objekti – Ivan Viđen, Hrvoje Katušić Katedrala Crkva sv. Vlaha Biskupova palača Azil za životinje na Žarkovici – Anica Sambrailo (Društvo za zaštitu životinja), Frano Karač (Sanitat)</p>
<p>8. dan: nedjelja 1. 12. 2019.</p>	<p>Sastanak: Goran Hrnić – Izvršni direktor i vlasnik putničke agencije Guliver ✍️ Tea Batinić – organizirani posjet sa stručnim vodičem unutar gradskih zidina – potrebno potvrditi ✍️ Rezervirano za procjenitelja radi prikupljanja preliminarnih rezultata i izrade konačne prezentacije</p>

D. Cjelovita matrica Ocjene

Tablica 7. Cjelovita matrica Ocjene

Br.	Kriterij GSTC-a	GSTC Pokazatelji izvedbe	Rezultat ocjene (0 = nije dokumentirano ili nema dokaza; 1 = dokumenti postoje; 2 = postoje dokumenti i dokaz o implementaciji; 3 = postoje dokumenti, dokazi i trendovi poboljšanja; N/A = nije primjenjivo za odredište)	Argumenti/objašnjenja i tumačenja ocjenjivača
A. Pokazati uspješan model održivog menadžmenta				
A1	Strategija održivog odredišta: Odredište je utvrdilo i provodi višegodišnju strategiju koja je javno dostupna i napravljena u skladu s odgovarajućim parametrima; briga o okolišu, obraćanje pažnje na ekonomska, socijalna, kulturna, pitanja, kao i na kvalitetu života, zdravlja, te opću važnost poimanja javne sigurnosti i estetike; strategija je	A1.a. Višegodišnja strategija odredišta koja ima fokus na održivosti i održivom turizmu i vodi brigu o zaštiti okoliša, mentalnom zdravlju, te pitanjima ekonomske, društvene prirode, kao i zaštiti kulturne baštine, kvalitete života i zdravstvene sigurnosti	3 = dokumenti, dokazi i trendovi poboljšanja	Tijekom postupka procjene pronađeno je nekoliko dokumenata koji upućuju na strategiju, planiranje, viziju itd., i daju podatke na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini. Neki su od tih dokumenata Strategija razvoja Dubrovačko-neretvanske županije, Strategija razvoja turizma, Strateški plan Grada Dubrovnika 2018. – 2020. i mnogi drugi. Čak se i program Poštujmo Grad temelji na takvom pristupu. Iako postoji mnogo dokumenata o ovoj temi, ne postoji nijedan dokument koji bi pristupao ovom problemu na holistički način, odnosno koji je usredotočen samo na pitanje održivog turizma. Također, ustanovljeno je kako nije definiran višegodišnji plan (višegodišnja strategija odredišta). Dokumentacija koja je pronađena o ovoj temi nastala je uglavnom u posljednje dvije godine (Strateški plan Grada Dubrovnika 2018. – 2020.) te se očekuje da će biti pravodobno ažurirana 2020. godine pregledom postojećih dokumenata koje su izradili vanjski suradnici, kao i pregledom dokumenata koji su još u izradi ili se na njih čeka (Sveučilište u Dubrovniku, Institut za turizam itd.). Osim toga, postoji i vrlo vrijedan dokument Akcijski plan projekta Poštujmo Grad, koji integrira postojeće strategije i osigurava mjere za kratkoročnu, srednjoročnu i dugoročnu perspektivu, a ujedno je usmjeren na održivi turizam i integrirani razvoj destinacije.

nastala sa sudjelovanjem javnosti.	A1.b. Višegodišnji plan odredišta ili strategija koja je ažurirana ili javno dostupna	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Na temelju prikupljenih dokumenata ustanovljeno je kako postoji višestruko potkrijepljena i obrazložena dokumentacija o strategiji (općenito o razvoju turizma u odredištu, a ne posebno samo o strategiji održivog turizma) za više godina, koja je javno dostupna putem postojećih javnih nacionalnih veza (https://mgipu.gov.hr/ pristup informacijama / propisi- 126 / propisi-u polju prostornog uređenja- 8641/8641) ili na lokalnoj razini.
	A1.c. Višegodišnji plan odredišta ili strategija koja je nastala uključivanjem javnosti u postupak odlučivanja	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	(http://www.tzdubrovnik.hr/lang/en/get/vijesti/71884/tourism_and_strategy_2018.html). Akcijski plan projekta RTC pokrenuo je već određene aktivnosti kojima bi se prevladali hitni problemi kao što su pitanje prenapučenosti, zastoja u prometu i sl. putem kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih intervencija. Dugoročne intervencije također podržavaju Vlada Republike Hrvatske i JASPERS, stručna i tehnička pomoć Europskog vijeća (EC) za strateške lokalne projekte. Konačno, nova pravila o vezivanju brodova i plovnih objekata te suradnja s udruženjem industrije kružnih putovanja (CLIA-om) pozitivno su utjecali na smanjenje prenapučenosti.

	A1.d. Postoji politička suglasnost i opredijeljenost za provedbu višegodišnjeg plana odredišta i dokaz o njegovoj provedbi	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Tijekom postupka procjene destinacije ustanovljeno je kako postoji jasna politička opredijeljenost i obveza za izradu višegodišnjeg plana odredišta, što je vidljivo i u odlukama donesenim na razini općine ili se može pronaći u više izjava za javnost ovih administrativnih tijela. Provedba takve političke obveze vidljiva je i dokazana u nekoliko postignutih rezultata (različite aktivnosti, postignuća, izvješća itd.). Također je uočeno određeno poboljšanje problema prenapučenosti, ali većina mjera koje će stvoriti vidljiva poboljšanja zahtijeva srednjoročnu i dugoročnu perspektivu. Nije pronađeno dovoljno dokaza o poboljšanjima u ovim područjima tijekom pisanja ove Ocjene.
A2	Organizacija upravljanja odredištem: Odredište ima uspješnu organizaciju, odjel, grupu ili povjerenstvo koje je odgovorno za koordinirani pristup održivom turizmu, u koju je uključen i privatni sektor i javnost. Ova grupa prilagođena je veličini i poziciji	3 = dokumenti, dokazi i trendovi napretka	Dokazano je da postoji takva organizacija: Turistička zajednica grada Dubrovnika. Cilj je Turističke zajednice grada Dubrovnika potaknuti, poboljšati i promovirati organizaciju kulturnih, umjetničkih, gospodarskih, sportskih i drugih događanja koja pridonose obogaćivanju turističkih atrakcija grada. Jedan je od glavnih ciljeva poticanje i organiziranje onih aktivnosti koje čuvaju turistički prostor i štite turističko okruženje u Gradu, kao i pružaju pomoć u razvoju turizma na onim znamenitostima i turističkim lokacijama koje pripadaju općini ili Gradu, ali još uvijek nisu dovoljno turistički razvijene. Drugi je cilj Turističke zajednice Dubrovnika prikupljanje i obrada podataka o broju gostiju u Dubrovniku na dnevnoj, tjednoj i mjesečnoj osnovi. U ovoj ulozi, a posebice i za važnost održivog turizma, Dubrovačka razvojna agencija DURA također ima važnu ulogu. Naposlijetku, Luka Dubrovnik, uz potporu Lučke Uprave Dubrovnik, također podupire ovu misiju održivog turizma prikupljanjem podataka, sudjelovanjem u projektima i kontinuiranom komunikacijom s ostalim dionicima misije.

<p>(procjeni) odredišta i ima jasno određene odgovornosti, nadzor/kontrolu i sposobnost implementacije za upravljanje problemima u području zaštite okoliša, ekonomskim pitanjima, kao i društvenim i kulturnim pitanjima. Postupci i aktivnosti ove grupe adekvatno su financirani.</p>	<p>A2.b. Privatni i javni sektor uključeni su u organizaciju i koordinaciju turističkih aktivnosti / turizma</p>	<p>3 = dokumenti, dokazi i trendovi napretka</p>	<p>Turistička zajednica grada Dubrovnika ima ulogu marketinške organizacije odredišta (DMO-a) u Gradu. U ovoj organizaciji gradonačelnik ima ulogu predsjednika, a postoji i Nadzorni odbor te Turističko vijeće koje predstavlja privatni sektor u donošenju odluka (hotelske grupacije, turoperatori / turističke agencije, OTA-e (<i>online</i> putničke agencije), restorani) i, naravno, Skupština, tijelo u kojemu su predstavljeni svi dionici Grada (hoteli, marine, predstavnici medija, predstavnici vlasnika privatnog smještaja i kampova, promet, trgovina, turističke agencije, konzervatori i organizatori posebnih aktivnosti).</p> <p>Ustanovljeno je kako TZ grada Dubrovnika predstavlja ne samo Grad Dubrovnik nego i ostale dijelove općine, kao što su Rijeka dubrovačka, Zaton, Orašac, Trsteno i Brsečine, kao i otoke Lokrum, Koločep, Lopud i Šipan. Posjet organizaciji i promatranje njezinih aktivnosti i djelovanja dokazali su uspješnost i učinkovitost ove organizacije.</p>
	<p>A2.c. Organizacija turističkih aktivnosti / turizma prilagođena je kako veličini odredišta tako i poziciji u odnosu na druga odredišta</p>	<p>2 = dokumenti i dokazi o implementaciji</p>	<p>U upravljačkoj strukturi, osim osobe direktora, evidentno je postojanje dovoljno kompetentnih ljudi u sektoru turizma, koji čine Skupštinu s 40 članova i Upravni odbor. Međutim, nije pronađeno dovoljno dokaza koji bi potvrdili kako su učinkovitost ove organizacije, odabir članova i njihovih sposobnosti usmjereni (isključivo) na ostvarivanje glavnog cilja za odredište.</p>
	<p>A2.d. Pojedinci unutar turističke organizacije imaju točno definirane odgovornosti za razvoj održivog turizma</p>	<p>2 = dokumenti i dokazi o implementaciji</p>	<p>Tijekom postupka procjene nije utvrđeno postojanje jedne određene osobe koja bi bila odgovorna isključivo za postizanje održivog turizma u TZ-u grada Dubrovnika. Jedini pronađeni dokaz o povezanosti ove organizacije s održivim turizmom jest pronađena uloga vanjskog konzultanta koji je bio uključen u inicijativu Poštujmo Grad. U sklopu ovog projekta osnovan je međusektorski Savjetodavni odbor koji bi trebao postati dio buduće upravljačke strukture odredišta. Grad Dubrovnik stoga sad ima aktivniju ulogu u upravljanju odredištem, dok se Turistička zajednica više fokusira na marketing odredišta. Međutim, to je jedina izravna povezanost u radu Turističke zajednice s temom održivog turizma, zajedno sa sudjelovanjem ove organizacije u nekim drugim inicijativama ili istraživačkim programima (CROSTO, SAFE VACATIONS i dr.), u kojima je, čini se, glavni cilj sudjelovanja TZ-a promocija samog pojma i ideje održivog turizma, a ne stvaranje snažne strategije za razvoj specifičnoga održivog turizma.</p>
	<p>A2.e. Turistička zajednica adekvatno je financirana</p>	<p>3 = dokumenti, dokazi i trendovi napretka</p>	<p>Na temelju financijskih podataka koji su dostavljeni procjenitelju, postoje dokazi iz kojih je vidljivo kako je TZ grada Dubrovnika financirana na odgovarajući način. Ovdje bi ipak trebalo napomenuti da je takvo financiranje povezanije s promocijom ideje održivog turizma, kao i s organizacijom srodnih aktivnosti povezanih s tom idejom, a ne toliko s potrebama stvaranja novih sadržaja i/ili podrške novim</p>

				aktivnostima za održivi turizam. Ova uloga preuzeta je od drugih dionika u Dubrovniku, poput Dubrovačke razvojne agencije DURA, koja uspješno projektira i surađuje na realizaciji projekata koje (uglavnom) financira EU, ali i Grad Dubrovnik, sa svim svojim upravnim odjelima, koji se u svojem djelovanju usredotočuje uglavnom na pitanja infrastrukture i zakonodavstva.
A3	Nadgledanje: Odredište ima sustav za praćenje svih aktivnosti i za pružanje informacija javnosti koji je u stanju odgovoriti na sve probleme iz područja zaštite okoliša, gospodarstvene, društvene, kulturne, turističke prirode ili one koji se tiču zaštite ljudskih prava. Ovaj sustav praćenja podložan je periodičnoj evaluaciji.	A3.a. Aktivno praćenje i pružanje informacija javnosti u području zaštite okoliša te pitanja ekonomske, društvene, kulturne, turističke naravi, kao i pitanja iz područja zaštite ljudskih prava	1 = dokumenti postoje	Tijekom postupka procjene nije pronađeno dovoljno aktivnih sustava za praćenje svih aspekata povezanih s turizmom za Grad Dubrovnik. Ono što je pronađeno jest da postoji nekoliko pokazatelja koji upućuju na strategiju održivog turizma, a koji su povezani s projektima EU-a (poput CROSTO-a) ili ciljeva koje je definirao hrvatski Institut za turizam, u kojima, međutim, nije bilo specifičnih indikacija za sam Grad Dubrovnik. Osim toga, nije jasno jesu li bilo kakvi ishodi tih inicijativa poznati javnosti, osim određenih konkretnih informacija povezanih s pitanjima zaštite okoliša, poput pitanja kvalitete vode na određenom području koja su postavili predstavnici ministarstva određenog resora. Potreba za ovakvim sustavom za praćenje identificirana je i tijekom rasprava s dionicima, a posebno tijekom razgovora sa znanstvenicima sa sveučilišta i drugih institucija.
		A3.b. Sustav praćenja aktivnosti periodično se ispituje i ocjenjuje	0 = ne postoje dokumenti	Nije pronađeno dovoljno dokaza da su sustavi praćenja koji su identificirani za A3.a vrlo detaljno pregledani i vrednovani na sustavan način. Pronađeni su samo podaci iz 2018. (TOMAS Dubrovnik 2018 – Anketa o stavovima i potrošnji turista i jednodnevnih posjetitelja u Dubrovniku u 2018. godini, http://www.tzdubrovnik.hr/lang/13/user_files/made/Tomas%20Dubrovnik%202018.pdf)
		A3.c. Postupci za ublažavanje štetnih posljedica turizma financijski su podržani i aktivni	1 = dokumenti postoje	Na temelju priložene dokumentacije utvrđeno je kako postoje jasno precizirani i planirani postupci ublažavanja negativnih utjecaja za Grad Dubrovnik. Međutim, nije utvrđeno dovoljno dokaza o njihovu aktiviranju u praksi te o tome kako su financirani.

A4	Upravljanje turističkom sezonalnošću: Odredište određuje sredstva za ublažavanje varijabilnosti turizma tamo gdje je to potrebno, balansirajući između potreba lokalne ekonomije, potreba lokalne zajednice i zaštite okoliša, kako bi se bolje identificirale mogućnosti za cjelogodišnji turizam.	A4.a. Postojanje specifične strategije za marketinške aktivnosti usmjerene za promociju događanja izvan turističke sezone i privlačenje posjetitelja tijekom cijele godine	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	<p>Tijekom postupka procjene pronađeni su jasni dokazi koji ovo i potvrđuju. Tijekom godine Turistička zajednica grada Dubrovnika organizira brojne marketinške aktivnosti i ciljane prezentacije na stranim tržištima, s naglaskom na turističke aktivnosti na tim tržištima tijekom cijele godine. U 2018. godini fokus aktivnosti TZ-a bio je produžetak turističke sezone u skladu sa sloganom „Dubrovnik – grad za sva godišnja doba”. Prednosti produženja turističke sezone, uz pozitivnu financijsku korist, također su zadržavanje radne snage tijekom cijele godine, što će osigurati kvalitetu usluge, otvorene turističke objekte tijekom cijele godine te u konačnici grad koji „pulsira” i živi tijekom cijele godine i u kojemu će se i građani i turisti osjećati ugodno.</p> <p>Dubrovnik danas ima najdužu turističku sezonu u Hrvatskoj s izvrsnom popunjenošću turističkih kapaciteta, dugom kongresnom sezonom, povećanjem turističkog prometa sa svih vodećih tržišta, posebno s udaljenih tržišta, tijekom cijele godine. Sve veći broj zrakoplovnih kompanija nastavlja svoje letove i izvan sezone, kao što su: Croatia Airlines, Turkish Airlines, British Airways, LOT, Vueling, Aegean Airlines, i tijekom zime održavaju se direktni letovi za Frankfurt, London, Istanbul, Varšavu, Barcelonu, Rim i Atenu u međunarodnom prometu, a Croatia Airlines tijekom cijele godine ima direktnu liniju sa Zagrebom. Dogovorene su i izravne marketinške kampanje s avioprijevoznikom American Airlines radi uspostave novoga direktnog leta iz SAD-a iz Philadelphije do Dubrovnika, s British Airwaysom za zimske letove iz Londona te s avioprijevoznikom Vuelinga za direktne letove iz Barcelone i Rima tijekom zime.</p> <p>Projekti za produženje turističke sezone: Zimski festival s folklorom i organiziranim obilaskom Grada, Good Food Festival, restorani koji su otvoreni i tijekom zimskog perioda. Drugi strateški projekt čiji su nositelji Croatia Airlines, Turistička zajednica grada Dubrovnika i Hrvatska turistička zajednica za cilj je imao dogovaranje direktnog leta Dubrovnik – Frankfurt s pratećom marketinškom kampanjom. Produženje turističke sezone naposljetku i sam projekt Poštujemo Grad prepoznaje kao jedan od svojih prioriteta i stoga planira inicirati paket aktivnosti usmjerenih za rješavanje ovog problema, i to ne samo putem marketinga odredišta izvan sezone nego i razvijanjem nove održive cjelogodišnje turističke ponude za održivi turizam posebnih interesa. Ovo će biti dio nove strukture upravljanja odredištem koja će se uspostaviti u samom odredištu kroz buduće aktivnosti projekta RTC.</p>
----	---	--	---	---

A5	Prilagodba klimatskim promjenama: Odredište ima sustav za praćenje i identificiranje potencijalnih rizičnih situacija i opasnosti izazvanih klimatskim promjenama. Ovaj sustav potiče sve strategije koje prepoznaju potrebu prilagodbe klimatskim promjenama, a namijenjene su za razvoj, određivanje odredišta, izgled i upravljanje sadržajima. Sustav pridonosi održivosti i otpornosti (fleksibilnosti) odredišta, kao i educiranju javnosti o klimatskim promjenama, kako lokalnih stanovnika tako i turista.	A5.a. Postoji sustav u uporabi za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Na temelju dokaza vidljivo je kako je uspostavljen sustavni pristup prilagođavanju klimatskim promjenama i procjeni s njima povezanih rizika za Grad Dubrovnik. Na tu je temu Grad Dubrovnik, zajedno s DURA-om, ali i drugim dionicima, razvio Plan prilagodbe Grada Dubrovnika na klimatske promjene, kao i neke druge aktivnosti, kako bi se moglo krenuti u tom smjeru, identificirajući ovim kritična pitanja, radnje i aktivnosti potrebne za prilagodbu na razini Grada. Također, inicijativa Poštujemo Grad primjenjuje horizontalni pristup i podržava ove aktivnosti. Ovaj plan prilagodbe generiran je u projektu iDEAL, a predan je u studenome 2019. Klimatske promjene nisu samo horizontalna mjera, već imaju svoj cilj u okviru prioriteta održivosti i otpornosti, gdje su prilagodba klimatskim promjenama i otpornost na njih izravno uključeni u uspostavu sustava upravljanja rizikom od klimatskih promjena, kao i sustava prihvatljivih rješenja za ovaj rizik.
		A5.b. Sustav zakona i zakonskih mjera radi ublažavanja posljedica klimatskih promjena i radi poticanja tome usmjerenih tehnologija	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Tijekom postupka procjene pronađeni su dokazi kako se primjenjuju određene strategije u cilju ublažavanja klimatskih promjena, posebice u prijevozu. Tehnologije u tom sektoru uvedene su kroz koncept pametnih gradova za ovaj cilj.
		A5.c. Program za educiranje i poticanje razine svijesti među javnim turističkim poduzetnicima i posjetiteljima o klimatskim promjenama	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Na temelju priložene dokumentacije utvrđeno je kako postoje precizni i planirani postupci ublažavanja utjecaja na Grad Dubrovnik, posebno preko projekta iDEAL vođenog preko razvojne agencije DURA. Također je ustanovljeno kako je i projekt ReDU posebno usmjeren na turizam, odnosno na to kako ublažiti negativne posljedice klimatskih promjena odgovornim postupanjem s otpadom i njegovom ponovnom uporabom, i to kako na pružatelje turističkih usluga tako i na turiste. Međutim, nije pronađeno dovoljno dokaza o stvarnom provođenju ovih postupaka u praksi, posebice s obzirom na aktivnosti turističkih poduzetnika i/ili samih turista (posjetitelja). Potrebno je više dokaza o održavanju ovih i ovakvih aktivnosti.

A6	Popis turističkih dobara i atrakcija: Odredište ima ažuriran i javno dostupan inventar i ocjenu postojećih turističkih sadržaja i atrakcija, uključujući prirodne i kulturne znamenitosti.	A6.a. Aktualan popis i klasifikacija turističkih sadržaja i atrakcija, uključujući prirodne i kulturne znamenitosti.	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Tijekom postupka procjene napravljen je i sveobuhvatan popis kulturnih znamenitosti i atrakcija (http://www.tzdubrovnik.hr/lang/en/news/spomenici/index.html). Međutim, nije pronađen sveobuhvatan popis prirodnih znamenitosti i atrakcija u regiji, posebice onih izvan granica Grada, a objavljivanje takvog popisa moglo bi dodatno povećati broj posjetitelja. Ovaj problem uključen je u razvoj pametnog sustava upravljanja protokom posjetitelja koji je još u fazi razvoja i testiranja. Sustav uključuje i popis prirodnih znamenitosti, posebice onih koja se nalaze izvan područja Grada. Mobilna aplikacija dostupna je <i>online</i> , ali je još uvijek u fazi beta-testiranja. Također, tijekom rasprave s dionicima ustanovljeno je kako mnoge informacije o tome nisu dostupne javnosti ili ih nije lako pronaći. Isto tako, u nekim slučajevima ustanovljeno je kako nisu ažurirani svi informacijski punktovi za prirodne znamenitosti.
A7	Planske uredbe: Odredište ima upute za planiranje, zakonske propise i/ili smjernice koji u sebi uključuju procjenu na osnovu zaštite okoliša, ekonomskih i društvenih potreba te integriraju održivi pristup korištenju zemljišta, vizualni identitet, graditeljstvo i rušenje građevina. Upute, zakonske norme i propisi napisani su kako bi se	A7.a. Upute za planiranje i uređenje prostora, odredbe i/ili propisi kojima se štite prirodni i kulturni resursi	3 = dokumenti, dokazi i trendovi napretka	Tijekom postupka procjene pronađen je opsežan sustav planiranja zakonskih normi i procesa koji podržavaju aktivnosti odredišnog planiranja u Gradu Dubrovniku. Ovaj sustav planiranja obuhvaća sve potrebne stavke, ažurira se svake dvije godine i dostupan je javnosti. Opći urbanistički plan objedinjuje popise, vrijednosti i mehanizam očuvanja i zaštite prirodne i kulturne baštine. Plan je napravljen participativnim pristupom i usvojen nakon javne rasprave. Također je utvrđen Plan uređenja i zaštite za Grad Dubrovnik. Ovaj Plan predviđa i regulira zaštitu povijesne jezgre i svih lokacija pod zaštitom UNESCO-a te predviđa sve moguće negativne utjecaje na povijesnu jezgru u sklopu budućeg razvoja tog područja. Osim toga, pronađeno je mnogo drugih dokumenata koji pokazuju podržavaju ovakav sustav (Studija održive mobilnosti u turizmu, zakonski propisi i Uredba o ekološkoj mreži, Strategija zračne luke Dubrovnik itd.).
		A7.b. Upute, odredbe i/ili propisi kojima se regulira održivi način korištenja zemljišta, vizualni identitet graditeljstvo i rušenje građevina	1 = dokumenti postoje	Na temelju nađenih dokaza postoje smjernice i strategije o općem korištenju zemljišta, projektiranju, izgradnji i rušenju, ali ne i one sa specifičnom i zahtjevnom identifikacijom održive terminologije u tim smjernicama.

	zaštitili prirodni i kulturni resursi i sastavljeni su na temelju informacija dobivenih od javnosti lokalne zajednice te primjenom temeljitog i sveobuhvatnog procesa procjene podataka te su dostupni javnosti i javno provedeni.	A7.c. Upute, odredbe i/ili propisi napisani su na temelju podataka dobivenih od javnosti lokalne zajednice te uz temeljit proces procjene	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Tijekom dijela procjene na licu mjesta ustanovljeno je kako postoje svi potrebni propisi i smjernice za donošenje odluka temeljenih na podacima dobivenima od lokalne zajednice, koji su dostupni kritici javnosti, u skladu s važećim odredbama EU-a. Ovo je specifičan cilj u intervencijskoj logici projekta RTC, a spada pod prioritete održivosti i otpornosti. Međutim, dodatni dokazi o ovom nisu osigurani kako bi se opravdala učinkovitost postupka.
		A7.d. Upute za planiranje, odredbe i/ili propisi javno su dostupni i javno provedeni	1 = dokumenti postoje	Iako je javno komuniciranje uređeno i zahtijevano zakonom, tijekom postupka procjene iz različitih razgovora s dionicima dobiveno je nekoliko informacija iz kojih je vidljivo kako komunikacija između dionika nije dostatna. Potrebno je poduzeti više aktivnosti u tom smjeru.

A8	Pristup za sve: Tamo gdje je pogodno, turističke lokacije i ostali sadržaji, uključujući one od prirodne i kulturne važnosti, dostupni su svima, uključujući osobe s invaliditetom ili s posebnim potrebama. U slučaju da određeno odredište nije trenutačno dostupno, pristup takvim lokacijama omogućen je bilo dostupnim vizualnim sadržajem o lokaciji bilo implementacijom rješenja koja u obzir	A8.a. Strategije koje podupiru omogućavanje pristupa turističkim odredištima i sadržajima, uključujući one od prirodne, kulturne ili povijesne važnosti, za osobe s invaliditetom i osobe s posebnim potrebama, a koje se tiču pristupa određenoj lokaciji i/ili sadržaju	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Dana 13. listopada 2015. Gradsko vijeće u Dubrovniku usvojilo je Strategiju izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2015. do 2020. Prioritetna su područja navedena u Strategiji: 1. odgoj i obrazovanje, 2. zapošljavanje, 3. socijalna uključenost s naglaskom na socijalne usluge, 4. partnerstvo s organizacijama civilnog društva, 5. pristupačnost i prijevoz. Većina ovih stavki također je podržana u inicijativi RTC. Još jedna inicijativa „Dubrovnik – zdravi grad” podupire ovu ideju kao suradnju između Gradske uprave Dubrovnika i organizacije civilnog društva u provedbi Strategije za izjednačavanje mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2015. do 2020. godine. U konačnici, ovo je također uključeno u Akcijski plan RTC-a u dijelu koji definira prioritete kao što su pristupačnost i mobilnost, a posebna važnost pridaje se prioritetima poput održivosti i dostupnosti kako odredišta tako i odredišnih sadržaja djeci, osobama s invaliditetom i/ili osobama s poteškoćama u kretanju.
-----------	---	---	---	--

	uzimaju kako cjelovitost same lokacije tako i razumne preinake za dostupnost osobama koje imaju posebne potrebe.	A8.b. Rješenja za dostupnost napravljena su kako bi se poštovao integritet samog odredišta te ujedno uzele u obzir razumne preinake potrebne za osobe s invaliditetom	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Primjeri rješenja za prijevoz: specijalizirano vozilo za prijevoz, transporter u povijesnoj jezgri Grada, dizala/dizalice i podizači na tri dubrovačke plaže, javni prijevoz prilagođen osobama s invaliditetom, mobilna rampa u kompleksu Lazareti.
A9	Stjecanje vlasništva: Zakoni i zakonske mjere koje se tiču kupovine nekretnina postoje, sprovode se, i poštuju prava lokalne zajednice i autohtonog stanovništva, uzimaju u obzir javno mnijenje i ne odobravaju preseljenje bez prethodnog svjesnog pristanka stranke i odgovarajuće novčane kompenzacije.	A9.a. Postoje strategija ili zakonski propisi, uključujući mjere za njihovo provođenje	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Na temelju rezultata procjene, Grad Dubrovnik poštuje sve potrebne zakonske regulative o ovom kriteriju, čak iako se to izravno ne odnosi na samo odredište. Donošenje strategije o tome moglo bi biti povezano s pravima građana koji žive u Gradu, zbog kojih su i donesene sve potrebne mjere i strategije potpore.
		A9.b. Odredbe ili zakonski propisi koji uvažavaju prava domaćeg stanovništva i odobravaju preseljenje samo kad postoji dokument o informiranom pristanku i/ili odgovarajuća kompenzacija	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Na temelju rezultata procjene, Grad Dubrovnik poštuje sve potrebne zakonske regulative o ovom kriteriju, čak iako se to izravno ne odnosi na samo odredište. Donošenje strategije o ovom pitanju moglo bi biti povezano s pravima građana koji žive u Gradu, zbog kojih su i donesene sve potrebne mjere i strategije potpore.
A10	Zadovoljstvo posjetitelja: Odredište ima sustav za praćenje i objavljivanje podataka o zadovoljstvu posjetitelja i, ako je to potrebno, za poduzimanje aktivnosti radi poboljšanja zadovoljstva posjetitelja.	A10.a. Prikupljanje i objavljivanje podataka o zadovoljstvu posjetitelja	1 = dokumenti postoje	Postoje dokumenti u kojima je vidljivo objavljivanje podataka o zadovoljstvu posjetitelja, primjerice TOMAS Dubrovnik 2018. Međutim, iz dokumenata nije bilo moguće utvrditi je li provedba takvog postupka ujedno bila učinkovita te koja se sredstva za to odvajaju (na primjer, postoje li i godišnja izvješća, mogu li se ti podatci naći i na mrežnim stranicama TZ-a itd.).
		A10.b. Sustav za poduzimanje aktivnosti radi poboljšanja zadovoljstva posjetitelja na osnovi informacija prikupljenih sustavom za praćenje	1 = dokumenti postoje	Tijekom postupka procjene pronađeno je nekoliko dokaza o postojanju takvog sustavnog načina te dokazi o postojanju ne toliko detaljnog sustava u samom odredištu. Uočeno je također kako nedostaju elektronički načini praćenja ovih podataka.

A11	Standardi održivosti: Odredište ima sustav za promoviranje standarda održivosti za poduzetnike koji su u skladu s kriterijima GSTC-a (Globalnog vijeća za održivi turizam). Odredište čini javno dostupnim popis onih poduzetnika koji imaju potvrdu o održivosti ili su ocijenjeni kao održivi.	A11.a. Certifikat o turističkoj održivosti koji je podržalo gospodarstvo ili sustav upravljanja zaštite okoliša	1 = dokumenti postoje	Tijekom postupka procjene utvrđeno je kako nekoliko hotela (ukupno osam) ima certifikat i posluje po standardima GSTC-a. To nije bio slučaj za TZ, gdje takve informacije nisu procijenjene. Ovi podaci uglavnom su prikupljeni i utemeljeni prema potrebama velikih tržišnih igrača (poput TUI Grupe), a manje prema uputama središnjice Udruge hotelijera ili Grada Dubrovnika. Međutim, primjenom inicijative programa projekta RTC ova će se situacija srednjoročno i dugoročno promijeniti, jer je u programu već definirana ova potreba.
		A11.b. Potvrda o održivosti turizma ili sustav za zaštitu okoliša koji prepoznaje GSTC	1 = dokumenti postoje	Pronađeno je kako najviše osam hotela (odnosno, gotovo 20 %) ukupnog (hotelskog) smještajnog kapaciteta odredišta zadovoljava uvjete programa <i>Travelife for Hotels</i> . Međutim, to je prvenstveno rezultat postojanja velikog lanca hotela u Hrvatskoj kao što je Adriatic Luxury Hotels, koji ima ovaj certifikat, a ne sveukupne inicijative.
		A11.c. Praćenje udjela turističkih djelatnosti u postupku dobivanja turističke certifikacije ili u upravljanju sustava za praćenje okoliša	0 = nema dokumenta	Nije utvrđeno da ijedna organizacija, bilo u javnom bilo u privatnom vlasništvu, posjeduje pouzdan i stabilan sustava praćenja sudjelovanja u turističkim poslovnim aktivnostima u odredištu,. Neke aplikacije poput aplikacije Travel ili nekih drugih samo spominju ovaj trend i pružaju određene informacije o tomu.
		A11.d. Javno dostupan popis poslovnih subjekata s certifikatom o održivosti ili ocijenjenih kao održivi	0 = nema dokumenta	Nije utvrđeno postojanje nijednog pouzdanog i stabilnog, javno vidljivog popisa onih s certifikatom za održivost, odnosno onih koji su već ocijenjeni prema standardima održivosti, čak ni za organizatore putovanja koji su povezani s posebno važnim dijelom turističkog gospodarstva kao što su kružna putovanja.
A12	Sigurnost i zaštita: Odredište ima sustav za praćenje, sprječavanje, javno informiranje i reagiranje na opasnosti u području kriminala, sigurnosti i javnog zdravlja.	A12.a. Kontinuirane obvezne provjere zaštite od požara, provjere higijenske prakse i sigurnosti električnih instalacija za turističke sadržaje	3 = dokumenti, dokazi i trendovi napretka	Na temelju dokaza koji su identificirani u procjeni, uspostavljen je sveobuhvatan sustav koji dobro organiziraju i kontroliraju Grad Dubrovnik i nadležni odjel (na primjer vatrogasna postrojba i sl.). Ovaj sustav često se procjenjuje zbog potreba ažuriranja nacionalnog zakonodavstva.

		A12.b. Mjere opreza poput stanice za prvu pomoć na plažama i ostalim turističkim znamenitostima	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Pronađena su sva potrebna sredstva za podmirivanje ove potrebe i podrška izdavanjem posebnih certifikata (ili ocjena) poput dodjele Plave zastave određenim plažama. U Ocjeni nisu pronađeni dokazi o poboljšanju.
		A12.c. Sustav za prevenciju i reagiranje na zločine	3 = dokumenti, dokazi i trendovi napretka	Unutar gradskih zidina, odnosno u staroj gradskoj jezgri, kao i u većini ostalih dijelova Grada Dubrovnika, vidljivo je postojanje sustava za sprječavanje i reagiranje na kriminalno ponašanje, koji se uglavnom temelji na sveobuhvatnom sustavu kamera koje su postavljene za nadzor u većem dijelu Grada. Iz rasprava i razgovora sa sudionicima vidljivo je da se postojeći sustav često ažurira kako bi bio podrška novim potrebama za prijevoz, ali i iz sigurnosnih razloga.
		A12.d. Licencirani sustav taksista s jasno izraženim cijenama i organizirani sustav dočeka taksi-službe na mjestima ulaska turista	1 = dokumenti postoje	Oglasne ploče s cijenama usluga taksija pronađene su na nekoliko mjesta u Gradu. Međutim, lokalna izvješća, ali i informacije dobivene na sastancima s dionicima pokazuju kako se ovdje krije veliki problem, zbog postojanja velikog broja prijevoznika (poput Ubera) i primjene različitih elektroničkih aplikacija za naplaćivanje vožnje. Ova situacija ne samo da dramatično utječe na ionako kompleksno pitanje prijevoza u turističkoj sezoni nego i smanjuje kvalitetu usluga privatnog prijevoza. Grad Dubrovnik trebao bi u budućnosti poduzeti dodatne mjere radi rješavanja ovog problema.
		A12.e. Javno informiranje o pitanjima sigurnosti i zaštite	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Tijekom postupka procjene pronađeno je dovoljno materijala koji dokazuju javno izvještavanje o sigurnosti i zaštiti građana i posjetitelja, koji su vidljivi uglavnom u izvješću Turističke zajednice grada Dubrovnika i povremeno i u objavama administrativnih tijela Grada. Ovi dokumenti u osnovi pružaju upute i izvještavaju o tekućim sigurnosnim pitanjima.
A13	Upravljanje u kriznim i izvanrednim situacijama: Odredište ima primjeren plan za reagiranje u kriznim i izvanrednim situacijama. Ključni elementi sustava jasno su predstavljeni stanovnicima, posjetiteljima i poduzetnicima. Plan definira postupke i osigurava resurse i obuku za osoblje, stanovnike i posjetitelje te se svakodnevno ažurira se.	A13.a. Javno dostupan plan za upravljanje u kriznim i izvanrednim situacijama koji obraća pažnju na posebitosti turističkog sektora	1 = dokumenti postoje	Tijekom postupka procjene identificirano je nekoliko dokumenata koji se bave ovim pitanjem, poput Plana djelovanja civilne zaštite Grada Dubrovnika, a odnose se na planove u slučaju kriznih situacija, kao i na načine djelovanja u slučaju opasnosti, a povezani su s Gradom Dubrovnikom. Primjeri su takvih dokumenata Procjena rizika od velikih nesreća, Karta prijetnji, Plan djelovanja u slučaju seizmičke opasnosti, Plan prilagodbe klimatskim promjenama i drugi slični dokumenti. Ovo područje također je spomenuto u dijelu specifičnih prioriteta Akcijskog plana RTC-a (Projekt Poštujemo Grad) koji vidi sustave upravljanja rizikom te razvoj i primjenu određenih rješenja za krizne situacije kao kombinaciju kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih intervencija. Jedan od strateških projekata u pripremi izravno je usmjeren na to, no u njemu ipak još nisu jasno identificirane potrebne radnje na provedbi i potrebi ažuriranja ovih dokumenata. Većina ovih materijala dostupna je javnosti kako bi se građani mogli koristiti informacijama koje pružaju.

		A13.b. Financijski i ljudski kapital za implementaciju Plana za reagiranje u kriznim i izvanrednim situacijama	1 = dokumenti postoje	Na temelju razgovora s dionicima zaključeno je kako taj kapital postoji, ali i kako postojanje takvih sredstava nije u potpunosti dokumentirano.
		A13.c. Plan za reagiranje u kriznim i izvanrednim situacijama napravljen je na osnovi podataka dobivenih iz privatnoga turističkog sektora i uključuje jasne procedure za komunikaciju tijekom i nakon krizne ili izvanredne situacije	1 = dokumenti postoje	Tijekom rasprave s dionicima pronađeni su dokazi kako su svi postojeći planovi nastali otvorenom konzultacijom te primjenom povratnih informacija kako iz turističkog sektora tako i znanstvene zajednice. Međutim, nisu pronađeni nikakvi dokazi o potrebi ažuriranja podataka za procjenu ovih planova tijekom trajanja krize ili nakon krize i/ili izvanredne situacije.
		A13.d. Plan za krizne i izvanredne situacije osigurava resurse i obuku za osoblje, posjetitelje i stanovnike	0 = nema dokumenata	S obzirom na dokaze o obuci, pronađena je potrebna dokumentacija o obuci osoblja za slučaj krizne i/ili izvanredne situacije poput seizmičkih aktivnosti. Međutim, tijekom postupka procjene bilo je istodobno očito kako, u slučaju takve aktivnosti, ne postoji jasno definirana obuka za ponašanje građana i/ili posjetitelja ni specifično usmjerena za određene djelatnosti (poput turističkih vodiča).
		A13.e. Plan za krizne i izvanredne situacije redovito se ažurira	1 = dokumenti postoje	Na temelju potreba lokalnog zakonodavstva, ovaj se postupak slijedi i identificira barem na osnovi izrađene postojeće dokumentacije plana potpore u slučaju seizmičkih aktivnosti.
A14	Promocija: Promocija je precizna i jasna s obzirom na odredište i njegove sadržaje, usluge i potrebe o održivosti. Promotivne poruke postupaju s predstavnicima lokalne zajednice i turistima vjerodostojno i s dužnim poštovanjem.	A14.a. Promotivne poruke o odredištu koje predstavljaju lokalnu zajednicu i posjetitelje vjerodostojno i s dužnim poštovanjem	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Na temelju dokumentacije prikupljene za ovaj dio tijekom postupka procjene vidljivo je kako je ova aktivnost odgovarajuće predstavljena u slučaju Grada Dubrovnika. Aktivnosti promocije tako su podržane na više različitih načina, poput informacija na mrežnim stranicama TZ-a, informacijskim punktovima, panoima, reklamama u samom Gradu i drugim promotivnim načinima. Ove aktivnosti također podržava projekt RTC, ali i nacionalna inicijativa kojom se promovira kupovina hrvatskih suvenira (<i>Kupujmo hrvatsko</i>), koja izravno podržava mrežu prodavaonica u Gradu, a time i autentični Dubrovnik. Međutim, nisu nađeni dostatni podatci o procjeni postignutih rezultata u ovom području.

		A14.b. Promotivne poruke odredišta vjerodostojne su u opisivanju proizvoda i usluga	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	U većini slučajeva utvrđeno je kako su poruke točne za proizvode i usluge i nisu zavaravajuće. U većini slučajeva pronađene (identificirane) propagandne ploče i ostali promotivni sadržaji bili su iznimno korisni te su pružili odgovarajuću podršku o turističkom sadržaju na engleskom, ali i drugim stranim jezicima.
B. Maksimizirati gospodarsku korist u zajednici domaćina i minimalizirati negativne učinke				
B1	Gospodarski nadzor: Direktni i indirektni ekonomski doprinos turizma gospodarstvu odredišta praćen je i predstavljen javnosti barem jednom godišnje. Ovo praćenje ostvarivo je do određenih granica, i trebalo bi uključivati potrošnju po gostu, prihod po dostupnim smještajnim kapacitetima, troškove zapošljavanja i podatke o investicijama.	B1.a. Redovito praćenje i objavljivanje podataka o turističkoj potrošnji, o prihodima po dostupnim smještajnim kapacitetima, troškovima zapošljavanja i podacima o investicijama u sektoru	1 = dokumenti postoje	Tijekom postupka procjene identificirano je nekoliko baza podataka koje sadrže podatke o turističkoj potrošnji, prihodu od smještaja po raspoloživoj sobi i o zapošljavanju u sektoru turizma. Posebno su pregledani podatci nacionalnog statističkog tijela kako bi se utvrdilo upotrebljavaju li se ti isti podatci i u izvješćima Turističke zajednice. Prvo izvješće CROSTO-a (<i>Croatian Sustainable Tourism Observatory</i>), odnosno Opservatorija održivog razvoja turizma bilo je iznimno korisno, jer je pružilo izravne podatke o potrebnim pokazateljima. Međutim, smatra se kako ti podatci nisu sveobuhvatni, jer nisu prikupljeni na sveobuhvatan način te se stoga njihova točnost dovodi u pitanje, što je bilo vidljivo na održanim sastancima dionika. Potrebno je prikupiti više podataka kako bi i procjena bila sveobuhvatnija.
		B1.b. Redovito praćenje i izvještavanje barem jednom godišnje o posrednim i neposrednim gospodarstvenim doprinosima turizma	1 = dokumenti postoje	Na temelju obavljenih razgovora s dionicima, posebice s predstavnicima iz upravnih odjela Grada i različitih ministarstava, praćenje gospodarskog doprinosa sektora turizma i turističkih djelatnosti obavlja se najmanje jednom godišnje. Međutim, nadzor cjelokupnog ciklusa praćenja ovog doprinosa nisu dovoljno precizno opisali dužnosnici odgovarajućih tijela; to se posebice odnosi na neizravni doprinos i objašnjenja o postupcima praćenja ovih informacija.
		B1.c. Prikupljanje i objavljivanje barem jednom godišnje podataka o zapošljavanju koji se odnose na turizam, razvrstanih po spolu i dobi	1 = dokumenti postoje	Na temelju rasprava i intervjua sa službenim predstavnicima raznih tijela i upravnih tijela vlasti vidljivo je kako postoje izvješća s podacima o zaposlenosti u sektoru turizmu, no također je vidljivo kako neka izvješća nisu javno dostupna i/ili ne postoje točni i konkretni podatci za Dubrovnik koji se ažuriraju svake godine (uglavnom postojeći podatci dolaze od nacionalnoga statističkog tijela). Smatra se kako bi dužnosnici koji su na funkcijama u posebnim tijelima ili institucijama trebali više napraviti u ovom smjeru u svrhu dobivanja preciznijeg postupka praćenja i preciznijeg izvješća.

B2	Lokalne mogućnosti zapošljavanja: Poduzetnici u određitu osiguravaju jednake mogućnosti za zapošljavanje, (stručno) usavršavanje, sigurnost na radu, kao i pravedne plaće za sve.	B2.a. Zakonski propisi ili strategije podupiru jednake mogućnosti u zapošljavanju za sve, uključujući žene, mlade osobe, osobe s invaliditetom, manjine i ostale socijalno osjetljive društvene skupine	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Tijekom postupka procjene pronađen je akt koji podržava ove mogućnosti u Gradu Dubrovniku: Odluka o pristupanju Grada Dubrovnika Europskoj povelji o ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini, koja je podnesena Gradskom vijeću Grada Dubrovnika. Ovaj prijedlog prihvatio je Grad Dubrovnik i postao je glavni alat strategije od 2018. Osim toga, ovo je i jedan od prioriteta za intervenciju definiranih u projektu RTC, koji će uključivati široki set mjera za razvoj HRD-a (<i>Human Resource Development</i>), odnosno Strategije razvoja ljudskih potencijala, kao i izgradnju smještajnih kapaciteta za lokalnu i nelokalnu radnu snagu koja promovira sve ovdje spomenute ciljeve i vrijednosti. Drugi je pronađeni dokument Strategija razvoja ljudskih resursa u Dubrovačko-neretvanskoj županiji za razdoblje 2016. – 2020., u kojemu su utvrđeni sljedeći prioriteti: 1. unaprjeđenje znanja i stručnosti potrebnih za konkurentno gospodarstvo; 2. razvoj i prilagođavanje obrazovnih i znanstvenih programa u skladu s potrebama tržišta; 3. povećanje stope zaposlenosti, socijalne kohezije i jačanje partnerstva na tržištu rada. Nije pronađeno izvješće o postignutim učincima navedenih ciljeva.
		B2.b. Programi za stručno usavršavanje koji osiguravaju ravnopravan pristup ženama, mladim osobama, osobama s invaliditetom, manjinama i ostalim socijalno osjetljivim društvenim skupinama	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Identificirani su brojni programi obuke, primjerice IDEA – <i>Inspiring Digital Entrepreneurship Project</i> , izrazito nadahnjujući projekt digitalnog poduzetništva iz programa Erasmus+, koji koordinira UNIDU (Sveučilište u Dubrovniku) u cilju razvoja otvorene obrazovne platforme za izgradnju kompetencija za digitalno poduzetništvo među mladima i studentima, a posebice za razvoj programa cjeloživotnog učenja „Izgradnja kompetencija za zapošljavanje nezaposlenih građana u Gradu Dubrovniku“. Razvoj ovog programa, koji vodi UNIDU, financira i potpomaže Grad Dubrovnik u cilju da se nezaposlenim građanima omogući stjecanje osnovnih horizontalnih ili „mekih“ vještina potrebnih za pokretanje vlastitog posla. Također, program Razvoj ženskog poduzetništva u Gradu Dubrovniku, čija je svrha pomoći poduzetnicama u Dubrovačkoj regiji te ojačati potencijal poduzetnica potičući njihovo samozapošljavanje i osiguravajući ravnopravnost spolova ekonomskim osnaživanjem žena. Osnovna načela programa u skladu su s Europskom poveljom o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini. Pojedinačni je iznos odobrenih i zajamčenih potpora <i>de minimis</i> (minimalan: 10.000,00 kn). Ovim programom regulirano je primanje pomoći, prihvatljivost podnositelja zahtjeva za pomoć, uvjeti prijave za pomoć svrha i iznos sredstava potpore, uvjeti i kriteriji za dobivanje ove financijske potpore kao i sam postupak odobravanja potpora te obveze samih korisnika programa potpore. Sredstva potpore <i>de minimis</i> koja su odobrena ovim programom bespovratna su i osiguravaju se iz Proračuna Grada Dubrovnika, u skladu s trenutačno raspoloživim sredstvima. Nisu otkriveni podatci o postignutim učincima ovog programa.
		B2.c. Zakonski propisi ili strategije koje podržavaju sigurnost na radu za sve	3 = dokumenti, dokazi i trendovi napretka	Na temelju Strategije razvoja ljudskih potencijala u Dubrovačko-neretvanskoj županiji za razdoblje od 2016. do 2020. godine utvrđeno je nekoliko mjera poput prilagodbe radne snage ekonomskim potrebama i promicanja mobilnosti uz istodobno povećanje zaštite na radu za sve. Provedba ovih mjera praćena je posljednjih pet godina.

		B2.d. Zakonski propisi ili strategije koje podržavaju pravedne plaće za sve, uključujući žene, mlade osobe, osobe s invaliditetom, manjine i ostale socijalno osjetljive društvene skupine		Na temelju prijavljenog materijala, Nacionalna politika za ravnopravnost spolova osnovni je strateški dokument RH usvojen je za razdoblje od 2011. do 2015., no sličan dokument za sljedeće razdoblje nije usvojen na nacionalnoj razini. U nedostatku dugoročne nacionalne strategije, Europska povelja o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini te usvojeni Akcijski plan o Povelji služe kao osnovni vodič za izradu nacrtu zakona Akcijskog plana Grada. Vidljivo je stoga kako je Akcijski plan Grada usklađen s oba dokumenta – Nacionalnom strategijom i Europskom poveljom. Također, identificirana je primjena nacionalnog zakonodavstva za zaštitu prava osoba s invaliditetom, manjina, kao i ostalih socijalno ugroženih skupina stanovništva.
B3	Sudjelovanje javnosti: Odredište ima sustav kojim ohrabruje kontinuirano sudjelovanje javnosti u odredišnoj politici i planiranju.	B3.a. Sustav za uključivanje javnosti, privatnih i društvenih dionika u upravljanje odredištem, odredišnu politiku i planiranje	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Model upravljanja u Gradu Dubrovniku uključuje sve zainteresirane strane u proces odlučivanja, slijedeći primjere prakse nastale tijekom povijesti Grada te one nastale tijekom novije povijesti RH te pravila EU-a. Glavna je organizacija za upravljanje odredištem Turistička zajednica grada Dubrovnika, a ona ima svoja tijela: Turističko vijeće TZGD-a, Nadzorni odbor i Skupštinu. Sva tijela TZGD-a čine profesionalci i predstavnici glavnih dionika u turističkoj industriji Grada Dubrovnika.
		B3.a. Sustav za uključivanje javnosti, privatnih i društvenih dionika u upravljanje odredištem, odredišnu politiku i planiranje	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Na osnovi održanih sastanaka s dionicima i intervjuima s pojedinim dionicima vidljivo je kako Grad ne planira samo uključiti sve dionike u proces planiranja, upravljanja i odlučivanja o destinaciji, već i uvesti neke inovacije u cijeli proces. Na primjer, svake godine u srpnju Grad Dubrovnik raspisuje javni natječaj za institucije, nevladine organizacije, umjetnike i druge kategorije na kojemu pristupnici mogu predložiti kulturne programe za sljedeću godinu. Organizatori različitih aktivnosti mogu tako prijaviti različite programe na natječaj te tražiti novčana sredstva za njihovu realizaciju. Kulturno vijeće koje imenuje Gradsko Vijeće ocjenjuje sve prijavljene programe i predlaže koje je programe potrebno financirati i u kojem iznosu. Kulturno vijeće čine kulturni stručnjaci, umjetnici i osobe koje su upoznate s određenim kulturnim područjima i kulturnim aktivnostima, tako da na ovaj način Gradska Uprava daje punu zaslugu stručnjacima za kreiranje godišnjega kulturnog programa Grada Dubrovnika. Također, pronađeni su dokazi o postojanju otvorenih (javnih) rasprava u odredištu o nekoliko važnih pitanja planiranja turističke strategije za odredište (razgovori o strategiji razvoja odredišta, o planiranju budućih aktivnosti itd.). Potrebno je, međutim, napomenuti kako su neke nevladine organizacije i skupine lokalne inicijative postavile određena pitanja o provedenom procesu donošenja odluka te izrazili potrebu za širenjem upravljačke strukture, uzimajući time više u obzir glavna pitanja Grada. Pregled različitih mišljenja, izjava i podataka pomoći će dionicima i donositeljima odluka razviti plan koji će uvažavati vrijednost povijesne jezgre kao živog i „pulsirajućeg” dijela Grada, ali će istodobno omogućiti normalne životne uvjete za (postojeće i novo) stanovništvo u povijesnoj gradskoj jezgri. Trebalo bi biti jasno kako se život u povijesnim zonama gradova, u kojima lokalno stanovništvo više ne živi već su samo ispunjene posjetiteljima, ne može tako nastaviti.

				<p>Ove zone suočavaju se s velikim problemima, od kojih je najvažniji rastuća depopulacija. „Odlazak“ iz grada proces je u kojem jedan grad pun života postaje poput muzeja, samo simbola ili poput scene iz nekog filma, scene koja je samo prazan filmski set, sve prazniji za izvedbu i produkciju različitih prikazivanja i aktivnosti i sa sve manje mjesta za (stvaran) život. Sveobuhvatan Plan upravljanja odredištem trebao bi uzeti u obzir spremnost postojećega lokalnog stanovništva za sudjelovanje u planiranju svojim prijedlozima te spremnost da i praktično pridonese razvoju održivog odredišta. Ovo je također dio Akcijskog plana projekta RTC, u kojemu je prvih nekoliko interventnih ciljeva bilo usmjereno na sudjelovanje lokalnog stanovništva te na identificiranje modela dobrog upravljanja koji pridonose dobrobiti lokalnog stanovništva i cjelokupne zajednice, kao i jačanju cjelokupnih kapaciteta odredišta te poboljšanju aktivnosti upravljanja destinacijom.</p> <p>Pokrenut je i proces sudjelovanja u Gradskom Proračunu za ove aktivnosti: tijekom 2019. godine proveden je pilot-program u dubrovačkim osnovnim školama, koji se nastavlja i tijekom 2020. Kulturno vijeće podijelilo je programe prema različitim područjima umjetnosti: audiovizualni programi, muzeji, galerije i zaštita baštine, kazalište i ples, književnost... Nevladine organizacije usmjeravaju svoje programe i projekte prema ovim područjima, a selekciju i odabir provode članovi Kulturnog vijeća. Konačnu odluku mora odobriti Gradsko vijeće Grada Dubrovnika. Smatra se kako bi trebala biti napravljena sveobuhvatnija evaluacija ovog procesa, s jasnije izraženim očekivanjima, rezultatima i ciljevima. Na temelju nalaza iz postupka procjene, iz kojih su vidljivi određeni problemi, jasno je kako bi procjena ispunjavanja uvjeta za održivo upravljanje odredištem trebala biti napravljena barem jednom godišnje. Međutim, potrebno je više detalja kako bi se mogla opravdati ova ocjena. Kao dobar primjer praktične prilike za raspravu o ovoj temi navodi se savjetodavni sastanak dionika projekta RTC. Popis sudionika, prikupljene povratne informacije od dionika iz razgovora i/ili intervjua s njima te informacije prikupljene iz upitnika integrirani su u dokument Prijedlog projekta RTC i Akcijski plan za razdoblje do 2025. godine. U svakom slučaju, lokalno stanovništvo naglasilo je važnost potrebe za revitalizacijom stare gradske jezgre kako bi se time dodatno motivirali stanovnici da nastave živjeti na toj povijesnoj lokaciji, s obzirom na to da su povezani kako s tim područjem tako i s njegovim kulturno-povijesnim vrijednostima. Vidljivo je kako bi lokalno stanovništvo željelo poboljšati kvalitetu života u odredištu kroz provođenje različitih mjera, poput spomenutih.</p>
		B3.b. Godišnji javni susreti radi rasprave o pitanjima o upravljanju odredištem	1 = dokumenti postoje	
B4	Mišljenje lokalne zajednice: Težnje i interesi lokalne zajednice, kao i razina zadovoljstva upravljanjem odredištem redovito se i pravodobno prate, bilježe i objavljuju.	B4.a. Redovito prikupljanje, praćenje i objavljivanje podataka o težnjama stanovnika, njihovim interesima i brigama te razini zadovoljstva upravljanjem	1 = dokumenti postoje	<p>Utvrđena je potreba za redovitim praćenjem povratnih informacija dobivenih od lokalnog stanovništva. Pokazuje se kako ovaj proces nije redovito provoden niti se dovoljno provodi te kako ne postoji stalno praćenje ovih informacija, koje bi nekoliko različitih organizacija moglo potkrijepiti i znanstvenim proučavanjem, a bilo bi posebice usmjereno na staru gradsku jezgru. Pronađeno je kako nije bilo provedeno dovoljno studija ni za ostalo područje Grada, što se pokazalo kao nedostatak u potrebi praćenja informacija. Ustanovljeno je također kako se upotrijebila savjetodavna funkcija za puno važnih pitanja, poput razvoja strategije za Dubrovnik, planiranja aktivnosti itd. Mora biti jasno da je razumijevanje opažanja lokalnih stanovnika presudno za ostvarenje adekvatnoga turističkog razvoja i da vodi ka zadovoljenju i turističke ponude i turističke potražnje.</p>

B4	Mišljenje lokalne zajednice: Težnje i interesi lokalne zajednice, kao i razina zadovoljstva s upravljanjem određim redovito se i pravodobno prate, bilježe i objavljuju.	B4.a. Redovito prikupljanje, praćenje i objavljivanje podataka o težnjama stanovnika, njihovim interesima i brigama te razini zadovoljstva upravljanjem	1 = dokumenti postoje	<p>Stoga je cilj testirati kako lokalno stanovništvo percipira ekonomska i društveno-kulturna pitanja te pitanja utjecaja turizma na zaštitu okoliša kako bi se bolje razumjela njihova podrška i/ili otpor prema određenom obliku razvoja turizma. Svi dosadašnji nalazi pokazali su kako postoje dvije skupine dionika čija je glavna odgovornost zaštita faktora razvoja turizma: oni koji su „izravno“ povezani i oni koji su „neizravno“ povezani. Primjer je ovakvog pristupa studija koju je 2016. i 2017. proveo Zavod za obnovu Dubrovnika (ZOD) primjenom nekoliko metoda socijalnog istraživanja, a ta studija poslužila je kao osnova za Plan upravljanja povijesnom jezgrom Grada. Cilj studije bio je prikupiti relevantne podatke o najvažnijim aspektima revitalizacije povijesne jezgre Dubrovnika koja se suočava s velikim problemima svih turističkih gradova: depopulacijom i pogoršanjem kvalitete života stanovnika, prenapučenosti i prometnom gužvom te zagađenjem okoline.</p> <p>Najvažniji cilj studije bio je usredotočiti se na potrebe lokalne zajednice i prepoznati njihovu težnju za održivim turističkim rješenjima temeljenima na ravnoteži između lokalne zajednice, turizma i očuvanja hrvatskih znamenitosti na UNESCO-ovu Popisu svjetske baštine, poput povijesne jezgre Grada Dubrovnika, „bisera Jadrana“, grada koji još uvijek živi, a nije (i ne smije biti) samo ekonomski resurs i turistička atrakcija. Posebna pažnja posvećena je proučavanju kvalitete života i odnosu između turizma i svakodnevnog života stanovnika kako bi se mogao oblikovati prijedlog za rješavanje svakodnevnih problema lokalne zajednice kao što su nedostatak odgovarajućih pogodnosti i usluga za stanovništvo koje živi u povijesnoj jezgri (npr. nedostatak trgovina), propadanje javnih površina (ulice i trgovi zahtijevaju popravke, novi pločnici i prilagodbe za starije osobe ili osobe s invaliditetom), privatizacija javnih površina, problem prenapučenosti, problem depopulacije, kao i mnogi drugi problemi.</p> <p>Zaključeno je kako nekontrolirana ekspanzija turizma negativno utječe na život lokalnog stanovništva i na njihovu podršku i/ili otpor prema specifičnom obliku razvoja turizma u određenoj destinaciji.</p>
		B4.b. Prikupljanje, praćenje, zabilježavanje i javno objavljivanje podataka događa se na vrijeme i ažurno.		1 = dokumenti postoje

			<p>Smatra se kako bi trebalo osmisliti i provesti više aktivnosti koje bi uključile javno izvještavanje o postignutim rezultatima i ishodima određenih aktivnosti.</p>
--	--	--	--

B5	Lokalni pristup: Odredište prati, štiti i po potrebi vraća ili obnavlja lokalnoj zajednici pristup prirodnim i kulturnim znamenitostima i resursima.	B5.a. Programi za praćenje, zaštitu, i vraćanje ili obnavljanje javnog pristupa prirodnim i kulturnim znamenitostima lokalnom stanovništvu i domaćim posjetiteljima	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	<p>Veliki broj prirodnih i kulturnih znamenitosti u Gradu već je adekvatno identificiran. Za većinu njih provode se određene mjere koje su uvedene kako bi se ove lokacije zaštitile ili kako bi se vratio javni pristup lokacijama mještanima i/ili domaćim posjetiteljima. Ovo se posebice odnosi na staru gradsku jezgru koja se nalazi pod zaštitom UNESCO-a, a glavni su problemi koji su naznačeni tijekom različitih radionica: komunalni problemi (smeće, buka, nedostatak javnih sanitarnih jedinica); problemi infrastrukture (opće pogoršanje strukturnih komponenata Grada kao što su struja, voda ili kanalizacija, propadanje ulica i pločnika ili problemi s nedostatkom parkirališnih mjesta koji su dio općeg pogoršanja kvalitete života stanovnika), problemi povezani s hitnim situacijama (nedostatak hitnih planova za intervencije i problem pristupa hitnim vozilima kao što su vozila hitne pomoći ili vatrogasna kola); problemi upotrebe gradskog prostora (problemi slobodnog kretanja u javnom prostoru koji je zagušen restoranima i terasama), koji je pak povezan s problemima dostupnosti usluga (odnosno problemom neadekvatne/nepostojeće usluge te problemom slabe mogućnosti odabira robe za zadovoljenje (posebice svakodnevnih) potreba lokalnog stanovništva koje stalno živi u starom dijelu Grada), financijski problemi (troškovi života u centru mnogo su veći za građane) te problemi povezani s većim socijalnim pitanjima (neusklađenost s postojećim zakonima i važećim propisima, migracija stanovnika iz središta grada u druga gradska područja i sl.) središta drugih gradskih područja i slično).</p> <p>Uzevši u obzir širu sliku potrebe za poboljšanjem života u povijesnoj jezgri, smatra se kako bi se sljedeći prioriteti trebali uzeti u obzir: potrebno je objektivno utvrditi broj smještajnih kapaciteta u povijesnoj jezgri, osigurati smanjenje broja dnevnih posjetitelja i omogućavanje (boljeg) planiranja turističkih posjeta (posebno posjetitelja s kruzera) i omogućiti njihovu bolju disperziju po širim područjima regije (Cavtat, Konavle, Ston i slično). Ovakvo postupanje uzrokovat će pojavu bolje razmještenosti istog broja turista u širem području. Također je važno smanjiti broj restorana (i njihovih pripadajućih stolova na ulicama i trgovima), kao i poduzeti općenite korake za smanjenje zagušenosti javnih prostora u povijesnoj gradskog jezgri, uspostaviti učinkovitiju kontrolu i komunalni red (buka, zagađenost itd.) te pomaknuti „noćni život“ izvan vrlo akustičnih lokacija u centru Grada.</p> <p>Hitne aktivnosti koje su istaknuli ispitanici, a bile su uključene u ovo sociološko istraživanje, mogle bi se također sažeti u nekoliko glavnih ideja, mjera i/ili prioritetnih akcija kao što su: obnova oštećenih kuća u centru, poticanje imigracije (posebice mladih) obitelji koje se žele naseljavati u staroj povijesnoj jezgri, promjenom zakonskih propisa uvesti i promjene kako bi se smanjile cijene za artikle koji su skuplji te promjena odredbe o opskrbi robom koja bi više odgovarale redovitim, svakodnevnim potrebama stalnih stanovnika u centru, uređenje parkirališta i povećanje broja parkirnih mjesta za lokalno stanovništvo, uvođenje pravodobnih ograničenja za isporuku robe, organiziranje posebne skrbi za mlade, mlade obitelji i starije stanovnike, strože reguliranje turističkih aktivnosti u cjelokupnoj organizaciji poput, primjerice, ograničenja dnevnog broja posjetitelja poznatih znamenitosti unutar stare gradske jezgre, kao i ograničenje broja posjeta kruzera po danu. Osim toga, posebnu pozornost trebalo bi posvetiti javnom prostoru koji je već zagušen i previše zauzet pokretnom masom turista, što jako otežava šetnju ulicama ili trgovima unutar povijesne gradske jezgre,</p>
----	--	---	---	---

B5	Lokalni pristup: Odredište prati, štiti i po potrebi vraća ili obnavlja lokalnoj zajednici pristup prirodnim i kulturnim znamenitostima i resursima.	B5.a. Programi za praćenje, zaštitu, i vraćanje ili obnavljanje javnog pristupa prirodnim i kulturnim znamenitostima lokalnom stanovništvu i domaćim posjetiteljima	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	<p>posebice starijim osobama. Prevelik broj nepoznatih ljudi na ulicama (kratkotrajni posjetitelji i turisti) također pridonosi osjećaju nesigurnosti koji se primjećuje kao rastući problem stanovnika povijesnog središta Grada.</p> <p>Reprezentativni je program za cijeli Grad program Respect the City (Poštujmo Grad), strateški projekt u kojemu su predloženi odgovori na neka važna pitanja prethodno opisana kao problemi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nemojte voziti bicikl, motocikl, mopede niti voziti automobil po staroj gradskoj jezgri bez prethodnog odobrenja. • Držite pse na uzici. • Ne odbacujte opuške cigareta na javne prostore. • Molimo, nemojte konzumirati hranu i/ili piće i loše se ponašati oko spomenika kulture. • Molimo, poštujujte pravila. Gradske zidine vrlo su visoke i mogu biti vrlo opasne. <p>Ova je inicijativa sjajan primjer mogućnosti rješenja određenih problema povezanih s održivošću odredišta te je, uz potporu drugih (vanjskih) dionika poput CLIA-e (potpisan je MOU – <i>Memorandum of Understanding</i> ili Memorandum o razumijevanju) vrlo moćan i učinkovit alat za praćenje i provedbu aktivnosti za zadovoljenje potreba Grada.</p>
		B5.b. Praćenje ponašanja i osobina lokalnih, domaćih i stranih posjetitelja na turističkim znamenitostima i atrakcijama	0 = ne postoje dokumenti	<p>Praćenje ponašanja lokalnog stanovništva na turističkim mjestima i atrakcijama pitanje je od posebne važnosti. Nalazi znanstvenih studija pokazuju kako postoji izravan odnos između stanovnika koji percipiraju pozitivne i negativne ekonomske i sociokulturne utjecaje te utjecaje turizma na zaštitu okoliša turizma i njihove potpore ili nedostatka potpore razvoju turizma. Većina relevantnih dokumenata ističe ulogu i važnost istraživanja percepcije lokalnih stanovnika o pitanjima kvalitetnog razvoja turizma zbog visoke interakcije između lokalnih stanovnika, turista i lokalnog turističkog razvoja, posebno u područjima koja su pod zaštitom UNESCO-a. Nalazi ukazuju na postojanje triju različitih segmenata zasnovanih na stavovima stanovnika o utjecajima turizma na okoliš. Također, ustanovljeno je kako su obrazovanje, kao sociodemografska varijabla, zajedno s prostornim i vremenskim varijablama, statistički značajne. Rezultati ovog rada pokazuju nužnost promjene stavova kroz proces povećanja broja stanovnika i povećanje razine svijesti o važnosti utjecaja ekološkog turizma.</p>

		B5.b. Praćenje ponašanja i osobina lokalnih, domaćih i stranih posjetitelja turističkim na znamenitostima i atrakcijama		Lokalno stanovništvo te njihova pasivna ili aktivna uključenost u kreiranje turističke politike važan su čimbenik kvalitete i održivog turističkog razvoja. No kao opći ishod navodi se kako nije pronađen poseban alat ili postupak koji bi pratio ponašanje lokalnih, domaćih i stranih posjetitelja na turističkim mjestima i atrakcijama u gradu. Postoje samo pojedinačna izvješća koja se odnose na pitanje statusa zaštite UNESCO-a, koja nisu korisna za izvlačenje vrijednijih zaključaka.
B6	Informiranost i obrazovanje o turizmu: Odredište osigurava redovite programe za zajednice koje trpe negativne utjecaje turizma kako bi se poboljšalo njihovo razumijevanje mogućnosti i izazova koje pruža turizam, kao i važnosti održivosti destinacije.	B6.a. Program za podizanje svijesti o ulozi turizma i potencijalnom doprinosu za lokalnu zajednicu, škole i institucije visokog obrazovanja	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	<p>Tijekom postupka procjene pronađeni su mnogi dokazi o potrebi podržavanja takve aktivnosti. Ti su dokazi povezani s podizanjem svijesti u lokalnoj zajednici, školama, ustanovama visokog obrazovanja i kod samih poduzetnika. Međutim, nisu pronađeni dostatni rezultati u odredištu za potrebe ove evaluacije. Neki su primjeri aktivnosti koje su uočene u ovoj kategoriji: Hackathon: već pet godina zaredom Dubrovačka razvojna agencija DURA organizira natjecanje za mlade računalne programere i razvojne programere na temu <i>Smart City</i> (Pametni grad). Tijekom natjecanja programeri grade nove prototipove pametnih gradova u samo 36 sati. Cilj je Hackathona širiti znanje i (dodatno) motivirati programere i ostale građane za primjenu pametne gradske tehnologije za rješavanje svakodnevnih problema u njihovim okruženjima. Želja je educirati i prepoznati talente, povezati ih sa stručnjacima i mentorima te im omogućiti zajednički razvoj projekata koji, uz pomoć tehnologije, mogu riješiti stvarne gradske probleme. Mentori su na Hackathonu mladi talentirani pojedinci koji najčešće već imaju iskustvo u natjecanju na ovakvim događajima, u osvajanju nagrada i provedbi vlastitih projekata. Hackathon je sjajan primjer ulaganja znanja i kreativnosti u korist lokalne zajednice.</p> <p>DURA / planovi za radionice – Kao što je navedeno u Nacionalnoj strategiji razvoja Republike Hrvatske do 2030. i Nacionalnoj strategiji razvoja pametnog grada, obrazovanje starijih osoba odabrano je kao predmet fokusa iduće godine. Dubrovačka razvojna agencija DURA organizirat će niz radionica prilagođenih starijim osobama u cilju zadovoljavanja njihovih potreba u pogledu korištenja modernim tehnologijama te kako bi ih dodatno motivirala u korištenju postojećim <i>Smart City</i> tehnologijama.</p> <p>Projekt BRAND EU: Stjecanje kompetencije brendiranja odredišta radeći na kontinuiranom povećavanju strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. Cilj je ovog projekta povećati atraktivnost europskih gradova kroz razmjenu najboljih praksi o strategijama za stjecanje ove</p>

				<p>kompetencije koju dizajniraju i implementiraju općinska tijela kako bi se stvorili povoljniji uvjeti za razvoj lokalne zajednice.</p> <p>Projekt APPRODI (<i>Ancient Maritime Routes to Eco Tourist Destination</i> – Od drevnih pomorskih putova do ekoloških turističkih odredišta). Glavni je cilj projekta APPRODI promovirati i valorizirati kulturne baštine u području ADRIION poboljšanjem upravljanja i promocijom drevnih luka kao potencijalnih turističkih destinacija uz uključivanje lokalne zajednice.</p>
				<p>Provest će se različite aktivnosti radi podizanja svijesti o ovoj temi, kao i organizirati razni tematski događaji u kojima će sudjelovati sudionici komercijalnog sektora te ključni dionici za promociju novih destinacija i njihovo uključivanje u postojeće turističke rute. Osim pet pilot-projekata malih ulaganja, glavni ishodi projekta uključuju: zajednički strateški plan za promociju valoriziranih turističkih destinacija, obuku profesionalaca iz turističkog sektora i nezaposlenih mladih osoba za poticanje razvoja poslovanja i trgovine na osnovi kulturne baštine, stvaranje mreže gradova „Drevni gradovi ADRIION” radi jačanja odnosa među uključenim gradovima i stvaranje uređene zajednice koja će se proširiti na druge postojeće drevne luke smještene na području ADRIION-a. APPRODI cilja na kvalitativnu promjenu turističke potražnje s transnacionalnim pristupom i na povećanje vidljivosti nove valorizacije odredišta.</p>
B7	<p>Sprječavanje eksploatacije: Odredište ima zakonske propise i jasno uspostavljene prakse kako bi se spriječilo komercijalno iskorištavanje, spolna ili bilo koja druga vrsta eksploatacije ili zlostavljanja bilo koga, a posebice djece, adolescenta, žena i manjina. Propisi i uspostavljene prakse javno su dostupni.</p>	<p>B7.a. Zakonski propisi i program za sprječavanje komercijalnog iskorištavanja, spolne ili bilo koje druge vrste eksploatacije, diskriminacije, zlostavljanja posjetitelja ili lokalnog stanovništva</p>	<p>2 = dokumenti i dokazi o implementaciji</p>	<p>Pronađeni su dokazi o uvođenju svih potrebnih zakonskih propisa u Gradu Dubrovniku, koji su usklađeni sa sličnim propisima nacionalne ili europske razine. Osim toga, pronađeni su posebni programi za zaštitu od diskriminacije koje je Grad Dubrovnik usvojio i provodio, no nisu zabilježeni detaljniji podatci o povratnim informacijama.</p>
		<p>B7.b. Zakonski propisi i programi javno su dostupni</p>	<p>1 = dokumenti postoje</p>	<p>Tijekom postupka procjene pronađeno je kako postoji struktura zakonodavstva za određeno područje, ali nisu pronađeni dokazi o javnom priopćavanju te strukture.</p>

B8	Podržavanje zajednice: Odredište ima sustav za omogućavanje i pružanje podrške poduzetnicima, posjetiteljima i javnosti kako bi dali svoj doprinos inicijativama za razvoj i održivost zajednice.	B8.a. Programi za poduzetnike, posjetitelje i javnost za davanje donacija za lokalnu zajednicu i očuvanje inicijative za biološku održivost i/ili razvoj infrastrukture	1 = dokumenti postoje	<p>Na temelju provedenog postupka procjene postojeće dokumentacije i na temelju informacija prikupljenih na radionicama dionika pronađeno je nekoliko programa za razvoj infrastrukture radi poticanja i/ili ohrabriranja koncepta održivosti odredišta i sprječavanja negativnih utjecaja. Navodi se primjer vizije i konceptualnog modela Dubrovnika kao pametnog grada, s definiranim sljedećim ciljevima:</p> <p>Kvaliteta života – približiti javnu upravu i obrazovni sustav građanima, usklađujući gradske usluge s potrebama građana, čineći ih pristupačnijima, financijski dostupnijima i učinkovitijima (bržima). Učinkovitost usluge – optimizirati troškove, ostvariti uštede i povećati učinkovitost komunalnih usluga kroz upravljanje uslugama u realnom vremenu.</p>
				<p>Pametne usluge u kulturi i turizmu – povećati Gradske prihode od turizma i kulturnih aktivnosti primjenom tehnologije i razvijanjem novih usluga.</p> <p>Unutarnja učinkovitost – optimizirati i poboljšati poslovne/organizacijske procese u Gradu, kao i bolje uključiti sve relevantne dionike s pomoću koncepta pametnog grada.</p> <p>Također, projekt RTC predstavio je Plan intervencija za 2019. godinu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • reklamna kampanja RTC-a: informiranje dionika i izgradnja kapaciteta za održivi turizam • priprema dugoročnih projekata (master-planovi, priprema tehničke dokumentacije itd.) • planovi održive urbane mobilnosti • podatci za posjetitelje / putničke agencije i sustavi upravljanja destinacijama i posjetiteljima • beta-verzija/testiranje pametnoga mobilnog rješenja AI/CI • bliska suradnja i koordinacija s CLIA-om, industrijom kružnih putovanja, lučkim vlastima i putničkim agentima • 2019. godina je navedena kao ključna u svakom aspektu: svaki incident i/ili pogoršanje narušit će povjerenje javnosti i medija. <p>Također, inicijativa dubrovačkih suvenira još je jedna inicijativa koja je provedena u cilju pružanja podrške lokalnim suvenirnicama za doprinos lokalnoj zajednici. Osim ove inicijative, nije pronađeno dovoljno dokaza o postojanju inicijativa za poduzeća, posjetitelje i javnost koje pridonose očuvanju biološke raznolikosti, osim određenih aktivnosti na otoku Lokrumu, no to</p>

				nije dovoljno kako bi se opravdala kompetentnost ovog pokazatelja.
B9	<p>Podržavanje poduzetnika i pravedne trgovine: Odredište ima sustav koji podržava lokalne te male i srednje poduzetnike i koji razvija lokalne proizvode koji imaju karakteristiku održivosti, promovira principe pravedne trgovine koji su temeljeni na prirodnim i kulturnim osobinama područja. Ovi principi mogu uključivati hranu i pića, tradicionalne zanate, različite oblike umjetničkog djelovanja, poljoprivredne</p>	B9.a. Program za podršku i razvijanje malog i srednjeg poduzetništva	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	<p>Jedno je od glavnih pitanja koja su prepoznata tijekom postupka procjene osobina monokulture dubrovačkoga ekonomskog modela, a to se odnosi i na sve usluge povezane s turizmom. Kako bi se diversificirali lokalni sadržaji i minimizirao odljev mozgova, sustavom paralelne podrške lokalnih poduzetnika osmišljeno je i provedeno nekoliko aktivnosti. Neki od primjera ovih aktivnosti: Deša Dubrovnik 2002. godine započela je rad na ovom razvojnom programu, u suradnji s nevladinom organizacijom COSPE iz Firence. Zajednički nacrt programa predstavljen je Ministarstvu vanjskih poslova koje ima pristup Fondu za financiranje razvojnih projekata i programa u susjednim zemljama. Budući da je talijanska regija Marche susjedna jadranska regija, program je predstavljen predstavnicima ove regije. S obzirom na uključenost kako nacionalnih tako regionalnih institucija, trebalo je nekoliko godina kako bi nacrt programa i prijedlog o suradnji prošli sva programska povjerenstva, a 2007. bili i konačno odobreni. Opći je cilj programa pridonijeti održivom gospodarskom razvoju na cijelom području Jadranskog mora, jačati veze i odnose te raditi na razmjeni iskustava i metoda prekogranične suradnje.</p>

	proizvode itd.			Specifični su ciljevi programa: educirati potencijalne korisnike programa, osnovati Centar za odgovorni turizam Jadranske regije u Dubrovniku, napraviti valorizaciju lokalnih resursa i proizvoda primjenom odgovornog turizma, povećati obiteljske prihode, osnažiti procese usmjerene na samozapošljavanje i razvoj privatnog i mikropoduzetništva te promicati suradnju i interakciju privatnih i javnih subjekata u području lokalne ekonomije.
--	----------------	--	--	--

				<p>Aktivnosti ovog programa uglavnom će se odnositi na razmjenu znanja i iskustava, jer se Jadransko more doživljava više kao zajednički resurs, a ne kao zemljopisna barijera. Provedba ovog programa ima iznimno značenje za ovaj dio jadranske obale, s obzirom na to da je stvaranje Centra za odgovorni turizam u Gradu Dubrovniku, u kontekstu europskih integracija, od iznimnog interesa za cijelu regiju.</p> <p>Startup Akademija – <i>Startup Academy</i> jest skup poduzetničkih radionica. Tijekom godine obično se organizira oko 50 radionica koje pružaju poduzetnicima početnicima priliku za usvajanje određenih vještina i znanja za osmišljavanje poslovnih ideja i razvoj vlastitih pothvata. Ovaj projekt uključuje i pružanje pomoći u usvajanju znanja iz osnovnih poslovnih područja kao što su financije, prodaja, marketing, menadžment i računovodstvo, ali i usvajanje šireg spektra vještina poput prilagodljivosti, učinkovite komunikacije i stjecanja/pružanja povjerenja. Prednost je učenja poduzetničkih vještina što ove vještine nisu samo relevantne za karijeru poduzetnika. Vještine potrebne za pokretanje vlastitog posla relevantne su na bilo kojem području i također bile bi poželjne kao osobine bilo kojeg zaposlenika. Zapravo, posjedovanje širokog raspona poslovno relevantnih vještina stečenih na radionicama Startup Akademije može učiniti polaznike idealnim kandidatima u većini područja.</p> <p>Poduzetnički inkubator Dubrovnik – Dubrovačka razvojna agencija DURA djeluje kao jedna od dvije službene institucije za pružanje poslovne potpore. Između 2014. i 2016. u infrastrukturu Poslovnog inkubatora u Dubrovniku uloženo je oko 170.000,00 EUR. U posljednjih pet godina Poslovni inkubator pružio je usluge smještaja/prostora i podrške za 36 <i>startup</i> projekata. Od tih <i>startupa</i>, 30 ih trenutačno radi i nastavlja se poslovno razvijati, dok ih se šest zatvorilo. Stopa uspješnosti ove aktivnosti tako iznosi visokih 83 %. Međutim, nije pronađena evaluacija ishoda i/ili rezultata. U konačnici, ovo pitanje također je uključeno u Akcijski plan RTC-a, u kategoriji prioriteta poput kvalitete i raznolikosti turističke ponude te održivosti i otpornosti. U projekt je također uključen i Projektni plan za dizajn i rekonstrukciju Ljetnog doma Gučetić, u kojemu je definirano postojanje trgovine koja promovira ne samo lokalne proizvode nego i lokalnu kulturnu i kreativnu poduzetničku djelatnost i razvoj.</p>
--	--	--	--	---

		B9.b. Program ohrabruje poduzetnike da kupuju robu i usluge od lokalnih ponuđača	1 = dokumenti postoje	Na temelju rezultata postupka procjene nije bilo dovoljno aktivnosti kako bi se opravdao prošireni program za poticanje poduzetnika na kupnju lokalnih roba i usluga. Neki od primjera aktivnosti koja organizira TZGD izravno su povezani s gastronomijom.
				Primjerice, Turistička zajednica grada Dubrovnika organizira Festival dobre hrane kao i neke druge gastronomske događaje: Cake Party, Dan jagoda, Dan kamenica, Valentinovo Gastro Dani, Dani bakalara i Proljetni Gurmanski tjedan. Festival dobre hrane (<i>Good Food Festival</i>): http://www.tzdubrovnik.hr/lang/en/news/good_food_fest/index.html
		B9.c. Program za promoviranje i razvoj lokalnih održivih proizvoda koji se temelje na lokalnoj prirodi i kulturi	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Najvažnija je aktivnost velike vrijednosti ona kojom se promovira autentičnost hrvatskih proizvoda i usluga: akcija Kupujmo hrvatsko. Turistička zajednica grada Dubrovnika od 2011. godine prodajna mjesta obilježava znakom „Authentically Croatian“ („Izvorno hrvatsko“ ili „Hrvatska kvaliteta“) i podržava mjesta/trgovine u kojima su u prodaji samo hrvatski i/ili dubrovački suveniri. Ovim se potiče i podržava proizvodnja i prodaja tradicionalnih, izvornih i jedinstvenih (originalnih) suvenira, poboljšava kvaliteta ukupne ponude suvenira, a gostima se također olakšava pronalazak kvalitetnih proizvoda. Svake godine tiska se brošura koja sadrži popis prodajnih mjesta sa znakom AC. Tijekom 2019. godine u ovom projektu sudjelovalo je više od 30 trgovina. Neka od rješenja za upravljanje destinacijom i iskustva iz prakse, kao i određene tehnološke platforme (aplikacija Travel) podržavaju ovakav pristup.
		B9.d. Program za uključivanje lokalnih obrtnika, poljoprivrednika i dobavljača u lanac turističke ponude i potražnje	1 = dokumenti postoje	Nije pronađeno dovoljno dokaza koji bi podržali ovu aktivnost. Najvažnija je akcija koju mora poduzeti Gradsko vijeće u Dubrovniku prilagodba Programa poticanja razvoja malih i srednjih poduzeća u svrhu osnivanja, poslovanja i restrukturiranja malih i srednjih poduzeća. Spomenuti program potiče poduzetničke programe koji ispunjavaju sljedeće kriterije: veća zaposlenost, zapošljavanje visokokvalificiranih stručnjaka, posebno mladih, valorizaciju ljudskih resursa, izvoznu orijentaciju, visoku profitabilnost, modernizaciju tehnologije i privlačenje kapitala. Nadalje, važno je naglasiti optimalnu upotrebu lokacije, geoprometnih osobina, energetske i drugih prednosti odredišta, kao i navesti dokaze za poboljšanje opće kvalitete života uz visoki stupanj ekološke svijesti. Također postoji kriterij energetske i troškovne učinkovitosti, orijentacija na razvoj i provjeru kvalitete proizvoda i usluga, tehnološka nadogradnja i viša razina obrade, održavanja i razvoja tradicionalnih zanata koji

				trenutno nedostaju, kao i onih proizvodnih zanata koji su od potencijalne gospodarske važnosti za Grad.
C Maksimirati dobit lokalnoj zajednici, posjetiteljima i općenito kulturi: minimizirati negativne utjecaje				
C1	Zaštita atrakcija: Odredište ima strategiju i sustav za evaluaciju, rehabilitaciju i zaštitu prirodnih i kulturnih znamenitosti, uključujući građevinsku baštinu (od povijesnog i arheološkog značaja), kao i primjere ruralnih i urbanih prizora.	C1.a. Sustav upravljanja za zaštitu prirodnih i kulturnih znamenitosti, uključujući građevinsku baštinu i zaštitu ruralnih i urbanih prizora	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Na temelju rezultata procjene Ministarstvo kulture utvrđuje politike i strategije za zaštitu, očuvanje, poboljšanje i poticanje održivog korištenja kulturnom baštinom. Hrvatska je razvila mehanizam gospodarenja kulturnom baštinom preko Ministarstva kulture i mreže konzervatorskih odjela sa sjedištem u svakoj županiji. Konzervatorski odjel u Dubrovniku nadležan je za provedbu zakona i drugih propisa koji se odnose na kulturnu baštinu na cijelom području Dubrovačko-neretvanske županije i Grada Dubrovnika. Također, ova kategorija i postizanje ovog cilja izravno su uključeni u navedenih pet ciljeva aktivnosti projekta RTC, odnosno Akcijskog plana projekta, pod prioritetima održivost i otpornost.

		C1.a. Sustav upravljanja za zaštitu prirodnih i kulturnih znamenitosti, uključujući građevinsku baštinu i zaštitu ruralnih i urbanih prizora	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	<p>Osim toga, u prosincu 2014. Zavodu za obnovu Dubrovnika dodijeljena je koordinirajuća uloga u izradi Plana upravljanja za lokacije i znamenitosti na popisu svjetske baštine UNESCO-a. Imenovan je i Stručni odbor za pripremu Plana koji se sastoji od sedam članova iz sljedećih područja: konzervacija i restauracija, urbanizam i prometna infrastruktura, demografija i sociologija, turizam i gospodarstvo te upravljanje kulturnim dobrima i resursima. Odbor je pripremio smjernice za izradu plana upravljanja koje navode sljedeće prioritete:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. očuvanje i poboljšanje stanja zaštićenoga povijesnog urbanog okvira 2. očuvanje i afirmacija kulturnog identiteta Grada 3. život u Gradu 4. održivi razvoj turizma 5. sigurnost 6. prometna povezanost 7. suvremeni „Dubrovački statut“. <p>Utvrđeni su problemi za čije bi rješavanje Plan upravljanja trebao poduzeti odgovarajuće mjere:</p> <ul style="list-style-type: none"> - problemi u infrastrukturi (loše stanje kanalizacije, struje, vode, opskrba mreže; oštećenje pločnika/kolnika; propadanje određenih gradskih četvrti; neodgovarajući sustav grijanja i hlađenja u staroj gradskoj jezgri) - komunalni problemi (nedovoljan broj javnih zahoda, odvoz smeća, prekomjerna buka, zastarjela i staromodna kolica za prijevoz robe, svjetlosno zagađenje, ometanje pješačkog prometa, zlouporaba javnog prostora, nedostatak propisa koji definiraju pravila povezana s ujednačenošću i prikladnošću reklama i propagandnih poruka u javnom prostoru, šatori, suncobrani, dimenzije stola u restoranima na javnim površinama, pravila ponašanja na povijesnim lokalitetima) - sociološki i demografski problemi (pad kvalitete života, nekontrolirano iseljavanje stanovništva iz povijesne jezgre) - prometni problemi (rješavanje problema učestalog prometa i problemi pješaka u prometu) - urbanizam (definiranje dokumentacije za prostorno planiranje koja se odnosi na pitanja detaljne uporabe prostora) - ponašanje u izvanrednim situacijama (predviđene akcije tijekom potresa, požara, definicija ruta za evakuaciju). <p>Osim toga, integrirani razvojni programi temeljeni na obnovi kulturne baštine, kao i program upravljanja i razvoja kulturne baštine dio su Akcijskog plana</p>
--	--	--	---	--

				<p>projekta RTC i integrirani su u Strategiju razvoja Dubrovnika do 2030. godine. u kojoj je poseban fokus stavljen na integriranu obnovu, reaktivaciju i upravljanje baštinom, posebice dubrovačkim ljetnim kućama (ljetnikovcima), počevši od renovacije dubrovačkog ljetnikovca obitelji Gučetić. Cilj je ove adaptacije urediti prostor koji će postati društveno-kulturni, memorijalni i rekreacijski centar „Ruđer Bošković“.</p>
--	--	--	--	---

		<p>C1.b. Sustav upravljanja za praćenje, mjerenje i ublažavanje negativnih utjecaja turizma na turističke znamenitosti i atrakcije</p>	<p>2 = dokumenti i dokazi o implementaciji</p>	<p>Na temelju rezultata procjene, utvrđeno je postojanje Zakona o zaštiti spomeničke cjeline Dubrovnika i drugih nepokretnih kulturnih dobara u okolici Dubrovnika. Ovaj zakon napisan je radi osiguranja posebnih uvjeta i trajno očuvanje i obnovu staroga dubrovačkog grada te se sa svim svojim dijelovima, proglašava kulturno-povijesnim dobrom i spomeničkom cjelinom. Ovaj je Zakon od iznimne važnosti za povijesnu jezgru Grada Dubrovnika, s obzirom na to da se u skladu s njim uređuje i definira vrijednost površina, korištenje zemljištem, uvjeti izgradnje te zaštita i provedba načela o očuvanju izgrađene baštine. Osim toga, pronađeni su i određeni sustavi i aplikacije čija se upotreba smatra opravdanom.</p> <p>Travel App – Ova je aplikacija dio pametnog protoka posjetitelja i sustava upravljanja iskustvom posjetitelja koji uključuje i obraća pažnju na preporuke iz Akcijskog plana o informiranju posjetitelja i potrebi podizanja svijesti o održivim standardima turističke destinacije, praćenju protoka posjeta/gužve u stvarnom vremenu, usmjeravanje posjetitelja kombiniranjem raspoloživog vremena, određivanju interesa posjetitelja i zanimanja za pojedine atrakcije te uključuje preporuke posjetitelja s elementima igrifikacije</p> <p>Dubrovački posjetitelj (<i>Dubrovnik Visitor</i>) – aplikacija su razvili DURA i Grad Dubrovnik unutar platforme Smart City. Ovom aplikacijom uspostavljen je sustav brojenja posjetitelja i postala je ključni alat za upravljanje destinacijom, posebice starim dijelom Grada, a posebno je važna za institucije u Gradu, poput Restauratorskog zavoda Dubrovnik, Dubrovačkih ljetnih igara, JU-a Rezervat Lokrum, Vatrogasnog društva, komunalnih institucija i dr. Budući da se pruža trenutačni i povijesni uvid u broj posjetitelja, služi za prognozu trendova i općenito praćenje raspodjele posjetitelja prema mrežnoj lokaciji.</p> <p>Budući da je ovaj projekt još u fazi testiranja, nedostaju podatci o razini pouzdanosti brojenja, predviđanja i prostorne raspodjela posjeta. Kompletna funkcionalnost sustava očekuje se nakon završetka postupka nabave opreme i softvera, a očekivani je rezultat (cilj) ove nabave dobivanje pravodobnih informacija o broju posjetitelja koje bi poslužile za stvaranje neprekidnog protoka posjetitelja u najposjećenijim mjestima stare gradske jezgre kako bi se izbjegli prenapučenost ili zagušenje područja te kako bi se istodobno mogla pružiti bolja usluga u cjelini te kako bi se postiglo ravnomjerno</p>
--	--	--	--	---

				<p>održivo korištenje kulturnim i prirodnim bogatstvima Grada Dubrovnika.</p> <p>Dubrovnik Eye – interaktivna mrežna platforma koja omogućava izravnu komunikaciju između građana i upravnih tijela Grada, uključujući i komunalna poduzeća, u cilju da se učinkovito adresiraju različita komunalna i/ili operativna pitanja. Građani se koriste ovom aplikacijom kako bi putem zahtjeva za intervenciju <i>online</i> prijavili probleme ili poslali pritužbe uz fotografije, opis problema i/ili situacije ili davanje uputa. Gradske službe djeluju u najkraćem mogućem roku i građani u roku od 24 sata dobivaju odgovor na svoj zahtjev i/ili upit.</p>
--	--	--	--	--

C2	Upravljanje posjetiteljima: Odredište ima sustav upravljanja za atrakcije, koji uključuje mjere za očuvanje, zaštitu i uvećanje prirodnih i kulturnih dobara.	C2.a. Administrativni mehanizam odgovoran za implementaciju planova i operacija upravljanja posjetiteljima	2 = dokumenti i dokazi implementacije	Ustanovljeno je dovoljno dokaza po kojima je vidljivo kako se upravlja odredištem te dokaza o postojanju aktivnog Plana upravljanja. Plan upravljanja zaštićenom spomeničkom cjelinom Grada Dubrovnika donesen je i usvojen u rujnu 2017. Koncept Plana upravljanja odredištem određuje sljedeće: <ol style="list-style-type: none"> 1. osnovni sadržaj Plana upravljanja 2. ciljeve, viziju, prioritete i mjere 3. dokumentaciju i studije 4. postupak donošenja Plana. Osnovni je cilj Plana upravljanja stvoriti potrebne preduvjete za upravljanje zaštićenom spomeničkom cjelinom Grada Dubrovnika, kako bi se očuvale i unaprijedile univerzalne vrijednosti pod zaštitom UNESCO-a, uz istodobni razvoj suvremenog života Grada. Dugoročna vizija upravljanja zaštićenom spomeničkom cjelinom Grada Dubrovnika temelji se na postulatu da bi Grad trebao biti Grad: grad koji je složeni, iznijansirani, vibrirajući i živi sustav sačinjen od kombiniranih, istodobnih i usklađenih čimbenika koji na njega utječu: spomenici i građevine, kultura, stanovništvo, turizam, sigurnost, promet i njegov status u RH. Plan upravljanja definira prioritete: <ol style="list-style-type: none"> 1. očuvanje i unaprjeđenje stanja zaštićene povijesne urbane cjeline 2. očuvanje i afirmacija kulturnog identiteta grada 3. život u Gradu 4. održivi turistički razvoj 5. sigurnost 6. povezanost 7. suvremeni „Dubrovački statut“. U konačnici, nova pametna rješenja navedena u Akcijskom planu projekta RTC također spominju ove prioritete i načine ispunjenja.
C3	Ponašanje posjetitelja: Odredište je objavilo i osiguralo smjernice za ispravno ponašanje posjetitelja na osjetljivim lokacijama. Takve su smjernice izrađene da smanje loše utjecaje na osjetljive lokacije i ojačaju pozitivno ponašanje posjetitelja.	C3.a. Kulturne i okolišne smjernice za ponašanje posjetitelja na lokacijama	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Ustanovljeno je kako se primjenjuju glavne smjernice za ponašanje posjetitelja na osjetljivim lokacijama. Najvažnije smjernice navedene su u inicijativi Poštujmo Grad (Respect the City) te postoje smjernice za ponašanje posjetitelja na otoku Lokrumu. Navedene smjernice aktivne su i primjenjive, no nije utvrđen nijedan ishod evaluacije učinkovitosti.
		C3.b. Kodeks prakse za vodiče i <i>touoperatore</i>	1 = dokumenti postoje	Ustanovljeno je kako ne postoji kodeks ponašanja i/ili prakse za vodiče i <i>turoperatore</i> . Također ne postoji ni dovoljno dokaza implementacije te je stoga pretpostavljeno kako ne postoji ni dovoljno stručne obuke za ponašanje ove kategorije profesionalaca u turizmu.

C4	Zaštita kulturne baštine: Odredište ima zakone koji uređuju pravilnu prodaju, trgovinu, izlaganje ili poklanjanje povijesnih ili arheoloških artefakata.	C4.a. Zakoni ili propisi za zaštitu povijesnih i arheoloških artefakata uključujući one koji su smješteni pod vodom i dokaz o njihovoj primjeni	3 = dokumenti, dokazi i trendovi poboljšanja	Svi potrebni zakoni primjenjuju se da opravdaju potrebu za ovim kriterijima. Više: Zakon o očuvanju i zaštiti kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/4, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18) Zakon o kulturnoj baštini administrativna je zaštita koja uređuje aktivnosti koje mogu imati utjecaj na bilo koju vrstu popisane kulturne baštine; nepokretne, pokretne i nematerijalne, uključujući povijesne jezgre i arheološke lokalitete. Dozvolu za sve aktivnosti izdaje Konzervatorski odjel Ministarstva kulture. Pravilnik o arheološkim istraživanjima (NN 102/2010) Ovaj pravilnik uspostavio je skup propisa za ovlaštene arheologe, metodologiju iskapanja, izvješćivanje i pohranjivanje artefakata otkrivenih tijekom iskopa i anketu na terenu u skladu s time je li lokalitet u unutrašnjosti, na obali ili pod vodom. Dozvolu za sve aktivnosti izdaje Konzervatorski odjel Ministarstva kulture. Pomorski zakonik (NN 181/04, 76/07, 146/08, 61/11, 56/13, 26/15, 17/19). U oba slučaja ima dokaza primjene, po pitanju implementacije i evaluacije. Također, primjenjuje se postupak za usvajanje Programa javnih potreba u kulturi Grada Dubrovnika: https://www.dubrovnik.hr/vijesti/akti-upravnog-odjela-24
		C4.b. Program za zaštitu i slavljenje nematerijalne kulturne baštine (npr. uključuje pjesme, glazbu, dramu, vještine i obrte)	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Za ovaj pokazatelj primjenjuje se potrebni zakon i postoje dokazi parcijalne implementacije tijekom lokalnog festivala. Više: KONVENCIJA O ZAŠTITI NEMATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE – Konvenciju o zaštiti nematerijalne kulturne baštine ratificirao je Hrvatski sabor 2005. Od tada ima mnogo elemenata lokalne tradicije, dijalekata, vještina i običaja koje zaštićuju i podržavanju nacionalne i lokalne vlasti da bi uživale u njima i prenijele ih budućim generacijama. Hrvatska je jedna od najbogatijih zemalja po nematerijalnoj baštini na popisu UNESCO-a, a Grad Dubrovnik stoljećima čuva tradiciju Feste svetog Vlaha, koja je na UNESCO-ovu Popisu nematerijalne baštine od 2009. Također, ovo je dio Prioriteta kvalitete i bogatstva/diversifikacije turističke ponude.
C5	Objašnjenje lokacija: Precizna interpretativna informacija osigurana je na prirodnim i kulturnim lokacijama. Informacija je kulturno prikladna,	C5.a. Interpretativna informacija dostupna posjetiteljima u turističkim uredima i na prirodnim i kulturnim lokacijama	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Vodič Turističke zajednice grada Dubrovnika pokriva ovu potrebu te je potpun i sveobuhvatan dokument. Također, informacije za posjetitelje mogu se naći na: http://www.tzdubrovnik.hr/lang/en/news/spomenici/index.html

	razvijena uz suradnju zajednice i prenesena na jeziku posjetitelja.	C5.b. Interpretativna informacija kulturno je prikladna	3 = dokumenti, dokazi i trendovi poboljšanja	Po ovom pitanju ima dovoljno dokaza o primjeni. Grad Dubrovnik počeo je pripremati projekt označavanja kulturno-povijesnih spomenika u povijesnoj gradskoj jezgri (lokacija pod zaštitom UNESCO-a), slijedeći preporuke odbora ICOMOS/UNESCO iz 2015. te preporuke da oznaka mora biti neupadljiva i prilagođena modernim tehnologijama. Priznati hrvatski dizajner Orsat Franković izradit će grafički dizajn. U oznake će ugraditi IBeacon – moderni prijenos Wi-Fi signala, kako je preporučila DURA. Ova kombinacija tehnologije i vizualnog doživljaja omogućit će posjetiteljima i turistima da se upoznaju s kulturno-povijesnim spomenicima. U gradskoj jezgri nalaze se 52 zaštićena spomenika. Nakon usvajanja prijedloga, prilagodbe prema naputcima konzervatora te odobrenja Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture, prijedlog će biti poslan u nadležna UNESCO-ova tijela radi daljnjeg propitivanja. Na temelju dobivenih odobrenja, primjena projekta očekuje se u 2020.
		C5. c. Interpretativna informacija razvijena je u suradnji sa zajednicom	1 = dokumenti postoje	Primjenjuje se postupak usvajanja Programa javnih potreba u kulturi Grada Dubrovnika: https://dubrovnik.hr/vijesti/akti-upravnog-odjela-24 . Međutim, nema dovoljno dokaza kojima bi se opravdala implementacija.
		C5.d. Interpretativna informacija dostupna je na jeziku posjetitelja	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Tijekom postupka procjene bilo je dokaza o primjeni na mrežnoj stranici Turističke zajednice, ali i na znamenitostima. http://www.tzdubrovnik.hr
		C5.e. Obuka vodiča o uporabi interpretativnih informacija	1 = dokumenti postoje	Iz rasprave dionika saznaje se da je ovaj element postignut te je također potkrijepljen dokumentom. Međutim, potrebno je više dokaza za učinkovitu implementaciju s obzirom na velik broj vodiča, posebice u glavnoj sezoni, te je bilo sumnji u rezultate.
C6	Intelektualno vlasništvo: Odredište ima sustav koji pridonosi očuvanju prava intelektualnog vlasništva za pojedince i zajednice.	C6.a. Zakoni, propisi ili programi zaštite prava intelektualnog vlasništva lokalnih pojedinaca ili zajednica	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Po ovom pitanju primjenjuje se nekoliko zakona. Također, od 2011. Turistička zajednica grada Dubrovnika znakom „Izvorno hrvatsko” označava prodavaonice koje nude samo hrvatske i dubrovačke suvenire. Ovo potiče i podržava proizvodnju i prodaju tradicijskih originalnih suvenira i povećava kvalitetu ponude suvenira te također olakšava gostima da pronađu kvalitetne proizvode.

D	Maksimalno uvećati dobrobiti za okoliš i svesti negativne učinke na najmanju mjeru			
D1	Rizici za okoliš: Odredište je identificiralo rizike za okoliš i primjenjuje sustav za to.	D1.a. Procjena održivosti odredišta u posljednjih pet godina, koja prepoznaje.rizi ke za okoliš	1 = dokumenti postoje	<p>Tijekom postupka procjene prepoznati su mnogi dokazi da pokriju ovu potrebu, posebice kada je to zatraženo na nacionalnoj razini i razini EU-a. Kao prvo, glavna je studija koja to podržava Strateška studija okoliša Grada Dubrovnika: http://www.dubrovnik.hr/uploads/20181001/Program_astite_okolisa_usvojeno.pdf</p> <p>Osim toga, Plan prilagodbe na klimatske promjene za Grad Dubrovnik, koji je objavljen u studenome 2019., pokriva mnoge stavke opisane potrebe. Štoviše, projekt iDEAL mora podržati lokalnu upravu u donošenju odluka povezanih s mjerama klimatske prilagodbe i u razvijanju plana za koherentnu i prikladnu klimatsku prilagodbu za hrvatski i talijanski teritorij. Projekt nastoji postići taj cilj kroz zajednički proces saznavanja i kroz implementaciju zajedničkog sustava DSS – Decision Support System, primjenjujući DSS u okviru projekta TERRE (jugoistočna Europa). Neki primjeri sektorskih inicijativa za podršku Gradu Dubrovniku navedeni su u nastavku.</p> <p>DUBROVAČKA LUČKA UPRAVA (Uprava je u stopostotnom vlasništvu Vlade Republike Hrvatske, tj. Ministarstva mora, prometa i infrastrukture. Grad Dubrovnik šalje svojeg predstavnika upravnom vijeću u skladu sa Zakonom o pomorskom dobru i morskim lukama. Tim putem ključni donositelji planova o turističkoj politici imaju utjecaj na politiku i praksu dolazaka u luku, po pitanju opsega i konkretnijih pitanja vremena dolaska i opsega po satu/danu itd.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stalno koordinira planove luke sa županijskim planovima zaštite okoliša. • Stalno unaprjeđuje sustav za sabiranje i transport opasnih tvari, što bi također trebalo omogućiti usidrenim brodovima. • Određuje i održava najmanju potrebnu razinu i prikladnu opremu za borbu protiv zagađenja u području luke, za operatore u luci. • U suradnji sa županijskim i gradskim upravnim tijelima, nastavlja podržavati ugovor sa specijaliziranom kompanijom koja posjeduje višenamjensko plovilo s prikladnim karakteristikama za uklanjanje zagađenja. • U skladu s dinamikom izgradnje luke, potrebno je proširiti i integrirati kanalizacijski sustav za područje luke s komunalnim sustavom Grada Dubrovnika. <p>Planovi REZERVATA LOKRUM: Suočena sa suvremenim izazovima upravljanja povjerenim vrijednostima, Javna ustanova „Posebni rezervat šumske vegetacije Lokrum” 2015. je pokrenula program istraživanja prirode da poboljša upravljanje rezervatom. Javna ustanova prikupila je podatke o životinjama i procjeni utjecaja na životinje u okviru brojnih istraživanja o životinjama (2016. – 2019.), ali dio podataka još nije objavljen u znanstvenim časopisima. Javna ustanova Lokrum planira nastaviti detaljnije istraživanje o pticama i šišmišima.</p>

		D1.b. primjenjuje se sustav za identificiranje rizika	0 = ne postoje dokumenti	Nije prepoznata primjena sustava za identificiranje rizika na opsežan način. Nekoliko je studija i korporacija s mnogim subjektima iz Hrvatske do sada izvršilo tražene studije. Središnja uloga ili sustav potreban je da pokrije ovu potrebu u budućnosti, s obzirom na to da izazovi i rizici za okoliš postaju sve važniji.
D2	Zaštita osjetljivih okoliša: Određite ima sustav kojim prati utjecaj okoliša na turizam te štiti staništa, vrste i ekosustave i sprječava uvođenje invazivnih vrsta.	D2.a. Održavan i ažuriran inventar osjetljivih i ugroženih životinja, biljaka i staništa	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	S obzirom na to da je u dubrovačkoj regiji veliko područje u mreži Natura 2000, u primjeni su detaljna analiza i podatci . Primjenjuju se odgovarajući zakoni na ovu temu, opisani u nastavku: Pravilnik o popisu stanišnih tipova, karti staništa te ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima (NN 88/14) Ovaj pravilnik uspostavlja popis tipova staništa, mapu staništa te ugrožene i rijetke tipove staništa, uključujući prioritetne tipove staništa od interesa za EU, koji moraju biti održavani u povoljnom stanju. Tipovi staništa iz ovog pravilnika u skladu su s relevantnom klasifikacijom europskih tipova staništa. Pravilnik o ciljevima očuvanja i osnovnim mjerama za očuvanje ptica u području ekološke mreže (NN 15/14) Ovaj pravilnik propisuje ciljeve očuvanja i osnovne mjere za očuvanje ciljnih ptičjih vrsta u području ekološke mreže te način implementacije mjera očuvanja. Osigurava implementaciju sljedećih direktiva EU: Direktiva o staništima i o pticama. Mjere očuvanja i osnovne mjere očuvanja ciljnih ptičjih vrsta za svako pojedino područje očuvanja ptica, definirane su u Prilogu I. ovom pravilniku. Osnovne mjere očuvanja ptica u Prilogu I. ovom pravilniku implementiraju se u okviru planova upravljanja prirodnim resursima, planovima prostornog uređenja, planovima upravljanja ekološkom mrežom i planovima upravljanja strogo zaštićenim vrstama. Uredba o ekološkoj mreži (NN 80/19) Ova uredba uspostavlja popis vrsta i staništa čije očuvanje zahtijeva određivanje područja ekološke mreže (referentni popis vrsta i staništa), uključujući prioritetne vrste i prioritetne vrste prirodnih staništa, stručne kriterije za određivanje kriterija vPOVS i POP prema kojima Europska komisija evaluira vPOVS po pitanju relevantnosti za EU, način identificiranja i popis vPOVS-a, POVS-a, PPOVS-a i POP-a s njihovim ciljnim vrstama, odnosno s vrstama staništa ovih područja, način prikazivanja granica te mapu vPOVS-a, POVS-a, PPOVS-a i POP-a, kao i pokazivanje prostornog uređenja svih navedenih područja u odnosu na raspoređenost ciljnih vrsta i staništa.

				<p>Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19)</p> <p>Ovaj zakon uređuje sustav zaštite i potpunog očuvanja prirode i njezinih dijelova te druga povezana pitanja. Sljedeće direktive EU-a prenesene su u pravni poredak Republike Hrvatske ovim zakonom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Direktiva o staništima 92/43/EEZ - Direktiva o pticama 2009/147/EZ o zaštiti divljih ptica (SL L 20, 26.1.2010.) - Zakon o zaštiti prirode utvrđuje devet kategorija zaštićenih područja. Nacionalne kategorije uvelike odgovaraju onima koje su međunarodno priznate kao IUCN-ove kategorije zaštićenih područja. Također uređuje upravljanje i zaštitu ekološke mreže.
		D2.b. Sustav upravljanja koji prati utjecaje i štiti ekosustave, osjetljive okoliše i vrste	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	<p>Arhiv Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode odgovorno je tijelo u Dubrovačko-neretvanskoj županiji (službe ekosustava u zaštićenom značajnom krajoliku Rijeke dubrovačke, valorizacija prirode i krajolika u Rijeci dubrovačkoj, fauna reptila u Rijeci dubrovačkoj itd.). Arhiv Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode u Dubrovačko-neretvanskoj županiji sadrži različita izvješća iz procjena, istraživanja i reduciranja vrsta, staništa i zaštićenog područja. To je također dio akcijskog plana RTC-a (Poštujmo Grad) u okviru prioriteta održivosti i otpornosti.</p>
		D2.c. Sustav sprječava uvođenje invazivnih vrsta	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	<p>U praksi se primjenjuje jedan inventar kao informacijski sustav zaštite prirode. Informacijski sustav zaštite prirode jest informacijski sustav koji kombinira stručne i znanstvene podatke o bioraznolikosti i zaštiti prirode te posebice podatke o stranim invazivnim vrstama, vrstama, tipovima staništa i ekološkim sustavima, zaštićenim i ekološki značajnim područjima, područjima ekološke mreže, georaznolikosti i speleološkim objektima i druge relevantne stručne i znanstvene podatke.</p> <p>Osim toga, otok Lokrum – posebni rezervat šumske vegetacije i područje ekološke mreže Natura 2000, predstavlja i sastavni dio UNESCO-ove svjetske baštine Dubrovnika. Ova javna institucija sakupila je mnoge podatke o životinjama tijekom brojnih istraživanja, ali dio podataka još nije objavljen u znanstvenim časopisima. Također postoji INVENTAR ŽIVOTINJA OTOKA LOKRUMA (2015. – 2019.).</p>

D3	Zaštita divlje flore i faune: Odredište ima sustav kojim osigurava usklađenost s lokalnim, nacionalnim i međunarodnim zakonima i standardima za sjetvu ili lov, pokazivanje i prodaju divljih životinja i biljaka.	D3.a. Konvencija o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka (CITES)	3 = dokumenti, dokazi i trendovi poboljšanja	Hrvatska je država koja je potpisala konvenciju CITES, koja je dio nacionalne regulative.
		D3.b. Propisi i standardi za kontrolu sjetve ili lova, pokazivanja i prodaje divljih životinja i biljaka	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	<p>Tijekom postupka procjene ustanovljeno je da se primjenjuju svi potrebni zakoni da podrže ovaj pokazatelj. Detaljno:</p> <p>Direktiva o pticama (direktiva vijeća 79/409/EEC; 2009/147/EC)</p> <p>Direktiva o pticama usvojena je 1979. i ima za cilj očuvati sve divlje ptice i njihova najvažnija staništa diljem EU-a. Ograničuje određene aktivnosti kao što je držanje ili prodaja divljih ptica te uvodi pravne mehanizme za uređenje drugih aktivnosti kao što je lov, da bi osigurala održivost. Ova direktiva također zahtijeva od svih država članica EU-a da identificiraju najvažnija područja za 193 ugrožene vrste i za sve ptice selice kao područja mreže Natura 2000 (SPA), posebice s obzirom na močvare od međunarodne važnosti.</p> <p>Direktiva o staništima (direktiva vijeća 92/43/EEC)</p> <p>EU je usvojio Direktivu o staništima 1992. Uvodi slične mjere za očuvanje europske flore i faune kao i Direktiva o pticama, s iznimkom ptica. Pokriva dodatnih 1000 vrsta (biljke, sisavci, reptili, vodozemci, ribe, određeni beskralježnjaci) i više od 230 staništa (neke močvare, travnjaci, šume, morska i druga staništa). Za 218 tipova staništa u Prilogu I. i za vrste u Prilogu II. ovoj direktivi (294 životinjskih i 449 biljnih vrsta), države predlažu Europskoj komisiji predložena područja od značaja za zajednicu (PSCI), da nakon procesa evaluacije i odobrenja postanu SCI (područja od značaja za zajednicu) te nakon uspostavljenog upravljanja ovim područjima postaju SAC (područje posebne zaštite). Da bi se pospješio proces evaluacije prijedloga država te razmatrajući ih u širem kontekstu europske prirode, EU je podijeljen u devet biogeografskih regija, od kojih je svaka karakteristična po vegetaciji, klimi, topografiji i geologiji. Uspostavljene su granice regija da bi se omogućilo praćenje trendova očuvanja vrsta i staništa u sličnim uvjetima po Europi, bez obzira na nacionalne granice. Tih su devet regija: alpska, kontinentalna, mediteranska, panonska, borealna, atlantska, crnomorska, stepska i makaronezijska, od kojih se prve tri protežu kroz Hrvatsku.</p>

				<p>Uredba o ekološkoj mreži (NN 80/19)</p> <p>Ova uredba uspostavlja popis vrsta i staništa čije očuvanje zahtijeva određenje područja ekološke mreže (referentni popis vrsta i staništa), uključujući prioritetne divlje vrste i prioritetne tipove prirodnih staništa, stručne kriterije za određenje vPOVS-a i POP-a, prema kojima Europska komisija evaluira vPOVS po pitanju njegove relevantnosti za EU, način identificiranja i popis vPOVS-a, POVS-a, PPOVS-a i POP-a s njihovima ciljnim vrstama, odnosno tipovima staništa ovih područja, način na koji su prikazane granice te mapu vPOVS-a, POVS-a, PPOVS-a i POP-a, kao i način prikazivanja prostornog uređenja svih navedenih područja u odnosu na rasprostranjenost ciljnih vrsta i tipova staništa.</p> <p>Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19)</p> <p>Ovaj zakon uređuje sustav zaštite i potpunog očuvanja prirode i njezinih dijelova te druga povezana pitanja. Ovim su zakonom sljedeće direktive EU-a prenesene u pravni poredak Republike Hrvatske:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Direktiva o staništima 92/43/EEZ - Direktiva o pticama 2009/147/EZ o zaštiti divljih ptica (SL L 20, 26.1.2010.) <p>Zakon o zaštiti prirode određuje devet kategorija zaštićenih područja. Nacionalne kategorije uvelike odgovaraju međunarodno priznatim kategorijama zaštićenih područja IUCN-a. Također uređuje upravljanje i zaštitu ekološke mreže.</p>
D4	<p>Emisija stakleničkih plinova:</p> <p>Odredište ima sustav za poticanje poduzetnosti za mjerenje, praćenje, smanjivanje, javno izvješćivanje i ublažavanje emisije stakleničkih plinova iz svih aspekata rada (uključujući emisije pružatelja usluga).</p>	D4.a. Program za pomoć pothvatima za mjerenje, praćenje, smanjenje i izvješćivanje o emisiji stakleničkih plinova	1 = dokumenti postoje	<p>Tijekom postupka procjene i na temelju dokaza koji su pronađeni na terenu uviđena je samo jedna aktivnost koja potvrđuje aktivnosti povezane s mjerenjem stakleničkih plinova, njihovim praćenjem, smanjivanjem i izvješćivanjem, a to je inicijativa Poštujmo Grad (Respect the City). Rezultati ove inicijative bit će dostupni 2020. godine. Također su uočene neke konkretne aktivnosti Luke Dubrovnik s navedenim ciljem. To je povezano sa Sustavom praćenja kvalitete zraka kroz instaliranu stanicu praćenja kvalitete zraka u Luci Dubrovnik, što je dostupno na sljedećoj poveznici: http://www.portdubrovnik.hr/airq</p> <p>Na osnovi toga primjenjuje se indeks kvalitete zraka AQI kao pojednostavljena metoda prikazivanja trenutačne koncentracije NOx i drugih indikatora. To je definirano na razini EU-a, a detalji su dostupni na: https://www.airqualitynow.eu/download/CITEAIR-Comparing_Urban_Air_Quality_across_Borders.pdf</p>

		D4.b. Sustav za pomoć projektima za ublažavanje emisije stakleničkih plinova	0 = ne postoje dokumenti	Jedini je sustav koji se primjenjuje, a djelomično podržava takav cilj aplikacija Travel. Ova aplikacija dio je sustava pametnog upravljanja tokom posjetitelja i doživljava posjetitelja, koji uključuje elemente preporuka akcijskog plana, informacije za posjetitelje, podizanje svijesti o standardima održivosti, praćenje realnog vremena tokova/gužvi, rute u realnom vremenu u kombinaciji s dostupnim vremenom, relevantne interese i raspoložena posjetitelja s preporukama posjeta atrakcijama u određitu, s elementima igrifikacije i održivosti. Više o tome dostupno je u priloženim materijalima. Sustav je fokusiran na interakciju posjetitelja i indirektan je alat.
D5	Očuvanje energije: Odredište ima sustav za poticanje poduzetnosti za mjerenje, praćenje, redukciju i javno izvješćivanje o potrošnji energije, te smanjenje oslanjanja na fosilna goriva.	D5.a. Program za promicanje očuvanja energije, mjerenja, praćenja, redukcije i javnog izvješćivanja o potrošnji energije unutar odredišta	1 = dokumenti postoje	Na temelju ishoda Ocjene i rasprave dionika, postojala je ograničena aktivnost u tom području. Jedini dokazi koji bi mogli podržati neku aktivnost fokusiraju se na stvaranje pokazatelja CROSTO s obzirom na količinu energije koju utroše turisti u odnosu na količinu energije koju utroše stalni stanovnici. Također, tu su i dva aktivna projekta istraživanja/demonstracije: COASTENERGY Sveukupni je cilj projekta COASTENERGY da potiče stvaranje pogodnih sredina za poslovne inicijative u sektoru plave energije i da potiče realizaciju obalnih sustava plave energije u području programa. Posebice se fokusira na konvertere energije vala i termalne energije, da bi ih se integriralo u strukture poput lukobrana, marina itd. Ove inicijative moraju biti izrađene tako da jamče puno očuvanje morskih ekosustava i krajolika te da budu u skladu s potrebama drugih pomorskih aktivnosti kao što je ribolov, akvakultura, turizam i brodarstvo. Projekt će zauzeti participativni pristup, prikupljajući i uključujući aktere modela Quadruple Helix u višeslojnoj mreži za razvoj zajedničkog rasporeda i primjenu sustava obalne plave energije u pilot-područjima. SEADRION Glavni je cilj projekta SEADRION da prepozna dobrobiti i prepreke povezane s uporabom ove tehnologije te pronađe sustavno rješenje za poboljšanje uporabe tehnologije dizalica topline s morskom vodom i učini zgradu energetski neovisnom, kao i neovisnom o fosilnim gorivima.

		D5.b. Strategije i poticaji da se smanji oslanjanje na fosilna goriva, poboljša energetska učinkovitost i potakne usvajanje i uporaba tehnologija obnovljive energije	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	<p>Iako je ovo politika EU-a, nije bilo važnih aktivnosti koje bi ovo potvrdile tijekom postupka procjene. Jedino je nađeno:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ograničena uporaba solarnih panela na zgradama - uporaba LED tehnologije u općinskom sustavu rasvjete, a u nekim slučajevima inkorporirana s fotonaponskim sustavom - uporaba učinkovitih toplinskih dizalica u općinskim zgradama - uporaba geotermalnih toplinskih dizalica u javnim zgradama – istraživački program - uporaba pametnih kreacija te onih s vlastitim napajanjem - nabava studije izvedivosti i idejnog rješenja fotovoltaičnog postrojenja u Luci Dubrovnik u cilju opskrbe kruzera električnom energijom s obale i smanjivanja emisije štetnih plinova s brodova i negativnog učinka na okoliš – u razvoju. <p>Konačno, ovo je jedan od primarnih ciljeva akcijskog plana RTC-a (Poštujmo Grad) i njegova Integriranoga razvojnog programa Dubrovnik 2030, počevši s investiranjem u održiva prometna rješenja u Gradu Dubrovniku i šire.</p>
D6	Upravljanje vodama: Odredište ima sustav za poticanje poduzetnosti za mjerenje, praćenje, redukciju i javno izvješćivanje o uporabi vode	D6.a. Program pomoći pothvatima za mjerenje, praćenje, redukciju i javno izvješćivanje o uporabi vode	1 = dokumenti postoje	<p>Na temelju ishoda Ocjene i rasprave dionika uviđeno je da je postojala ograničena aktivnost u tom području. Lokalna i regionalna samouprava uspostavila je komunalna poduzeća za organizaciju javnih komunalnih usluga opskrbe vodom i sakupljanja i obrade otpadne vode. Vodovod Dubrovnik d.o.o. komunalno je poduzeće za opskrbu vodom i komunalno hidroiženjerstvo; pruža usluge u četiri općine (Grad Dubrovnik, Župa dubrovačka, Dubrovačko primorje i Ston). Vodovod Dubrovnik d.o.o. implementirat će sustav upravljanja mjeračem podataka, koji će omogućiti daljinsko upravljanje svakim mjeračem vode u određenom području. Ovaj će sustav omogućiti upravljanje, kontinuirano praćenje aktivnosti u svakom trenutku te automatsko organiziranje tablica, grafikona i izvješća, kao što su komparativna potrošnja, povijest devijacija itd. Sustav upravljanja mjeračem podataka osigurat će: sustav na mrežnoj bazi, koji je dostupan s bilo kojeg spojenog računala. Sustav će nuditi potrošačima pristup mrežnom portalu, omogućujući im pristup statusu mjerača u bilo koje vrijeme i s bilo kojeg mjesta, uz autorizaciju. Ovakva transparentnost dokazano znatno smanjuje pozive centru komunalnih usluga. Akumulirani očitani podatci mjerača imaju indicaciju stope toka i upozoravaju na indicaciju kalkulacije gubitka dotoka vode.</p> <p>Također, postoji jedan pokazatelj u CROSTO-u povezan s količinom vode koju utroše turisti u odnosu na potrošnju stalnih stanovnika. Osim toga, prepoznate su relevantne stavke u prvim ishodima studije „Hrvatski opservatorij održivog razvoja turizma“.</p>

D7	Sigurnost vode: Odredište ima sustav za praćenje svojih resursa vode da osigura da je uporaba poduzeća kompatibilna s potrebama zajednice odredišta za vodom.	D7.a. Sustav upravljanja koji osigurava da je uporaba poduzetnika kompatibilna i balansirana s potrebama zajednice odredišta za vodom	1 = dokumenti postoje	Što se tiče sigurnosti vode, to je postignuto tima što je Vodovod otvorio novo postrojenje za dubrovačko područje. Vodovod Dubrovnik d.o.o. pruža usluge u četiri općine (Grad Dubrovnik, Župa dubrovačka, Dubrovačko primorje i Ston). Poduzeće je poštovalo Zakon o lokalnoj hrani. Nove zakone o sigurnosti hrane prepoznao je i ažurirao HACCP-ov tim uz pomoć lokalnih vlasti. S obzirom na to da je novo postrojenje nedavno otvoreno, još uvijek nedostaju operativni podatci za pouzdan period koji bi opravdao učinkovitost tog razvijenog sustava.
D8	Kvaliteta vode: Odredište ima sustav za praćenje kvalitete pitke i rekreacijske vode uz primjenu standarda kvalitete. Rezultati praćenja javno su dostupni te odredište ima sustav za pravodobni odgovor na pitanja kvalitete vode.	D8.a. Sustav upravljanja za praćenje i javno izvješćivanje o pitkoj i rekreacijskoj vodi	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Kontrola kvalitete vode u Republici Hrvatskoj je uređena Zakonom o vodi za ljudsku potrošnju (NN 56/13, 64/15, 104/17), odredbom Direktive Vijeća 1998/83/EZ od 3. studenoga 1998. o vodi za ljudsku potrošnju, Direktivom Komisije (EU) 2015/1787 od 6. listopada 2015., izmjenama putem Priloga II. i III. Direktivi Vijeća 98/83/EZ o kvaliteti vode za ljudsku potrošnju (SL L 260, 7.10.2015.). Osim toga, voda za ljudsku potrošnju mora biti u skladu s parametrima za kontrolu usklađenosti vode za ljudsku potrošnju sa standardima koje definira Pravilnik o parametrima sukladnosti, metodama analize, monitoringu i planovima sigurnosti vode za ljudsku potrošnju te načinu vođenja registra pravnih osoba koje obavljaju djelatnost javne vodoopskrbe (NN 125/17). Što se tiče kvalitete, standardi kvalitete i sigurnosti vode isti su kao i u drugim dijelovima Republike Hrvatske te su sva postrojenja za javnu opskrbu vodom pod stalnim nadzorom. Vodovod Dubrovnik d.o.o. pruža usluge u četiri općine (Grad Dubrovnik, Župa dubrovačka, Dubrovačko primorje, Ston). Poduzeće je poštovalo Zakon o lokalnoj hrani. Nove zakone o sigurnosti hrane prepoznao je i ažurirao HACCP-ov tim uz pomoć lokalnih vlasti. Implementirani sustavi upravljanja: ISO 22000 postavlja zahtjeve za sustav upravljanja sigurnošću vode koji može biti certificiran. Utvrđuje što je jednoj organizaciji potrebno da bi pokazala svoju sposobnost da kontrolira opasnosti za sigurnost vode te da bi je očuvala. To može primijeniti bilo koja organizacija, bez obzira na poziciju i veličinu. Dokumentacija sustava HACCP razvijena je pokrivajući sve lokacije i procese obrade vode u poduzeću Vodovod Dubrovnik d.o.o. Postupak za upravljanje dokumentima i evidencijom sastavni je dio sustava upravljanja HACCP. Odobrenje prikladnosti dokumenata prethodi distribuciji – pregled i ažuriranje i ponovno odobrenje dokumenata. Postoji definirana struktura dokumentacije te je dokumentacija podijeljena u tri razine: 1. razina: strategija sigurnosti i ciljevi; priručnik za upravljanje HACCP-ovim timom; 2. razina: propisi i postupci; 3. razina: obrasci radnih uputa i dokumentacija sustava upravljanja vode u tiskanom obliku.

		D8.b. Rezultati praćenja javno su dostupni	1 = dokumenti postoje	Na temelju rasprave s dionicima zaključeno je da su javno dostupni jedino osnovni podatci.
		D8.c. Sustav za pravodobni odgovor na pitanja kvalitete vode	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	<p>Područje usluge distribucije vode ima sustav za praćenje kvalitete pitke i rekreacijske vode, prema standardima kvalitete. Praćenje sigurnosti pitke vode obavlja se na nacionalnoj razini prema Planu praćenja, koji je izdalo Ministarstvo zdravstva na prijedlog Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (HZJZ) kao koordinirajućeg tijela. Plan praćenja vrše institucije javnog zdravstva u hrvatskim županijama, u skladu s lokalnim ovlastima i financijskim resursima koje pružaju njihove lokalne vlasti. Dinamika implementacije definirana je Pravilnikom o parametrima sukladnosti, metodama analize, monitoringu i planovima sigurnosti vode za ljudsku potrošnju te načinu vođenja registra pravnih osoba koje obavljaju djelatnost javne vodoopskrbe (NN 125/17) i ovisi o kvaliteti isporučene vode.</p> <p>Dakle, 2017. analizirano je 7081 uzoraka iz hrvatske javne vodoopskrbe i 617 uzoraka iz lokalne opskrbe. Osim „državnog” praćenja, također se obavlja interna kontrola sigurnosti pitke vode – pravna tijela koja pružaju javnu vodoopskrbu moraju odrediti prikladna mjesta za uzorkovanje, kao i učestalost. U okviru internih kontrola koje su sustavi opskrbe napravili u vlastitim ili vanjskim laboratorijima, 2017. u Hrvatskoj je analizirano 69 700 uzoraka. HZJZ objavljuje godišnja <u>izvješća o sigurnosti vode za ljudsku potrošnju</u> (na hrvatskom), što je dostupno u <u>periodičnim publikacijama</u> Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Za bilo koju dodatnu informaciju i najnovije podatke monitoringa pitke vode građani i turisti mogu se obratiti zavodu za javno zdravstvo županije u kojoj borave ili ga posjetiti, a informacije o mreži javnog zdravstva i informacije za kontakt dostupne su na: https://www.hzjz.hr/mreza-zavoda/</p>
D9	Otpadne vode: Odredište primjenjuje jasne smjernice za poziciju, održavanje i testiranje ispusta iz septičkih jama i sustava za obradu otpadnih voda te osigurava da je otpad pravilno	D9.a. Propisi o poziciji, održavanju i testiranju ispusta iz sustava za obradu otpadnih voda i dokaz o primjeni propisa	1 = dokumenti postoje	<p>Ustanovljeno je da se primjenjuje institucionalni okvir na temelju nacionalnih propisa, opisan kako slijedi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Javna vodoopskrba i otpadne vode su pod nadležnošću jedinica lokalne samouprave (gradovi/općine). Komunalna poduzeća obavljaju aktivnosti povezane s vodoopskrbom i otpadnim vodama. - Da bi ispunila zahtjeve Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, Republika Hrvatska odlučila se na implementaciju napredne obrade otpadnih voda u aglomeracijama većima od 10 000 populacijskih ekvivalenata. Izgradnja i razvoj bit će financirani kombiniranim modelom (fondovi EU-a, dodatni nacionalni izvori financiranja itd.)

	obrađen i oporabljen ili sigurno ispušten, s minimumom loših učinaka na lokalnu populaciju i okoliš.			- Uprava za sanitarnu inspekciju odgovorna je za kontrolu sigurnosti otpadnih voda, inspekciju i nadzor propisa povezanih s naknadnom obradom ili ispuštom iz septičkih jama i sustavom za obradu otpadnih voda.
		D9.b. Propisi koji osiguravaju veličinu i vrstu obrade otpadnih voda adekvatni su s obzirom na lokaciju; dokazi o primjeni propisa	1 = dokumenti postoje	Primjenjuje se propis o Vodopravnoj dozvoli . - Pravne i fizičke osobe koje obavljajući komercijalne ili druge poslovne aktivnosti uvode, ispuštaju ili odlažu opasne tvari ili druge zagađivače u vodu, djelomično će ili potpuno ukloniti te tvari prije ispuštanja u kanalizaciju ili drugu vrstu vode, u skladu s izdanom vodopravnom dozvolom za ispuštanje otpadnih voda ili sa zahtjevima odluke o integriranoj zaštiti okoliša. Hrvatske vode obavljaju s time povezan stručni nadzor. (www.voda.hr) Jedinice lokalne samouprave osigurat će sakupljanje i obradu gradskih otpadnih voda prije njihova direktnog ili indirektnog ispuštanja u vodu, u skladu s izdanom vodopravnom dozvolom za ispuštanje otpadnih voda.
		D9.c. Program koji pomaže poduzećima da učinkovito obrade ili oporabe otpadne vode	0 = ne postoje dokumenti	Tijekom postupka procjene nije pronađen nijedan program koji bi se bavio ovim pitanjem.
		D9.d. Program koji osigurava pravilnu obradu otpada i sigurno oporabljanje ili ispuštanje s minimalnim lošim učincima na okoliš i lokalno stanovništvo	1 = dokumenti postoje	Tijekom postupka procjene pronađene su aktivnosti koje ukazuju na takav program, no nema dokumentacije o implementaciji. Također, CROSTO ima razvijen relevantni pokazatelj – „postotak otpadnih voda odredišta obrađen barem do sekundarne razine prije ispuštanja”.
D10	Smanjenje krutog otpada: Odredište ima sustav poticanja poduzetnosti za reduciranje, uporabu i recikliranje krutog otpada. Svi ostaci krutog otpada koji nisu oporabljeni ili reciklirani odloženi su sigurno i održivo.	D10.a. Sustav sakupljanja otpada koji vodi javnu evidenciju o količini stvorenog otpada	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	Tijekom postupka procjene pronađeni su dokazi o sustavu sakupljanja otpada. Također se primjenjuje Plan gospodarenja otpadom za Grad Dubrovnik (http://www.dubrovnik.hr/uploads/20180529/Plan_gospodarenja_otpadom_2018_2023.pdf), a nacionalni plan dostupan je na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_01_3_120.html . Na temelju dokaza, Dubrovnik je u prijelaznoj fazi za plan gospodarenja otpadom. Novo područje za obradu krutog otpada uspostaviti će se na lokaciji koja u vrijeme donošenja Ocjene još nije bila određena. Tijekom ovog perioda i vjerojatno sljedeće dvije do tri godine upotrebljavat će se staro i zasićeno područje. Jedno poduzeće Grada Dubrovnika obvezno je vršiti nadzor. Također raste količina recikliranja, ali potrebna je bolja osviještenost stanovnika i posjetitelja te poduzetnika.

				<p>Uočeno je da su se na javnim mjestima pogrešno rabili kontejneri za recikliranje. Također je uočen problem u nazivima ovih kontejnera.</p> <p>Osim toga, napravljen je CROSTO-ov pokazatelj: „komunalni otpad koji proizvode turisti u odnosu na stalne stanovnike”. Glavna tijela u gospodarenju gradskim otpadom razvijaju važne inicijative i akcije da podrže plan. Operativni zadaci dubrovačke Lučke uprave mogu se sažeti kako slijedi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - traži se od plovila da se koriste posebnim pristaništima opremljenima posebnom opremom za slučaj internog odlaganja zagađivača - implementacija logističkog koncepta koji se temelji na privremenom i indirektnom odlaganju tekućeg otpadnog ulja, zajedno s ranije poznatim i organiziranim transferom otpada na konačno odlagalište - stalno poboljšavanje sustava za sakupljanje i transport opasnih tvari, što bi također trebalo omogućiti usidrenim plovilima.
		<p>D10.b. Plan gospodarenja krutim otpadom implementiran je i ima kvantitativne ciljeve za smanjenje te osigurava sigurno, održivo odlaganje otpada koji nije oporabljjen ili recikliran</p>	<p>2 = dokumenti i dokazi o implementaciji</p>	<p>U okviru aktivnosti projekta „ReDu – provedba Programa izobrazno-informativnih aktivnosti o gospodarenju otpadom Grada Dubrovnika” te u suradnji s poduzećem Čistoća, učenici drugog razreda Osnovne škole Marina Getaldića posjetili su odlagalište Grabovicu i reciklažno dvorište Pod Dubom. Lucija Kusalić, zaposlenica poduzeća Čistoća, učenicima je održala predavanje o vrstama otpada, važnosti odvajanja otpada i o odlaganju otpada na Grabovici. Pri povratku s Grabovice učenici su dobili brošure koje su nastale kao dio projekta koji definira osnovne pojmove upravljanja otpadom, vrste otpada koje bacamo i gdje ih odlažemo te kompostiranje. Nakon toga učenici su posjetili reciklažno dvorište Pod Dubom te su na kraju sastanka dobili prigodne slikovnice i bojanke nazvane <i>Vodim brigu o svojem gradu</i>, koje su također napravljene u okviru aktivnosti projekta ReDu.</p> <p>Konkretno, projekt „ReDu – provedba Programa izobrazno-informativnih aktivnosti o gospodarenju otpadom Grada Dubrovnika” ima ukupnu vrijednost 1.386.980,00 kuna, od čega Europska unija putem Kohezijskog fonda, kroz Operativni program „Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.” sufinancira 1.178.933,00 kuna. Projekt predviđa niz aktivnosti koje će pridonijeti povećanju odvajanja komunalnog otpada, smanjujući količinu otpada na odlagalištima i podižući svijest građana Grada Dubrovnika o važnosti gospodarenja komunalnim otpadom.</p> <p>http://www.dubrovnik.hr/vijesti/projekt-redu-getaldici-obisli-grabovicu-i-reciklazno-dvoriste-13265</p>

		D10.c. Program Koji pomaže poduzetnicima da reduciraju, oporabe i recikliraju otpad	1 = dokumenti postoje	<p>Tijekom postupka procjene primijećeni su dokazi o programu koji pomaže poduzećima smanjiti, oporabiti i reciklirati otpad, ali bez kvantitativnih rezultata do danas – ReDu i SLOW FOOD CE. Najvažniji je projekt ReDu, izobrazno-informativne aktivnosti koje vode do većeg odvajanja pri sakupljanju otpada, smanjenja količine bačenog otpada te do jačanja osviještenosti javnosti o važnosti upravljanja komunalnim otpadom. Projekt „ReDu – provedba Programa izobrazno-informativnih aktivnosti o gospodarenju otpadom Grada Dubrovnika” i provedba njegovih aktivnosti imaju za cilj povećanje odvajanja komunalnog otpada, smanjenje količine bačenog otpada te jačanje osviještenosti javnosti o važnosti gospodarenja komunalnim otpadom. Projekt uključuje niz izobrazno-informativnih aktivnosti da upoznaju građane – glavnu ciljnu skupinu s ciljevima upravljanja otpadom te da potakne njihovu realizaciju.</p> <p>Također, komunalno poduzeće Grada Dubrovnika Čistoća d.o.o. trenutačno je u postupku nabave kontejnera za odvojeno sakupljanje otpada u cilju uspostavljanja integriranog sustava gospodarenja otpadom, transparentnosti i pojednostavljivanja trenutačnih procedura, kao i realizacije selektivnog sakupljanja otpada i recikliranja.</p> <p>Ovaj projekt osigurava nabavu kontejnera za odvojeno sakupljanje otpadnog papira, kartona, plastike, stakla i biootpada različitih veličina, jasno označenih EU oznakama. Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost objavio je poziv na dostavu prijedloga u travnju 2018., kroz koji su sakupljene informacije o potrebama tijela lokalne samouprave. Fond će provesti grupnu proceduru nabave na temelju danih informacija.</p> <p>Projekt uključuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. nabavu kontejnera 2. informacije, promidžbu i transparentnost projekta 3. upravljanje projektom.
		D10.d. Program usmjeren na poduzeća i posjetitelje koji smanjuje uporabu boca za vodu	0 = ne postoje dokumenti	Tijekom postupka procjene nije otkriven nijedan takav program.

D11	<p>D11.a. Onečišćenje bukom i svjetlosno onečišćenje: Odredište ima smjernice i propise za smanjenje onečišćenja bukom i svjetlosno onečišćenje. Odredište potiče poduzeća da slijede te smjernice i propise.</p>	<p>D11.a. Smjernice i propisi za smanjenje onečišćenja bukom i svjetlosno onečišćenje</p>	<p>2 = dokumenti i dokazi o implementaciji</p>	<p>Tijekom postupka procjene pronađeni su dokazi o uvođenju planiranja/propisa protiv svjetlosnog onečišćenja. Od 1. travnja 2019. na snazi je novi Zakon o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja. Ovaj zakon regulira zaštitu od svjetlosnog onečišćenja koja pokriva sva obvezna tijela, mjere zaštite, metodu uspostavljanja najvećih odobrenih vrijednosti, rasvjetne restrikcije i zabrane, održavanje i rekonstrukciju javne rasvjete, mjerenje i praćenje rasvjete u okolišu, kao i druga pitanja koja imaju za cilj smanjiti svjetlosno onečišćenje okoliša i učinke svjetlosnog onečišćenja.</p> <p>Zaštita od svjetlosnog onečišćenja osigurava zaštitu ljudskog zdravlja, ukupno očuvanje kvalitete okoliša, zaštitu bioraznolikosti i krajolika te ekološke stabilnosti, flore i faune, racionalno korištenje prirodnim resursima i energijom koja je ekološki prihvatljiva, kao osnovni uvjet javnog zdravlja i temelj za koncept održivog razvoja. Kao tijelo samouprave u Republici Hrvatskoj, Grad Dubrovnik djeluje u skladu s mjerama u području planiranja naznačenima u ovom zakonu, što je odobreno prema propisima o gradnji. Projekti ravne rasvjete osiguravaju energetska učinkovitost, izvedbu u skladu s vladajućim standardima, propisanom upravljanju rasvjetom i upravljanju vrijednostima, definiranim u navedenom zakonu.</p> <p>Grad Dubrovnik poduzima sljedeće aktivnosti povezane s rasvjetom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sprječavanje emisije viška svjetlosti - smanjenje postojećeg onečišćenja okoliša do odobrenih vrijednosti - udovoljavanje osnovnim zahtjevima za rasvjetna tijela, njihov rad i instalaciju - smanjenje emisije kratkovalnog svjetla do manje od 500 nm u okoliš, koje utječe na ljudsko zdravlje, ekosustave, kao i prometnu sigurnost u nepovoljnim vremenskim uvjetima - sanacija izvora svjetlosti gdje je svjetlosni tok usmjeren iznad vodoravne linije tijekom redovitog održavanja - instalacija energetska učinkovitih zasjenjenih LED svjetiljki s temperaturom svjetlosti 3000 K, u svrhu zaštite od svjetlosnog onečišćenja i povećanja energetske učinkovitosti. <p>Slične smjernice protiv onečišćenja bukom opisali su službenici Grada Dubrovnika, ali ipak nije pronađena konkretna dokumentacija. Stanovnici gradske jezgre ukazali su na onečišćenje bukom kao jedan od najvećih problema.</p>
-----	--	---	--	--

		D11.b. Program za poticanje poduzeća da slijede smjernice i propise za smanjenje onečišćenja bukom i svjetlosnog onečišćenja	1 = dokumenti postoje	Tijekom rasprave s dionicima, a posebno sa službenicima iz Upravnog odjela za komunalne djelatnosti i mjesnu samoupravu Grada Dubrovnika, spomenuta je posebna dokumentacija povezana s ovim pitanjima, no nisu spomenuti konkretni brojevi povezani s implementacijom mjera.
D12	Ekološki prihvatljiv prijevoz: Odredište ima sustav za povećanje prometa niskog učinka, uključujući javni prijevoz i aktivno kretanje (npr. hodanje, vožnja bicikla).	D12.a. Program za povećanje prometa niskog učinka	2 = dokumenti i dokazi o implementaciji	<p>Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture formalno je i financijski podržalo akcijski plan RTC-a (Poštujmo Grad) i započelo pripremu za studije i dokumente u suradnji s tehničkom pomoći JASPERS EC-a, EIB-a i EBRD-a, za pripremu strateških projekata i intervencija u Gradu Dubrovniku, uključujući integrirani intermodalni prometni centar u Gružu, sustav morskog e-tramvaja te održiva i pametna prometna rješenja po gradu (javni prijevoz, e-vozila, sustav <i>park & ride</i>, ITS rješenja itd.). To su također dijelovi Integriranog razvojnog programa Dubrovnik 2030. Pronađeno je nekoliko dokaza koji podržavaju implementaciju aktivnosti. Glavni sadržaj temelji se na sljedećem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Održiva prometna strategija Grada Dubrovnika (2008.) • Lokalni plan održive mobilnosti (2013.) • Prometna studija (2012.) • posebni ciljevi Strategije prometnog razvoja Republike Hrvatske (2017. – 2030.). <p>Na temelju toga razvijeni su akcijski planovi u projektu SOLEZ: kratkoročna strategija definira mjere koje ne predstavljaju glavne građevinske projekte kao one u dugoročnoj strategiji. Mjere su organizacijske i infrastrukturne te se neke od njih mogu provesti u kratkom roku, što bi započelo pomak prema održivom prometnom sustavu. Također, definirane će mjere s ekološkog aspekta znatno poboljšati prometni sustav u gradskim naseljima Dubrovnika. Reorganizacija pojedinačnih cesta i implementacija zone s ograničenim motoriziranim prometom (naplata naknade zbog zagušenja) riješit će problem zagušenja u uskom području gradske jezgre. S obzirom na širu zonu, predložene mjere povećat će kapacitet postojeće državne ceste D8 na kritičnim mjestima, što će rezultirati boljom povezanošću zračne luke i grada. Ovo će unaprijediti turističku ponudu u širem području, kao i život lokalnog stanovništva.</p> <p>Ovo je također jedan od primarnih ciljeva akcijskog plana RTC-a (Poštujmo Grad) i Integriranog razvojnog programa Dubrovnik 2030, počevši s investiranjem u održiva prometna rješenja u Gradu Dubrovniku i šire.</p>

				<p>Konačno, DURA podržava Grad Dubrovnik sudjelovanjem u nekoliko projekata koje financira EU: Projekt PROSPERITY financira se iz Horizonta 2020, koji se provodi u cilju poticanja stvaranja planova održive urbane mobilnosti (SUMP-ovi) u 12 država članica EU-a. CHESTNUT će pridonijeti razvoju povezanijeg i interoperabilnog, ekološki prihvatljivog prometa i sigurnog sustava u funkcionalnim urbanim područjima (FUA) dunavske regije, a sveukupno je temeljenim na integraciji održivijih sredstava. Cilj je projekta MOBILITAS da se smanji negativni učinak na okoliš te na promet turističkih tokova u morskim odmaralištima.</p>
		<p>D12.b. Program koji čini znamenitosti od interesa posjetitelja dostupnima za aktivno kretanje (npr. hodanje, vožnju bicikla)</p>	<p>2 = dokumenti i dokazi o implementaciji</p>	<p>Akcijski plan RTC-a (Poštujmo Grad) i glavne strateške aktivnosti u projektu RTC uključuju razvoj putova za hodanje i za vožnju bicikla, pristup za brodove i druga rješenja pristupa po Dubrovniku i šire. Tijekom postupka procjene pronađeni su višestruki dokazi koji podupiru takvo planiranje. Vožnja bicikla potiče se u određenim područjima, a hodanje je najbolje unutar gradske jezgre. Štoviše, po tom pitanju DURA sudjeluje u nekoliko projekata koje financira EU: Projekt SMILE Interreg Adriatic – Ionian fokusira se na prvu i zadnju milju mobilnosti u urbanim područjima jadranske i jonske regije, uključujući kopnene i granične gradove različitih veličina, u kojima su stanovnici i posjetitelji suočeni s neodrživim modelima mobilnosti te s nedostatkom učinkovitih multimodalnih rješenja; zagađenjem zraka, zagušenjem i gubitkom vremena, emisijom ugljikova dioksida, bukom, nezgodama i javnim prostorima prekrivenima automobilima. LAirA (pristupačnost zemaljske strane zračne luke) se bavi multimodalnom, pametnom integracijom zračnih luka, s niskom emisijom ugljikova dioksida, u sustave mobilnosti funkcionalnih urbanih područja. Projekt ima za cilj smanjiti uporabu energije i učinka prometa na okoliš mijenjanjem mobilnog ponašanja putnika i zaposlenika zračnih luka i poticanjem lokalnih vlasti na stvaranje novih strategija u planiranju mobilnosti s niskom razinom ugljikova dioksida. MEDCYCLETOUR / projekt Interreg Med uključuje akcijski plan za aktivni i posebno za biciklistički turizam i rutu EuroVelo 8 kroz Dubrovačko-neretvansku županiju i Grad Dubrovnik sa skupom mekih i tvrdih intervencija, financirajući rješenja, te povelju koju donositelji odluka moraju potpisati 2020.</p>

A. Ostali prioriteti

Dionici su odredili šest prioriteta pitanja kao najhitnija u sljedećih nekoliko godina, ali postoji nekoliko drugih područja rizika za koje tim GSTC-a (Globalno vijeće za održivi turizam) organizacijama odredišta preporučuje način pristupa.

- **Pristup za sve (A8)** – Odredište nema dovoljno znamenitosti i sadržaja (kritična masa) dostupnih osobama s invaliditetom ili drugima koji imaju posebne potrebe po pitanju pristupa. Osim same luke za kruzere, aktivnosti i atrakcije u Gradu Dubrovniku nisu dostupne osobama s problemima mobilnosti. Prijevoz do atrakcija nije namijenjen osobama s problemima mobilnosti, kao ni infrastruktura na samim atrakcijama. Ovime se treba pozabaviti, s obzirom na to da je sve veća populacija putnika s kruzera starija te često ima probleme mobilnosti. Kratkoročno pristupačnost može povećati broj posjeta u odredištu, posebice onih s kruzera. Ovim pitanjem treba se pozabaviti u srednjem i duljem roku, tako da Grad Dubrovnik postane odredište za sve.
- **Mišljenje lokalne zajednice (B4)** – Odredište direktno ne prati mišljenje zajednice o učinku turizma. Članovi lokalne zajednice svakodnevno su pod utjecajem turističkih odluka, bez obzira na to jesu li direktno uključeni u turizam ili ne. Važno je razmotriti mišljenja lokalne zajednice dok se turizam razvija u Gradu Dubrovniku, da bi se osvijestio učinak turizma na raznim razinama.
- **Emisija stakleničkih plinova (D4)** – Odredište nema sustav kojim bi poticalo poduzeća na mjerenje, praćenje, smanjenje, javno izvješćivanje i ublažavanje emisije stakleničkih plinova. Emisija stakleničkih plinova najviše pridonosi klimatskim promjenama, što može škoditi turističkim proizvodima – posebice u odredištima kao što je Dubrovnik, koji je inače izložen ekstremnim toplinskim valovima te gdje se u gradskoj jezgri upotrebljavaju klimatizacijski uređaji. Važno je fokusirati se na stakleničke plinove sudjelujući u globalnim inicijativama za smanjenje emisija i borbu protiv klimatskih promjena. Sudjelovanje u takvim pothvatima sada može dramatično smanjiti negativne učinke klimatskih promjena u budućnosti.
- **Upravljanje vodama (D6)** – U odredištu nema sustava koji bi poticao poduzeća da mjere, prate, smanjuju te javno izvješćuju o uporabi vode. Oni koji su spojeni na vodovodnu mrežu mogu pratiti potrošnju vode, ali nema sustava za monitoring vode, osim mjera za utvrđivanje curenja vode. Ako bi se sada uvela praksa boljeg gospodarenja vodom, uočili bi se trendovi veće potrošnje vode s većim brojem turista, slijedom rastućeg trenda posjeta u odredištu. Monitoring i mjerenje vode pomoglo bi u osiguravanju učinkovitije potrošnje, koja bi bila održiva i za stanovnike i za posjetitelje.

Također postoji nekoliko pitanja i kritičnih tema koje su se pojavile kroz implementaciju novih tema u prometu unutar granica Grada, kao npr. taksii Uber i sl. Vidljiv je kontrast između aktivnosti i percepcija u luci i izvan luke. Sustav taksija i *touropatora* koji postoje u gradskim i lučkim granicama ima strukturu, no po odlasku iz luke nema strukture ni za jednu od ovih usluga.

Taksiji i *touropatori* mogu direktno pristupiti posjetiteljima i ponuditi jeftinije cijene da bi ostvarili dodatni posao. Posjetitelji koji dolaze avionom ili kruzerom ne percipiraju promet i sigurnost u skladu s realnošću Grada Dubrovnika. Grad Dubrovnik poduzeo je aktivnosti da smanji probleme sa sigurnošću i prometom te posjetitelji mogu izraziti pritužbe koje imaju o operatorima bilo gdje u Gradu. DURA podržava aktivnosti planiranja i inovacije.

U proteklom je godinama u Gradu Dubrovniku razvijeno ili razmotreno nekoliko projekata razvoja luke. Povećanje u broju dolazaka u luku Dubrovnik može promijeniti trenutačnu distribuciju posjetitelja i može utjecati na planove

održivosti i infrastrukturu odredišta. Nositelj projekta kaže da trenutačno postoji strogi vremenski okvir, no nisu određeni konkretni datumi dovršavanja. Na lokalnoj razini razgovaralo se o projektima mogućnosti elektrifikacije čamaca s kruzera u sljedećim godinama, ali neka pitanja još su uvijek otvorena, poput potrebne infrastrukture, investiranja itd., o čemu su raspravljali i nositelji projekta, organizatori kružnih putovanja i tijela javnog sektora.

Izvori

1. City Population. 2018. Stanovništvo Grada. Dostupno na: <https://www.citypopulation.de/php/croatia-admin.php?ad-m2id=0981> (pristupljeno 2020.).
2. Croatia. T.G.o.t.R.o., 2017. Dostupno na: <https://mdomsp.gov.hr/UserDocsImages/Vijesti2018/National%20Strategy%20for%20Equalization%20of%20Opportunities%20for%20Persons%20with%20Disabilities%202017%20-%202020.pdf> (pristupljeno 2020.).
3. CROSTO. 2018. CROSTO. Dostupno na: <http://www.crosto.hr/files/file/prezentacije/8.-J.-Tepšić.pdf> (pristupljeno 2020.).
4. Dimitrova, M. 2019. TheMayor. Dostupno <http://www.crosto.hr/files/file/prezentacije/8.-J.-Tepšić.pdf> (pristupljeno 2020.).
5. Dubrovnik 2020, Kultura. 2019. Dostupno na: https://www.min-kulture.hr/userdocsimages/NAJNOVIJE%20NOVOSTI/EPK%20proglasenje%2024.3.2016/Dubrovnik2020_bidbook2_web.pdf (pristupljeno 2020.).
6. Dubrovačko-neretvanska županija, Službene stranice, 2020. Dubrovačko-neretvanska županija, Službene stranice. Dostupno na: <http://www.edubrovnik.org/en/> (pristupljeno 2020.).
7. Dubrovačko-neretvanska županija, Službene stranice, 2020. Dubrovačko-neretvanska županija, Službene stranice. Dostupno na: <http://www.edubrovnik.org/en/> (pristupljeno 2020.).
8. Lučka uprava Dubrovnik. 2020. Dostupno na: <https://www.portdubrovnik.hr/environment?fbclid=IwAR3sg-HbqCFp5osbtjash1ML1537ty1PytCscA9vRswinNiXQBj4g8SPpc> (pristupljeno 2020.).
9. Lučka uprava Dubrovnik. 2020. Dostupno na: <https://www.portdubrovnik.hr/business-activity>, (pristupljeno 2020.).
10. Turistička zajednica Dubrovnik, 2020. Turistička zajednica Dubrovnik., Dostupno na: http://www.tzdubrovnik.hr/lang/en/get/kultura_i_povijest/75284/respect_the_city.html (pristupljeno 2020.).
11. Dubrovačko-neretvanska županija, Službene stranice. 2020. Dubrovačko-neretvanska županija, Službene stranice. Dostupno na: <http://www.edubrovnik.org/en/financial-reports/> (pristupljeno 2020.).
12. DURA. 2020. Dostupno na: https://dura.hr/get/novosti/65749/dura_obilježila_europski_tjedan_mobilnosti.html (pristupljeno 2020.).
13. Počuča, Ema. 2019. Dostupno na: <https://repository.acmt.hr/islandora/object/acmt%3A85/datastream/PDF/view> (pristupljeno 2020.).
14. Grad Dubrovnik. 2019. Dostupno na: <http://www.dubrovnik.hr/vijesti/projekt-redu-getaldici-obisli-grabovi-cu-i-reciklazno-dvoriste-13265> (pristupljeno 2020.).
15. Zelena luka. 2019. Dostupno na: https://www.greenport.com/news101/cruise/sustainable-cruise-initiative-picks-up-space?fbclid=IwAR1Gof1_P2JEaNGIHvnJkOcXqgnG5nG3emlf3_s_LJTk9g9jvGu4dM-5cUA (pristupljeno 2020.).
16. Kessel, I.v. 2017. Statista. Dostupno na: <https://www.statista.com/chart/10308/tourists-flock-to-dubrovnik/> (pristupljeno 2020.).
17. Šegota, T. 2019. ResearchGate. Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/331486496_Case_Study_8_Dubrovnik_Croatia (pristupljeno 2020.).
18. Industrijsko tržište jugoistočne Europe. 2019. Industrijsko tržište jugoistočne Europe. Dostupno na: <https://www.see-industry.com/en/smart-city-infrastructure-in-croatia/2/1837/> (pristupljeno 2020.).
19. Stieghorst, T. 2018. TravelWeekly. Dostupno na: <https://www.travelweekly.com/Cruise-Travel/Dubrovnik-deal-combat-overcrowding> (pristupljeno 2020.).
20. Sustain Europe. 2018. Sustain Europe. Dostupno na: <https://www.sustaineurope.com/sustainable-dubrovnik-20181031.html>, (pristupljeno 2020.).
21. The Dubrovnik Times. 2019. Dostupno na: <https://www.thedubrovniktimes.com/news/dubrovnik/item/7648-dubrovnik-port-takes-part-in-the-initiative-cruise-2030-call-for-action?fbclid=IwAR34fMesDT6iVKVg5Dt2qbijcQEDig9Fwity5sowIAa4ICqC6R1yTowUGs8> (pristupljeno 2020.).
22. TOMAS Dubrovnik. 2018. In:s.l.:s.n.

23. Milić, Ranko. 2019. Dubrovnik Poštujemo Grad – najnovija dostignuća.s.l., s.n., RTC Akcijski plan travanj 2019, 2019.In:s.l.:s.n.
24. Total Croatia News. 2019. Dostupno na: <https://www.total-croatia-news.com/travel/37149-dubrovnik-split?fbclid=IwAR01sm6NJTv15ja2HmOONKheTAbAY6zc9Zk9lF1GUrRIOZKVhTtqzA4dWUY> (pristupljeno 2020.).
25. Strategije razvoja turizma Dubrovačko-neretvanske županije 2012. – 2022. 2020. Strategije razvoja turizma Dubrovačko-neretvanske županije 2012. – 2022. In:s.l.:s.n.
26. Touropia. 2020. Dostupno na: <https://www.touropia.com/tourist-attractions-in-dubrovnik/> (pristupljeno 2020.).
27. Sveučilište u Zagrebu. F.o.T.a.T.S.,2019.InterregCentralEurope. Dostupno na: <https://www.interreg-central.eu/Content.Node/CE243SOLEZ-DT132-Action-Plan-Dubrovnik.pdf> (pristupljeno 2020.).
28. Weather Spark. 2020. Prosječno vrijeme u Dubrovniku. Dostupno na: <https://weatherspark.com/y/83113/Average-Weather-in-Dubrovnik-Croatia-Year-Round> (pristupljeno 2020.).
29. DURA. iDEAL, studeni 2019. Plan na prilagodbe Grada Dubrovnika na klimatske promjene.